

Anne Sofie Brix

Fra: Nella Festirstein <nellaf@tinganes.fo>
Sendt: 4. marts 2022 14:08
Til: £Strafferetskontoret (951s18); Anne Sofie Brix
Cc: Rigsombuddet
Emne: Hørings svar fra Færøernes Landsstyre over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592
Vedhæftede filer: Høringsbrev (generel).pdf; LF høring.pdf; Høringsliste.pdf
Sag: 2021-0090-3592
Sagsdokument: 2368011

Til Justitsministeriet, Strafferetskontoret

Færøernes Landsstyre har fået tilsendt i høring *“Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning)”*.

Ifølge lovudkastets § 8 skal loven ikke gælde direkte for Færøerne, men lovens § 4 om ændring i hjemrejseloven og lovens § 5 om ændring i lov om politiets virksomhed kan senere ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne, såfremt færøske myndigheder anmoder herom.

Færøernes Landsstyre tager dette til efterretning og har på nuværende tidspunkt ikke andre bemærkninger til lovforslaget.

Venlig hilsen

Nella Festirstein
Afdelingschef

Lagmandens Kontor
Lovafdelingen
Tlf. +298 30 60 00
Direkte tlf. +298 55 80 76

Anne Sofie Brix

Fra: Pia Saxild <PS@fbr.dk>
Sendt: 8. marts 2022 09:58
Til: £Strafferetskontoret (951s18); Anne Sofie Brix
Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592

Sag: 2021-0090-3592
Sagsdokument: 2368016

Forbrugerrådet Tænk vurderer, at denne konkrete høring ligger uden for vores for tiden prioriterede arbejdsområder og vil derfor undlade at forholde os hertil. Forbrugerrådet Tænk kan således ikke tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte. For en god ordens skyld skal det understreges, at Forbrugerrådet Tænk stadig er interesseret i at modtage høringer inden for området.

Med venlig hilsen

Uffe Rabe Krag

POLITISK CHEF

T +45 7741 7741

W taenk.dk

Forbrugerrådet Tænk

Ryesgade 3A, 2. th. | 2200 Kbh. N

FORBRUGERRÅDET
 tænk

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Familieretshuset
Storetorv 10
6200 Aabenraa

Telefon: 7256 7000
Skriv til os via borger.dk
www.familieretshuset.dk

EAN-Nr. 5798000362222

Svar på høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592

Dato: 08-03-2022

Direktion

Da de foreslåede ændringer falder udenfor Familieretshusets ressort, har Familieretshuset ikke bemærkninger.

Sagsnr.:
2022-21994

Med venlig hilsen

Morten E. Snitker
Juridisk chef

Sagsbehandler:
Lisbeth Graugaard

Anne Sofie Brix

Fra: Morten Jacob Leth <mojal@digst.dk>
Sendt: 10. marts 2022 11:27
Til: £Strafferetskontoret (951s18); Anne Sofie Brix
Emne: Sv: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592DIGST (Id nr.: 1374896)

Sag: 2021-0090-3592
Sagsdokument: 2368069

Til rette vedkommende

Digitaliseringsstyrelsen har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Morten Leth

DIGITALISERINGSSTYRELSEN

Morten Leth
Fuldmægtig, jurist
T: +45 41782431
E: mojal@digst.dk

Kontor for jura
Digitaliseringsstyrelsen
Landgreven 4
1301 København K

www.digst.dk – fordi hverdagen er digital

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Brolæggerstræde 9
1211 København K

Telefon 72 48 60 00
Fax 72 48 60 01
Email: sl@sl.dk

Mail: strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

31-03-2022

Høringsvar fra Socialpædagogerne til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love

Socialpædagogerne har modtaget en høring over lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love, der omhandler effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN), øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.

Forslaget indeholder bl.a. en række forslag om at ændre ungdomskriminalitetsloven, således at det bl.a. bliver muligt at undtage børn med nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling, at der sikres en øget brug af straksreaktioner. Dette høringssvar forholder sig til denne del af lovforslaget.

Det Socialpædagogernes opfattelse at, børn og unge generelt ikke lærer og udvikler sig af straf, og slet ikke den gruppe af børn og unge, der bliver berørt af UKN's behandling. Der er her tale om en særdeles udsat gruppe af børn og unge, der lider af massive opvækstbetingede skader som følge af vold, misbrug i hjemmet, fysiske, psykiske, seksuelle overgreb, mangel på kærlighed og troværdige, nærværende voksne og/eller psykiatriske diagnoser, og som har behov for socialpædagogisk/behandlingsmæssig bistand. Der er tale om børn og unge med et stort behov for voksne fagprofessionelle der lytter, forstår og kan hjælpe dem med deres adfærd. Adfærd som fx strakssanktioner ikke kan ændre.

Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling

Børn og unge, som har svært nedsat psykisk funktionsevne, vil i dag ikke have mulighed for at blive undtaget for behandling og foranstaltninger i UKN.

Det foreslås, at kommunen kan indstille til UKN, at der ikke skal ske en behandling i nævnet eller iværksættes foranstaltninger (straksreaktion, forbedringsforløb eller tvangsmæssig anbringelse) hos børn eller unge med svært nedsat psykisk funktionsevne.

Socialpædagogerne finder det positivt, at det bliver muligt at undtage denne gruppe. Helt overordnet mener Socialpædagogerne at visitation til og forankring af nævnene skal ligge i det sociale system, hvor fagekspertisen findes. Derfor er det også ærgerligt, at UKN fra den 1. januar 2023 vil blive overført fra politiet til Domstolsstyrelsen.

Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

Børnesagkyndige skal som udgangspunkt deltage på nævnsmøder, når sagen vedrører børn og unge i alderen 10 til 14 år, mens dette alene gør sig gældende i særlige tilfælde, når det gælder unge i alderen 15 til 17 år. Det foreslås, at formanden for UKN vil kunne afgøre om UKN skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det, udover de allerede gældende særlige tilfælde, skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge. Det nævnes at, sager hvor en inddragelse kan være påkrævet eksempelvis er tilfælde, hvor det konkret vurderes, at der bør ske nævnsbehandling af en ung med nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, fordi nævnsbehandlingen vurderes at kunne have en positiv effekt på den unges fremadrettede udvikling. Inddragelsen gælder dog ikke sager, hvor inddragelsen alene vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge

For at sikre faglighed og behandlingsmæssig tilgang til udsatte børn og unge mener Socialpædagogerne, at der som minimum skal være en børnesagkyndig (pædagogisk, psykologisk) som fast medlem af UKN. Ikke kun i sager med børn fra 10-14 år eller i særlige tilfælde for de 15 til 17-årige.

Øget brug af straksreaktioner mv.

Det foreslås at ophæve ungdomskriminalitetslovens betingelser for pålæg af en straksreaktion, dvs. at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnet eller den unges udvikling er i fare. I stedet vil en straksreaktion skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor. Det forudsættes i den forbindelse, at UKN fremadrettet alene vil skulle lægge vægt på de grundlæggende i regler om straksreaktioner, herunder navnlig at reaktionen skal have en opdragende karakter over for barnet eller den unge, og at reaktionen har et udviklingsmæssigt sigte, således at barnet eller den unge kommer til at opleve, at barnet eller den unge bidrager til et trygt og ordentligt samfund. På den baggrund forudsættes, at kommunerne i langt videre omfang end i dag vil skulle indstille til brug af straksreaktion.

Socialpædagogerne mener, at for at forstå og føle konsekvenser af sine handlinger, har denne gruppe af børn og unge brug for virkningsfulde sociale indsatser, der støtter en udvikling og læring hos barnet og den unge. Herunder en oplevelse af at have noget værdifuldt at miste. Det kan f.eks. være et fællesskab eller troværdige nærværende voksne.

Socialpædagogerne vil gerne understrege at virkningsfulde indsatser, i vores optik, overfor denne gruppe af børn og unge, vil være tidlig indsats og skræddersyede løsninger. Yderligere indsatser skal orienteres mod at tilbyde alternative positive fællesskaber, som skole, job osv., hvor der for barnet og den unge er mulighed for udvikling i anden retning. Hvis der skal iværksættes en straksreaktion, skal den som minimum have en direkte sammenhæng med den evt. kriminelle handling.

Venlig hilsen

Verne Pedersen
Forbunds næstformand

Til
Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

31. marts 2022

Att: Anne Sofie Brix

Høringssvar fra Foreningen af kommunale social-, sundheds- og arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD) vedr. lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Sendt til: strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

Socialchefforeningen har med interesse læst høringsmaterialet og har følgende bemærkninger til de foreslåede ændringer til Lov om Bekæmpelse af Ungdomskriminalitet.

Socialchefforeningen bemærker, at det er af stor betydning, at der i det fremadrettede arbejde sikres sammenhæng og konsekvensrettelser imellem Lov om Bekæmpelse af Ungdomskriminalitet og Barnets lov.

Ligesom Socialchefforeningen er positive overfor, at ansvarsfordelingen mellem UKN og børn og ungeudvalget tydeliggøres i nærværende høringsmateriale.

Indledningsvist bemærkes det særligt positivt, at der i høringsmaterialet åbnes op for undtagelse af børn og unge med svær nedsat psykisk funktionsevne, gives yderligere mulighed for tilstedeværelse af børnesagkyndige og gives mulighed for at træffe flere afgørelser på et skriftligt grundlag.

Bemærkninger til de foreslåede ændringer

Undtagelse af børn og unge med svært nedsat psykiskfunktionsevne

Socialchefforeningen finder det meget positivt, at der fremsættes forslag om en bestemmelse, som gør det muligt at undtage børn og unge med en svært nedsat psykisk funktionsevne fra behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN) med afsæt i barnets faktisk nedsatte funktionsevne og ikke udelukkende i psykiatriske diagnoser.

Socialchefforeningen bemærker, at der i vurderingen af, om sagen skal behandles i UKN blandt andet kan lægges vægt på, om deltagelsen i nævnsrådet vurderes at være en belastning for barnets eller den unges mentale helbred – herunder i lyset af allerede igangsatte indsatser efter serviceloven.

Socialchefforeningen ser gerne, at der også gives mulighed for undtagelse af andre sagstyper fra behandling i UKN. Eksempelvis sager, hvor der efter Serviceloven allerede er igangsat massive indsatser i form af anbringelse uden for hjemmet uden samtykke og i tillæg hertil evt. anbringelse på en form for sikret institution. Denne type af sager har allerede været igennem en intensiv prøvelse i kommunens børn og ungeudvalg, ligesom sagerne ofte er blevet behandlet af både Ankestyrelsen og byretten. UKN/UKL har ikke yderligere værktøjer, som nødvendiggør en ekstra behandling i UKN. Hertil en opmærksomhed på, at en genbehandling under UKL kan medføre, at genbehandlingsfristen for anbringelsen bliver væsentligt nedsat, idet forbedringsforløbene efter UKL ikke har mulighed for at have samme længde som anbringelser efter reglerne i serviceloven (SEL).

Socialchefforeningen foreslår, at kompetencen til at fritage sager for nævnsmødebehandling henlægges til de socialfaglige screeningsmedarbejdere i politikredsene i et samarbejde med kommunerne.

Øget mulighed for børnesagkyndige i sager vedrørende unge ml. 15 og 17 år

Socialchefforeningen er positive overfor, at der ved behandlingen af alle sager for de 15-17-årige kan medvirke en børnesagkyndig. Socialforeningen oplever, at de børnesagkyndiges medvirken ved sagerne højner kvaliteten af mødeafviklingen i UKN.

Socialchefforeningen ser gerne, at reglerne ændres således, at de børnesagkyndige både deltager i nævnsmødebehandling af og får stemmeret i afgørelsen af alle sager som ved kommunens børn og unge-udvalg.

Øget mulighed for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag

Socialchefforeningen er positive overfor, at der i yderligere omfang indføres mulighed for, at formanden/næstformanden for UKN kan træffe afgørelser på skriftligt grundlag.

Straksreaktioner

Socialchefforeningen er opmærksomme på, at tidsfaktoren fra hændelsen, der fører til screening og nævnsmødebehandling – særligt for de 15-17årige har betydning for iværksættelsen af straksreaktioner. Socialchefforeningen foreslår derfor, at kompetencen til iværksættelse af straksreaktioner henlægges til Politiets screeningsmedarbejdere i samarbejde med kommunen.

Afsluttende bemærkninger med yderligere ønsker til fortsat udvikling af de lovgivningsmæssige rammer for samarbejdet

Afslutningsvist skal det bemærkes, at Socialchefforeningen gerne havde set, at høringsmaterialet også indeholdt yderligere mulighed for at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat kan prioritere sager, en udvidelse af klagemuligheden samt bedre vilkår under udarbejdelse af ungeundersøgelsen:

Ønske om yderligere prioritering af sager

Socialchefforeningen ser gerne, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat tildeles større kompetence i forhold til en løbende prioritering af sagerne. Her er en særlig opmærksomhed på, sager med børn, unge og familier med et uopsætteligt behov for hjælp. Ved større mulighed for prioritering / fremskyndelse af sager vil man kunne undgå den nuværende dobbeltsagsbehandling, i de tilfælde hvor det vurderes nødvendigt for kommunen at indstille til en foreløbig afgørelse fra formanden for børn og unge-udvalget (fx ændring af anbringelsessted eller anbringelse uden for hjemmet).

Klagemulighed

Socialchefforeningen havde gerne set, at der indføres en klageadgang til Ankestyrelsen på samtlige afgørelser efter UKL, således at området sidestilles med muligheden for at klage over tilsvarende afgørelser efter serviceloven. Dette både for at tilgodese parternes retssikkerhed og for at give Ankestyrelsen mulighed for at samordne praksis på begge områder.

Udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse

Socialchefforeningen havde gerne set, at man i det fremsendte høringsmateriale havde givet adgang til at indhente sundhedsfaglige oplysninger fra regionen, egen læge mm. uden samtykke til den ungefaglige undersøgelse.

Socialchefforeningen har ligeledes et ønske om, at somatikken, psykiatrien og skoleområdet pålægges samme tidsfrister for udarbejdelse af udtalelser og fremsendelse af relevant materiale, så det sikres en tilstrækkelig oplysning af sagen. Ankestyrelsen har været tydelig på, at kravet til oplysningsgrundlaget af særligt de tunge sager behandlet efter UKL er de samme som under SEL.

Socialchefforeningen ser det nuværende lovforslag som et positivt bidrag til det videre samarbejde i og omkring Ungdomskriminalitetsnævnet. Ligesom Socialchefforeningen gerne deltager i den fortsatte udvikling af det tværsektorielle og tværfaglige samarbejde i rammerne af UKN/UKL.

Med venlig hilsen

Jakob Bigum Lundberg,

formand FSD

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

16. marts 2022

J.nr. 2022-11-0811
Dok.nr. 456267
Sagsbehandler
Rasmus Arslev

Sendt til: strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

Høring over udkast til lov, sagsnr.: 2021-0090-3592

1. Ved brev af 3. marts 2022 har Justitsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning).

2. Datatilsynet forudsætter, at databeskyttelsesreglerne vil blive iagttaget i forbindelse med behandlinger af personoplysninger foranlediget af udkastet.

Med venlig hilsen

Rasmus Arslev

Datatilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
T 3319 3200
dt@datatilsynet.dk
datatilsynet.dk
CVR 11883729

Justitsministeriet

Att: Anne Sofie Brix

strafferetskontoret@jm.dk, anbr@jm.dk

17. marts 2022

Vedr. forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven mv.

Selveje Danmark har modtaget ovenstående i høring, og det er helt fint med den korte frist.

Selveje Danmark har ikke bemærkninger til det fremsendte.

Med venlig hilsen

Jon Thorlacius Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark

Anne Sofie Brix

Fra: 19kontor@rigsrevisionen.dk
Sendt: 21. marts 2022 07:48
Til: £Strafferetskontoret (951s18); Anne Sofie Brix
Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592

Sag: 2021-0090-3592
Sagsdokument: 2373247

Justitsministeriet har den 3. marts 2022 sendt udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. i høring.

Ministeriernes forpligtelse til at høre Rigsrevisionen er fastlagt af rigsrevisorloven, §§ 7 og 10 (Lovbekendtgørelse nr. 101 af 19/01/2012) og angår revisions- og/eller regnskabsforhold, der kan have betydning for Rigsrevisionens opgaver.

Vi har gennemgået lovforslaget og kan konstatere, at det ikke omhandler revisions- eller regnskabsforhold i staten eller andre offentlige virksomheder, der revideres af Rigsrevisionen.

Vi har derfor ikke behandlet henvendelsen yderligere.

Med venlig hilsen

Mette E. Matthiasen
Specialkonsulent

Landgreven 4
DK-1301 København K

Tlf. +45 33 92 84 00
Dir. +45 33 92 85 73
mem@rigsrevisionen.dk

www.rigsrevisionen.dk

| UDLÆNDINGENÆVNET |

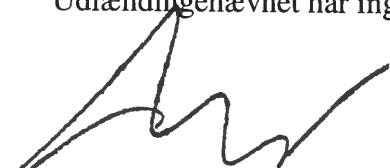
Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato: 22. marts 2022
Sagsnr.: 22/077216
Sagsbeh.: Imdo

Høringssvar vedrørende udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets mulighed for efterforskning m.v.)

Udlændingenævnet er anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets mulighed for efterforskning m.v.).

Udlændingenævnet har ingen bemærkninger til det fremsendte udkast til lovforslag.

Michael Kistrup

Anne Sofie Brix

Fra: Dennis Lange <dbl@fdm.dk>
Sendt: 28. marts 2022 10:37
Til: Justitsministeriet; Anne Sofie Brix
Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592

Sag: 2021-0090-3592
Sagsdokument: 2382491

Til rette vedkommende

FDM takker for det fremsendte høringsmateriale.
FDM har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Dennis Lange
Chefkonsulent

#meddigpåvejen

T: +45 45 27 07 13
M: +45 51 14 69 92
dbl@fdm.dk · fdm.dk
Firskovvej 32
2800 Kgs. Lyngby

Justitsministeriet
Strafferetskontoret, Anne Sofie Brix
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven mv. – ministeriets sags nr. 2021-090-3592

Jeg har modtaget ministeriets mail af 3. marts 2022 med bilag vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning).

Af principielle grunde kommenterer ombudsmanden ikke forslag til lovgivning mv., som måtte blive sendt i høring til ombudsmandsinstitutionen, medmindre der er tale om forslag, som berører institutionens egne forhold.

Den aktuelle høring giver mig ikke grundlag for at fravige denne praksis. Jeg foretager mig derfor ikke noget i anledning af ministeriets henvendelse.

Med venlig hilsen
for ombudsmanden

Mette Vestentoft
Specialkonsulent

25. marts 2022

Dok.nr. 22/01137-2/MVE
Bedes oplyst ved
henvendelse

**Folketingets
Ombudsmand**
Gammeltorv 22
1457 København K
33 13 25 12
www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Oplysning om telefontid
og mulighed for personlig
henvendelse findes på
ombudsmanden.dk/kontakt

Til Justitsministeriet

HØRINGSSVAR

Dato: 29. marts 2022

Kontor: Sekretariatet

Sagsbeh.: ASB

**Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven,
færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet**

Det Nationale Integrationsråd har ingen bemærkninger til det udsendte.

Med venlig hilsen

Halima El Abassi

Forkvinde for Det Nationale Integrationsråd

29. marts 2022

Ungdomskriminalitetsnævnet mv.

Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)

Ved en mail af den 3. marts 2022 har Justitsministeriet anmodet Det Kriminalpræventive Råd (DKR) om eventuelle bemærkninger.

I den anledning skal DKR udtale, at vores mission er at skabe tryghed ved at oplyse om og forebygge kriminalitet.

DKR har tidligere rettet henvendelse til justitsminister Nick Hækkerup vedrørende Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN). Her pegede vi på to overordnede anbefalinger:

- 1) Målgruppen bør skæres til, så vi kun rammer de børn og unge, som var den oprindelige intention; nemlig de mest kriminelle børn og unge, som kan forventes at have gavn af et forløb i Ungdomskriminalitetsnævnet.
- 2) Afgørelser om straksreaktioner bør løftes ud af nævnsbehandlingen, så de kan iværksættes hurtigt og være meningsfulde.

Ændringer i UKN

Undtagelse af nogle børn og unge fra behandling i UKN

DKR støtter undtagelsen af børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne fra UKN.

DKR anbefaler imidlertid at skære målgruppen yderligere til. De børn og unge, der har foretaget en handling, som falder inden for ordningens rammer – men som i øvrigt ikke er kriminalitetstruede – falder uden for reformens formål. DKR anbefaler, at der foretages en vurdering af kriminalitetsrisikoen, og at vurderingen baseres på risikofaktorer og beskyttende faktorer. Børn og unge, som ud fra en helhedsvurdering ikke formodes at ville gentage den kriminelle handling, men som handler i affekt i en given situation, bør undtages fra UKN.

Derudover bør børn på 10-11 år efter DKR's opfattelse også undtages fra UKN. Børn på 10-11 år befinder sig på et tidligt stadie i deres udvikling, og den formelle form i nævnsbehandlingen er uegnet for et barn, der stadig er umodent og har svært ved at overskue og forstå betydningen af komplekse og formelle sammenhænge.

Ønsker man at sætte virkelig tidligt ind overfor kriminelle unge, anbefaler DKR helhedsorienterede indsatser, der blandt andet medtager børnenes nære omgivelser. Først og fremmest barnets familie. I tilfælde, hvor børn mellem 10-11 år vurderes at være på vej ud i kriminalitet, vil der således være behov for en indsats, der sætter ind i flere af barnets relationer samtidigt (familie, skole, fritid m.v.). Familiebaserede indsatser foreligger der i øvrigt dokumentation for effekten af.

En sådan meget mere kompleks social sag bør iværksættes, styres og gennemføres af de kommunale myndigheder, der i øvrigt har den generelle kompetence i forhold til en helhedsorienteret indsats. En placering af barnets sociale sag i UKN flytter behandlingen ud af de sociale myndigheder i en længere periode og skaber en uhensigtsmæssig opdeling af sagen.

Såfremt man finder, at der på nationalt plan er behov for at have overblik over indsatser i disse sager og deres fremdrift og effekt, kunne man evt. i de meget få sager føre et tæt tilsyn med kommunens sagsbehandling foretaget af en national enhed med dyb indsigt i sociale og kriminalpræventive indsatser. Det kunne evt. også være et samarbejde med en sådan enhed, som kunne placeres i Socialstyrelsen og samarbejde med Justitsministeriets Forskningskontor (kriminologisk faglighed) eller Kriminalforsorgen (Ungetilsynet).

Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15-17 år

Muligheden for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15-17 år udvides i tilfælde, hvor det skønnes særdeles påkrævet. Det forklares, at der ved vurderingen af, om det skønnes påkrævet, vil skulle lægges vægt på, om den unge har nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, uden at der dog er tale om en sådan svært nedsat psykisk funktionsevne, at den pågældende bør undtages UKN.

DKR mener, det bør være obligatorisk, at en børnesagkyndig er til stede i sager med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne. Disse kan være svære at aflæse og indkredse, og her vil en børnesagkyndig blandt andet kunne styrke dialogen – hvilket også fremgår af Justitsministeriets overvejelser til forslaget.

Øget brug af straksreaktioner mv.

DKR skal først og fremmest pege på, at der er et grundlæggende problem ved straksreaktionerne, som ikke løses med dette lovforslag; nemlig sagsbehandlingstiden i nævnet i dag. Der går flere måneder, før en straksreaktion pålægges. Det er for lang tid.

Derfor anbefaler DKR, at straksreaktionerne løftes ud af nævnsbehandlingen med henblik på at sætte hurtigt og meningsfuldt ind ud fra principperne i "restorative justice" (genoprettende ret).

I stedet kan straksreaktioner iværksættes af henholdsvis politiet og kommunen i den forberedende fase. Politiet kan i screeningsfasen vurdere, om konfliktråd er en god ide, og i givet fald sætte det i værk. Kommunen kan i sin sagsbehandling i forbindelse med sin indstilling vurdere, om et konsekvenspædagogisk tiltag eller en genoprettende proces bør sættes i værk. Såfremt sådanne tiltag bliver gennemført, skal det i overensstemmelse med forarbejderne ses som en helhed med et evt. forbedringsforløb. En succesfuld straksreaktion kan evt. tillægges den betydning, at nævnsbehandlingen kan bortfalde.

Andre fordele ved en justering som den anbefalede er, at barnet vil blive sat i en situation, hvor den pågældende er nødt til at gå mere aktivt ind i at påtage sig ansvaret for sine handlinger overfor de mennesker, det er gået ud over. På den måde mærker de konsekvenserne af deres handlinger og bidrager til at finde en passende måde at gøre skaden god i den helt konkrete situation.

Der er indtil videre truffet forsvindende få afgørelser om straksreaktioner i UKN. Ifølge Justitsministeriets evaluering af nævns møderne er der truffet afgørelse om straksreaktioner i 21 tilfælde ud af 1.035 sager. Alle tilfælde drejer sig om personfarlig kriminalitet og alle straksreaktioner har været en henvisning til konfliktråd.

Selvom det ikke er mange sager, skal DKR bifalde, at henvisningerne har været til netop konfliktråd. I forbindelse med den kommende udarbejdelse af et katalog over mulige straksreaktioner stiller DKR sig til rådighed.

Øget mulighed for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag

DKR deler Justitsministeriets opfattelse af, at de hidtidige erfaringer med behandlingen af sager i UKN har vist, at nævnsprocessen kan effektiviseres og smidiggøres. Derfor virker det fornuftigt at lade nogle afgørelser blive truffet på skriftligt grundlag – naturligvis med forbehold for at retssikkerheden for den enkelte ikke kompromitteres.

Øvrige initiativer

Generelt for de initiativer i lovforslaget, som ikke drejer sig om UKN, skal DKR udtrykke betænkelighed ved, at man i vid udstrækning fjerner kontrollen. Det bør være et ufravigeligt princip i en retsstat, at magtudøvelse foregår under kontrol. Det er ligeledes vigtigt, at der er folkelig opbakning til de magtbeføjelser, som blandt andet politiet tildeles.

Venlig hilsen

Anna Karina Nickelsen
Sekretariatschef

Anne Sofie Brix

Fra: Julie Kjærgaard <JULIK@regioner.dk>
Sendt: 29. marts 2022 15:40
Til: £Strafferetskontoret (951s18); Anne Sofie Brix
Cc: Kirsten Hansen
Emne: Vedr. høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592

Sag: 2021-0090-3592
Sagsdokument: 2385655

Til Justitsministeriet

Tak for høringen over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v.

Danske Regioner har på det foreliggende grundlag ingen bemærkninger til høringen.

De bedste hilsner,

Julie Kjærgaard

Konsulent
Team Psykiatri og Social
Center for Sundheds- og Socialpolitik (SUS)
T 21 76 58 39
E julik@regioner.dk

Dampfærgevej 22
2100 København Ø

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

30. marts 2021
Side 1 af 4

Høringsvar vedr. forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)

Børns Vilkår takker for muligheden for at afgive høringsvar vedr. forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)

Generelt

Det er Børns Vilkår opfattelse, at det som et helt klart udgangspunkt er uhenigtsmæssigt, at børn og unge kommer i kontakt med domstolene eller domstolslignende instanser og bliver straffet, da dette kan have negative konsekvenser for barnets trivsel og udvikling. Kun i meget sjældne tilfælde hjælper det barnet eller den unge med at bryde med den kriminelle løbebane. Børn og unge har i stedet brug for hjælp og støtte.

Børns Vilkår finder det dog positivt, at en række forhold omkring Ungdomskriminalitetsnævnet foreslås ændret. Børns Vilkår finder det således positivt, at sekretariatsbetjeningen af Ungdomskriminalitetsnævnet vil blive overført fra politiet til Domstolsstyrelsen, at muligheden for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag øges, at der indføres en mulighed for udsættelse af en sag inden nævnsmødet og at kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren.

Særligt om øget brug af straksreaktioner mv.

I medfør af ungdomskriminalitetslovens § 12 kan Ungdomskriminalitetsnævnet pålægge barnet eller den unge en straksreaktion, som kan bestå i at bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde.

Som det fremgår af Justitsministeriets devaluering "Ungefaglige undersøgelser og indstillinger", har kommunerne alene i én ud af 200 sager indstillet til straksreaktion. Det fremgår af devalueringen, at kommunerne i den forbindelse peger på, at de ikke ved, hvordan straksreaktioner kan udmøntes i praksis og at der ofte går lang tid fra hændelsen, der har ført til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet, til afholdelse af nævnsmødet. Det kan medføre, at straksreaktionen ikke længere har den ønskede mening og effekt.¹

Det fremgår endvidere af Justitsministeriets devaluering "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", at der i perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020 blev truffet afgørelse i 1.035 sager i Ungdomskriminalitetsnævnet, hvoraf der i 21 af disse sager blev truffet afgørelse om en straksreaktion.

Det kan på den baggrund konkluderes, at muligheden for at pålægge børn og unge straksreaktioner kun bliver anvendt i et yderst begrænset omfang. Børns Vilkår er på den baggrund meget tvivlende for, om de foreslåede ændringer i lovforslaget er egentlig til at øge anvendelsen af straksreaktioner, jf. ungdomskriminalitetslovens § 12.²

Det fremgår af lovforslaget, at straksreaktionen som udgangspunkt skal fastsættes ud fra principperne om 'restorative justice'. Som Børns Vilkår har påpeget i flere sammenhænge, kræver genoprettende arbejde en betydelig indsats på flere planer. Målgruppen har i de fleste tilfælde allerede været genstand for en målrettet og ressourcekrævende indsats i både det sociale system og skolesystemet. En ny indsats af genoprettende karakter vil betyde, at man skal iværksætte endnu en ressourcekrævende indsats.

Det er derfor Børns Vilkårs klare opfattelse, at straksreaktioner ikke virker og ikke har den ønskede effekt. Det er desuden Børns Vilkårs opfattelse, at straksreaktioner i værste fald kan være til hinder for barnets bedste.

¹ Justitsministeriets devaluering "Ungefaglige undersøgelser og indstillinger", s. 27-28, 2021.

² Justitsministeriets devaluering "Nævnsmødet", s. 67, 2021.

Børns Vilkår anbefaler på den baggrund, at ungdomskriminalitetslovens § 12 om straksreaktioner ophæves.

Særligt om muligheden for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling

Børns Vilkår finder det som udgangspunkt positivt, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne med lovforslaget kan undtages fra nævnsbehandling, da det efter Børns Vilkårs opfattelse ikke er hensigtsmæssigt, at sager vedrørende denne gruppe skal behandles i Ungdomskriminalitetsnævnet. Denne gruppe kan have vanskeligt ved at forstå sagsprocessen i nævnet og deltagelse i nævnsmødet kan være en belastning for det pågældende barns eller den unges mentale helbred.

Børns Vilkår er imidlertid uforstående for, at muligheden for at blive undtaget nævnsbehandling alene gælder for børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne. Det er Børns Vilkårs opfattelse, at det ligeledes i sager vedrørende børn og unge, der har lettere nedsat psykisk funktionsevne eller lav alder (10-14 år), kan være u hensigtsmæssigt, at sagerne behandles i nævnet.

Det er således Børns Vilkårs erfaring, at denne gruppe ligeledes kan have vanskeligheder ved at forstå sagsprocessen i nævnet og at nævnsbehandling kan have negative konsekvenser for barnet eller den unge.

Børns Vilkår anbefaler på den baggrund, at kommunen ligeledes bør kunne indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger af hensyn til barnets bedste.

Kommunen bør i den forbindelse lægge vægt på, hvorvidt et forløb fastsat i Ungdomskriminalitetsnævnet vurderes at være til barnets bedste ved at have en positiv effekt på barnets eller den unges fremadrettede udvikling eller om deltagelsen i nævnsmødet mv. omvendt vurderes at være en belastning for barnets eller den unges mentale helbred, herunder i lyset af allerede igangsatte indsatser efter f.eks. serviceloven.

Særligt om øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

Børns Vilkår finder det som udgangspunkt positivt, at det med lovforslaget foreslås, at der skal være øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende 15-17-årige.

Børns Vilkår er imidlertid uforstående for, hvorfor muligheden for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende 15-17-årige efter lovforslaget, alene skal kunne finde anvendelse, når "det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge".

Det er Børns Vilkårs opfattelse, at nævnet også i sager vedrørende unge i alderen 15-17 år, der ikke er omfattet af ungdomskriminalitetslovens § 6, stk. 2, vil kunne træffe bedre og mere kvalificerede afgørelser, hvis en børnesagkyndig deltager i nævnsbehandlingen.

Børns Vilkår anbefaler på den baggrund, at der bør være en børnesagkyndig i alle sager, der behandles ved Ungdomskriminalitetsnævnet.

I er velkomne til at kontakte jurist Victor Christoffersen på vich@bornsvilkar.dk, hvis I har spørgsmål til ovenstående.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl, direktør

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

strafferetskontoret@jm.dk
anbr@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 30. marts 2022
SAGSNR.: 2022 - 784
ID NR.: 805056

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning) - Deres - j. nr. 2021-0090-3592

Ved brev af 3. marts 2022 har Justitsministeriet anmodet Advokatrådet om en udtalelse i anledning af ovenstående udkast til lovforslag.

Advokatrådet skal i den anledning bemærke følgende:

Lovforslaget indeholder en række forslag til ændringer af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven, hjemrejseloven, politiloven og ungdomskriminalitetsloven.

Advokatrådet bemærker overordnet, at forslaget indeholder otte elementer som indbyrdes fremstår meget forskelligartede, og hvor temaerne ikke i alle henseender ses tydeligt afspejlet i lovforslagets titel, hvilket er egnet til at gøre lovgivningsprocessen mindre gennemsigtig. Således skal forslaget nærlæses for, at man bliver bekendt med, at der ud over de angivne temaer tilsigtes regulering af så forskelligartede emner som blokering af hjemmesider, brug af telekommunikation ved retsmøder i forhold til frihedsberøvelse, visitationer af ikke-mistænkte personer, begrænsning af massemediers adgang til aktindsigt og strafferetligt ansvar for enkeltmandsvirksomheder i forhold til visse færdselslovsovertrædelser.

Advokatrådet er enig i, at det er vigtigt, at strafferetsplejen er indrettet hensigtsmæssigt og tidssvarende, og at rettidig og effektiv sagsbehandling er en grundlæggende forudsætning for et retssamfund.

Advokatrådet finder imidlertid anledning til at kommentere på enkelte af de i lovforslaget fremsatte initiativer.

Vedr. brug af gps eller andet lignende apparat uden retskendelse

Forslaget indebærer en øget adgang for politiet til at iværksætte gps-overvågning uden forudgående retskendelse eller forelæggelse for retten efter indgrebets iværksættelse. Ændringen er i bemærkningerne til § 2, nr. 5-6, formuleret således:

"(...)Der gælder således i dag bl.a. krav om retskendelse, om at der skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og om efterfølgende underretning, når politiet som straffeprocessuelt tvangsindgreb foretager teleobservation ved at indhente oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages benyttet af en mistænkt, eller på anden måde ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat at registrere en mistænks færden eller en anden persons færden, hvis den pågældende har tilknytning til en mistænkt eller til samme køretøj eller ejendom som en mistænkt eller lignende.

(...)

Ændringerne vil indebære, at politiet kan registrere en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat, jf. § 791 a, stk. 5, nr. 2, uden retskendelse efter retsplejelovens § 783, ligesom der ikke skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, efter § 784 (...)."

I forslagens pkt. 2.3.2 argumenteres der med, at den nuværende retstilstand - der indebærer forelæggelse for domstolene - er "ressourcetung" for politiet. Det anføres endvidere, at en registrering af en mistænks færden - eller anden persons færden - ved brug af gps eller lignende apparat uden retskendelse vil bidrage til ressourcebesparelser for både politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Advokatrådet bemærker, at uafhængig domstolsprøvelse med deltagelse af en uafhængig advokat, som får lejlighed til at udtale sig, i sig selv er en central og fundamental retssikkerhedsgaranti. Dette gælder særligt, når der kan være tale om overvågning af borgere, der ikke selv er mistænkt for strafbare forhold. Advokatrådet finder, at der skal særdeles tungtvejende grunde til for at fravige sædvanlig domstolsprøvelse med kontradiktion fra en advokat, når der er tale om et ikke uvæsentligt indgreb over for borgerne.

Advokatrådet anerkender, at det er et politisk spørgsmål, om ressourcehensyn kan begrunde ændringen, men finder, at der bør udvises stor forsigtighed med denne argumentationsmodel i forhold til fravigelser af sædvanlig domstolsprøvelse i relation til politiets efterforskningsmæssige indgreb over for borgerne. Det bemærkes, at det under pkt. 3, er anført, at lovforslaget ikke forventes at have økonomiske konsekvenser for Justitsministeriets myndigheder, og den anførte begrundelse kan derfor fremstå lidt uklar.

Vedr. blokering af hjemmesider

Advokatrådet kan i lyset af henvisningen til straffelovens § 264 d, stk. 2, savne nogle bemærkninger, der direkte adresserer, at blokering af et sædvanligt medies hjemmeside i lyset af artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om ytrings- og informationsfrihed umiddelbart bør være et utænkeligt scenarie i Danmark. Bemærkninger herom vil skabe klarhed over reglernes rækkevidde i forhold til pressefriheden.

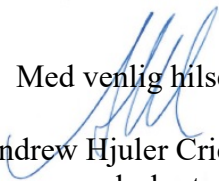
Vedr. offentliggørelse af fotografier

Advokatrådet bemærker, at man uanset det kvalificerede mistankekrav, som efter forslaget skal være opfyldt, før der kan ske offentliggørelse af fotografier, fortsat skal være opmærksom på den generelle uskyldsformodning. Der er næppe tvivl om, at en eksponering i det offentlige rum må antages at være stærkt belastende for en person, som ikke er dømt. Advokatrådet er derfor positive over for, at det af lovforslaget tydeligt fremgår, at der skal foretages en proportionalitetsvurdering, hvori den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, skal indgå i afvejningen.

Mediedækning er i dag i øvrigt kendetegnet ved, at informationer i princippet til evig tid er tilgængelige på elektroniske medier, medmindre eksempelvis en klageberettiget i medfør af de presseetiske regler pkt. B.8, anmoder om sletning. Dette er alene muligt for medier, der er omfattet af medieansvarsloven og således ikke for alle sociale medier, som måtte videreformidle oplysninger, som politiet har offentliggjort.

Advokatrådet skal således opfordre til, at det overvejes, hvorledes der sikres en personbeskyttelse *efter* det tidspunkt, hvor formålet med en offentliggørelse ikke længere er til stede.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
generalsekretær

CZESLAW KOZON

ROMERSK-KATOLSK BISKOP AF KØBENHAVN

GAMMEL KONGEVEJ 15

DK-1610 KØBENHAVN V

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København

30. marts 2022

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning), sagsnr. 2021-0090-3592

På Den katolske Kirkes vegne takker jeg for muligheden for at blive inddraget i ovennævnte høring.

Vi har ingen kommentarer til de enkelte punkter, men vil overordnet advare mod, at lovgivernes ønske om en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets, anklagemyndighedens, domstolenes, kriminalforsorgens og Ungdomskriminalitetsnævnets ressourcer, og om at forbedre politiets efterforskningsmuligheder sker på bekostning af retssikkerheden for den enkelte borger.

Vi vil appellere til, at der bevares proportionalitet i alle indgreb med respekt for retssamfundets principper om det enkelte menneskes værdighed og integritet og ret til privatliv og privat ejendom.

Med de venligste hilsner

+ Czeslaw Kozon

Romersk-katolsk biskop af København

Justitsministeriet,
Departementet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Ankestyrelsens svar til høring om udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, m.v. – jeres j.nr. 2021-0090-3592

Justitsministeriet har ved mail af den 3. marts 2022 bedt Ankestyrelsen om bidrag til besvarelse af høring om udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, m.v.

Ankestyrelsens har alene bemærkninger til forslaget § 6 om ændring af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Samspelet mellem genbehandlingsfrister, forbedringsforløbets udløb og overgang til serviceloven

Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastets forslag til ændring af ungdomskriminalitetslovens § 23, at hensigten med de foreslåede ændringer dels er at præcisere kompetencefordelingen mellem Ungdomskriminalitetsnævnet og Ankestyrelsen for så vidt angår fastsættelse af fristen for genbehandlingen af sager om tvangsmæssig anbringelse, dels er at fastslå, at en anbringelse, der af Ungdomskriminalitetsnævnet er fastsat som led i et forbedringsforløb, alene vil kunne opretholdes efter forbedringsforløbets udløb, hvis kommunens børn og unge-udvalg træffer fornyet afgørelse herom efter reglerne i servicelovens § 62.

Ankestyrelsen bemærker, at ved en klage til Ankestyrelsen, jf. lovens § 55, stk. 1, nr. 2, over anbringelse uden samtykke efter lovens § 14, stk. 2-4, har Ankestyrelsen ændret Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse om fristen for opretholdelse af en anbringelse, hvis den frist,

30. marts 2022

J.nr. 22-10935

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Ungdomskriminalitetsnævnet har fastsat for anbringelsen har været kortere (eller længere) end det, der fulgte af den gældende § 23, stk. 1 eller stk. 2, og dette ikke har været særskilt begrundet.

Ankestyrelsen forstår lovforslagets § 6, nr. 12-15, med tilhørende bemærkninger således, at Ankestyrelsen ikke længere skal foretage denne prøvelse.

Ankestyrelsen bemærker, at kommunens børn og unge-udvalgs afgørelse efter den foreslåede § 23, stk. 5, vil kunne påklages til Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen gør opmærksom på, at det foreslåede nye stk. 5 i § 21 om skriftlig afgørelse ved formanden eller næstformanden, bør konsekvensrettes, så ordene "opretholdelse af en anbringelse, jf. § 23," udgår.

Ændring af anbringelsessted

Ankestyrelsen har ikke bemærkninger til forslaget om, at ændring af anbringelsessted uden samtykke skal kunne afgøres på skriftligt grundlag af formanden eller en næstformand, såfremt der er enighed mellem parterne herom, og hvis betingelserne for ophør eller ændring af foranstaltningen åbenbart må anses for opfyldt.

Det kunne overvejes at ændre lovens § 24 om ændret anbringelsessted, hvor samtykke hertil ikke kan opnås, således at sagen ikke forelægges nævnet med henblik på afgørelse efter § 14 om anbringelse, men alene forelægges med henblik på afgørelse om ændring af anbringelsessted – i lighed med det der gælder efter servicelovens § 69, stk. 3.

Økonomiske bemærkninger

Forslaget har ikke økonomiske konsekvenser for Ankestyrelsen på nuværende tidspunkt.

Venlig hilsen

Jannie Bjørn Kristensen

Rådhuspladsen 2, 8000 Aarhus C

Justitsministeriet

30. marts 2022

Side 1 af 4

Høringssvar vedr. Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Aarhus Kommune har med stor interesse læst det høringmateriale, der er udsendt vedr. udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. med høringsfrist den 31. marts 2022.

Nedenstående høringssvar vedr. indholdselementerne omhandlende Lov om Bekæmpelse af Ungdomskriminalitet

Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykiskfunktionsevne fra nævnsbehandling

Aarhus Kommune finder det meget positivt, at der fremsættes forslag om en bestemmelse, som gør det muligt at undtage børn og unge med en svært nedsat psykisk funktionsevne fra behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN). Aarhus Kommune finder det endvidere positivt, at der ved vurderingen af barnets/den unges nedsatte funktionsevne tages udgangspunkt i faktisk nedsatte funktionsevne og ikke udelukkende i psykiatriske diagnoser.

Aarhus Kommune finder det imidlertid unødvendigt ressourcekrævende, at dette skal ske ved afgørelse i UKN efter indstilling fra kommunen. Aarhus Kommune anbefaler i stedet, at der etableres en løsning, hvor Politiet allerede ved screeningen af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet gives mulighed for at sortere denne type af sager fra – gerne i samarbejde med kommunen. En sådan løsning vil være mere smidig både for sagens parter (herunder særligt barnet/den unge) og for de involverede myndigheder.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der ved vurderingen af, om sagen skal behandles i UKN blandt andet kan lægges vægt på, om deltagelsen i nævnsmødet vurderes at være en belastning for barnets eller den unges mentale helbred – herunder i lyset af allerede igangsatte indsatser efter serviceloven.

Aarhus Kommune skal hertil bemærke, at det ville være ønskeligt også at indføre en mulighed for undtagelse af andre sagstyper fra behandling i UKN.

Aarhus Kommune kan i den sammenhæng fx pege på sager, hvor der efter serviceloven allerede er igangsat massive indsatser – fx i form af anbringelse uden for hjemmet uden samtykke og i tillæg hertil evt. anbringelse på en form for sikret institution. Sager af denne type har allerede været igennem en intensiv prøvelse i kommunens børn og ungeudvalg, ligesom sagerne ofte er blevet behandlet af både Ankestyrelsen og byretten. I sådanne sager er der ikke umiddelbart yderligere værktøjer i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (UKL), som gør det nødvendigt at underkaste sagen en ekstra behandling i UKN. Tværtimod kan det medføre, at genbehandlingsfristen for anbringelsen bliver væsentligt nedsat, idet forbedringsforløbene efter UKL ikke har mulighed for at have samme længde som anbringelser efter reglerne i serviceloven (SEL).

SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE

Aarhus Kommune

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte e-mail:
www.aarhus.dk/msb

Sag: 18/047664-164

Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

Aarhus Kommune finder det positivt, at der indføres mulighed for, at der ved behandlingen af alle sager for de 15-17-årige kan medvirke en børnesagkyndig. Aarhus Kommune finder således generelt, at de børnesagkyndiges medvirken ved sagerne højner kvaliteten af mødeafviklingen i UKN – herunder særligt i forhold til samtalen med de involverede børn og unge. Aarhus Kommuner finder endvidere, at de børnesagkyndige bibringer UKN en faglighed, som i mange tilfælde er en nødvendig forudsætning for at kunne træffe relevante afgørelser i sagerne.

Aarhus Kommune vil gerne anbefale, at regler ændres således, at der medvirker børnesagkyndige ved behandlingen af alle sager i UKN. De børnesagkyndige er således barnets/den unges garant for, at der også er børnefaglighed til stede ved behandlingen af sagen i UKN.

Aarhus Kommune skal med afsæt i ovenstående endvidere anbefale, at reglerne ændres således, at de børnesagkyndige inddrages reelt i afgørelsen af alle sager – dette gøres lettest ved at tildele de børnesagkyndige stemmeret ved sagernes afgørelse. Hvis de børnesagkyndige tildeles stemmeret ved sagernes afgørelse, vil det desuden medføre, at der sikres yderligere parallelitet til sagerne, som afgøres i kommunens børn og unge-udvalg, hvor begge pædagogisk-psykologisk sagkyndige har stemmeret.

Øget brug af straksreaktioner mv.

Aarhus Kommune skal med udgangspunkt i vores egne erfaringer bemærke, at det er meget vanskeligt at indstille til relevante straksreaktioner i sagerne. Dette hænger særligt sammen med, at der ofte går lang tid fra barnet/den unge har begået kriminaliteten, til sagen bliver behandlet i UKN. Det er den lokale erfaring, at der for de 15-17-årige, hvor sagen først skal behandles i byretten, kan gå mere end et år fra kriminaliteten er begået, til sagen har været behandlet i retten.

Aarhus Kommune ser således frem til udarbejdelse af et inspirationskatalog, men finder det ikke nødvendigt at ændre på anvendelsesområdet for bestemmelsen.

Aarhus Kommune foreslår, at kompetencen til iværksættelse af straksreaktioner eksempelvis henlægges til Politiets screeningsmedarbejdere – gerne i samarbejde med kommunen. Det ville sikre, at der på et langt tidligere tidspunkt kunne træffes afgørelse om relevante straksreaktioner for de involverede børn og unge.

30. marts 2022

Side 2 af 4

Øget mulighed for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag og prioritering af sager

Aarhus Kommune finder det positivt, at der i yderligere omfang indføres mulighed for, at formanden/næstformanden for UKN kan træffe afgørelser på skriftligt grundlag. Det er håbet, at det vil være med til at smidiggøre håndteringen af forbedringsforløbene og nedbringe antallet af møder i UKN for det enkelte barn.

I forlængelse heraf, har Aarhus Kommune et ønske om, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat tildeles større kompetence i forhold til en løbende prioritering af sagerne. Aktuelt betyder det, at alle sager i udgangspunktet behandles i den indkomne rækkefølge, at det kan være nødvendigt for kommunen at træffe afgørelse om bevilling af foranstaltninger inden mødet i UKN (med samtykke). Det medfører en risiko for, at UKN træffer afgørelse om andre foranstaltninger og derved at barnet og familien oplever afbrudte forløb. Det kan også betyde, at det er nødvendigt for kommunen at indstille til en foreløbig afgørelse fra formanden for børn og unge-udvalget (fx ændring af anbringelsessted eller anbringelse uden for hjemmet), hvilket medfører, at sagen skal behandles i både Børn og unge-udvalget og UKN. I sager, hvor det er nødvendigt at få berømmelse med kort frist, er der tale om børn, unge og familier med et uopsætteligt behov for hjælp.

Aktuelt er praksis i UKN at der i videst muligt omfang prioriteres samme bemanding af nævnsmedlemmer ved genbehandlinger i UKN som ved den oprindelige nævnsmedlemsbehandling. Aarhus Kommune vurderer ikke, at det er i børnene og de unges interesser, at deres sager forsinkes ud fra dette hensyn.

Smidigere overgang til den sociale indsats

Aarhus Kommune finder det positivt, at ansvarsfordelingen mellem UKN og børn og unge-udvalget tydeliggøres.

Aarhus Kommune skal imidlertid samtidig gøre opmærksom på, at det i det daglige fortsat er meget svært for de involverede parter at finde ud af, hvornår henholdsvis UKN og børn og unge-udvalget er kompetent til at behandle sagerne.

Det bidrager i den sammenhæng særligt til forvirringen, at visse afgørelser fastholdes i børn og unge-udvalget, selvom den unge har et forbedringsforløb i UKN. I den sammenhæng kan fx peges på, at det er børn og unge-udvalget, der skal træffe afgørelse om samvær i sager, hvor det er UKN, der har truffet afgørelse om anbringelsen af barnet uden for hjemmet. Det er vanskeligt for de involverede familier at forstå denne ansvarsdeling, ligesom medlemmerne af det kommunale børn og unge-udvalg har vanskeligt ved at forstå, hvorfor de skal træffe afgørelse om samvær i sager, hvor de ikke har behandlet selve anbringelsessagen. Set ud fra både en ressourcebetragtning og en GDPR betragtning kan det også være vanskeligt at forstå, hvorfor man har valgt en model, hvor både UKN og børn og unge-udvalget skal beskæftige sig med den samme sag.

30. marts 2022

Side 3 af 4

Øvrige bemærkninger – indholdselementer som Aarhus Kommune gerne havde set indarbejdet i det fremsendte høringsmateriale

Aarhus Kommune bemærker følgende:

30. marts 2022

Side 4 af 4

Klagemulighed

Aarhus Kommune havde gerne set, at man i det nuværende høringsmateriale ikke gør op med den manglende klagemulighed for sagens parter.

Der bør indføres en klageadgang til Ankestyrelsen på samtlige afgørelser efter UKL, således at området sidestilles med muligheden for at klage over tilsvarende afgørelser efter serviceloven. Dette både for at tilgodese parternes retssikkerhed og for at give Ankestyrelsen mulighed for at samordne praksis på begge områder.

Udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse

Aarhus Kommune havde gerne set, at man i det fremsendte høringsmateriale havde givet adgang til at indhente oplysninger uden samtykke til den ungefaglige undersøgelse.

Der er med den nuværende udformning af reglerne ikke mulighed for at indhente oplysninger til sagen uden samtykke fra andre end Politiet, anklagemyndigheden, kriminalforsorgen og kommunale myndigheder – det er altså fx ikke muligt at indhente sundhedsfaglige oplysninger fra Regionen, egen læge m.v., hvis der ikke foreligger samtykke hertil (i modsætning til børnefaglige undersøgelser, hvor oplysningerne kan indhentes både med og uden samtykke).

Hertil kommer en opmærksomhed på at somatikken, psykiatrien og skoleområdet ikke er pålagt samme tidsfrister for udarbejdelse af udtalelser og fremsendelse af relevant materiale. Særligt i de tungere sager med anbringelse uden for hjemmet og de tilhørende bestemmelser (fx samvær), har Ankestyrelsen meldt tydeligt ud, at kravet til oplysningsgrundlaget for sager behandlet efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet er det samme som for sager behandlet efter serviceloven. Der bør således også her være opmærksomhed på, at en ikke tilstrækkelig oplysning af sagen medfører en risiko for, at der ikke bliver truffet afgørelse om rette hjælp til barnet/den unge.

Slutteligt skal Aarhus Kommune bemærke, at det er af stor betydning at der sikres sammenhæng mellem Lov om Bekæmpelse af Ungdomskriminalitet og den kommende Barnets Lov, hvorfor der allerede for nuværende er et ønske om at der vil ske konsekvensrettelser i forhold hertil.

Med venlig hilsen

Anders Winnerskjold
rådmand

/

Erik Kaastrup-Hansen
direktør

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

31.03.2021
J.nr. 3.7.27/amc

Det kræver yderligere tiltag, hvis barnet skal beskyttes i Ungdomskriminalitetsnævnet og i de reaktioner, der gives

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v. - j. nr. 2021-0090-3592

Børnerådet svarer udelukkende på den del af lovforslaget, der omhandler ændring af Ungdomskriminalitetsnævnet. Forslaget om ændring af lov om bekæmpelse af Ungdomskriminalitet kommer på baggrund af de to nyeste devalueringer af Ungdomskriminalitetsnævnet, som kan findes [her](#). Devalueringerne er en del af Justitsministeriets Forskningskontors samlede evaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet. Devalueringerne bemærker sig særligt ved i så høj grad at mangle et børneperspektiv på Ungdomskriminalitetsnævnet. Børnerådet mener, at en fyldestgørende evaluering skal indeholde perspektiver fra samtlige deltagende parter, hvis det er målet at kunne give et retvisende billede af Ungdomskriminalitetsnævnet. Det er bekymrende, at det ikke er tilfældet.

Ændringerne i det nye forslag medfører blandt andet, at der skal sikres en øget brug af straksreaktioner, samt at der sker en smidiggørelse og effektivisering af nævnet, herunder overgangen fra kriminalitetsforebyggende indsatser efter ungdomskriminalitetsloven til sociale indsatser efter serviceloven. Der gives øget mulighed for at inddrage børnesagkyndige i sager vedrørende 15-17-årige. Endelig får nævnet mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling.

Overordnet mener Børnerådet, at det er afgørende, at Børnekonventionens artikel 3 om hensynet til barnets bedste samt artikel 12 om inddragelse af barnet efterlevs i bestemmelserne, som ligger til grund for Ungdomskriminalitetsnævnet. Justitsministeriet bør aktivt forholde sig til disse to artikler, hvad angår de 10-14-årige, som kommer i kontakt med Ungdomskriminalitetsnævnet og sikre, at hensynet til barnets bedste tillægges afgørende vægt samt at barnet inddrages tilstrækkeligt og meningsfuldt i forbindelse med nævnsbehandlingen. Det er bekymrende, at disse artikler ikke nævnes i lovforslaget. Det er afgørende, at vi husker, at børn er en særligt sårbar gruppe og skal beskyttes som sådan. Den gruppe børn, som kommer i kontakt med Ungdomskriminalitetsnævnet er særligt sårbare, og det kræver derfor

særlig agtpågivenhed fra både lovgivers side og de fagpersoner, der kommer i kontakt med dem. Vores holdning til ændringerne er følgende:

- Børnerådet vil på det kraftigste fraråde, at børn under 15 år pålægges straksreaktioner, som ikke overholder den gældende arbejdsmiljølovgivning om beskyttelse af barnet
- Børn med nedsat psykisk funktionsevne skal undtages fra nævnsbehandling, når den ikke er formålstjenlig
- Børn i alderen 10-14 år bør udelukkende indstilles til nævnsbehandling efter en konkret vurdering ud fra deres individuelle forhold
- Kommunerne har en vigtig rolle over for målgruppen, og vi bifalder tiltag, der styrker den rolle, såsom oplysning af sagen og i forbindelse med overgange
- Hvis en børnesagkyndig kan forbedre inddragelsen af den 15-17-årige, så skal den mulighed anvendes

Børnerådet fraråder øget brug af straksreaktioner over for børn og unge mistænkt for kriminalitet

Børnerådet er betænkeligt over for Justitsministeriets ønske om øget brug af straksreaktioner. Straksreaktioner skal efter loven være af opdragende og genoprettende karakter.

Justitsministeriet bruger følgende eksempler på begrebet straksreaktion: rydde op efter begået hærværk, vaske brandbiler, gøre rent i boligforeninger og renholdelse af parker. Børnerådet har svært ved at se, hvordan renholdelse af parker kan være at ”gøre skaden god igen” eller være af opdragende eller genopdragende karakter, når anvendelsesområdet for behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet er, at barnet er mistænkt for personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Hvis barnet er mistænkt for at have udført en så alvorlig handling, må man formode, at det kræver socialpædagogiske indsatser og høj pædagogisk faglighed at hjælpe barnet – ikke rengøring af brandbiler og parker. Det er helt afgørende, at der er proportionalitet imellem hensynet til barnets bedste, den udførte handling og reaktionen. Vi mener derfor, det er naturligt, at det hidtil har været svært at finde og lave egnede straksreaktioner.

Vi mener også, at det at sætte børn til at arbejde synes malplaceret og potentielt i strid med Børnekonventionens artikel 3 om hensynet til barnets bedste samt dansk arbejdsmiljølovgivning. Det er potentielt farligt for børn under 13 år at skulle arbejde, og efter arbejdsmiljøreglerne må de da heller ikke arbejde, medmindre det er i teaterforestillinger eller lignende. De 13-15-årige må udelukkende foretage lettere arbejde, og må blandt andet ikke rengøre store arealer, betjene maskiner eller foretage tunge løft. Forslaget er dermed stridende mod de gældende regler for børns og unges arbejde, særligt hvad angår de 10-12-årige. Justitsministeriet bør forholde sig til, hvorledes de forventer, at arbejdsmiljøloven overholdes.

I forslaget redegøres der for reglerne ved ulykker i forbindelse med straksreaktioner. Vi mener, det er meget bekymrende, at børn i 10-14-års alderen skal risikere at få skader for resten af livet, fordi de er blevet sat til at udføre manuelt arbejde, som led i et politisk ønske om, at børnene mærker en konsekvens. Det er ganske enkelt ikke proportionelt.

Vi mener, det skal fremhæves, at barnet skal inddrages i beslutningen om en mulig straksreaktion jævnfør Børnekonventionens artikel 12, samt at principperne for genoprettende ret følges, med behørig hensyn til barnets alder og modenhed. Det bør også fremhæves over for kommunerne og nævnet, at særlig beskyttelse af børnene skal prioriteres, så der ikke er risiko for, at børnene får skader i forbindelse med at være blevet pålagt en straksreaktion. Det fremgår ikke tydeligt nok på nuværende tidspunkt, og det risikerer at få fatale konsekvenser for børnene.

Børnerådet vil derfor på det kraftigste fraråde, at børn under 15 år pålægges straksreaktioner af den type.

Alle børn med nedsat psykisk funktionsevne skal kunne undtages fra nævnsbehandling

Med forslaget får nævnet mulighed for at undtage børn med *svært* nedsat funktionsevne. Det er i udgangspunktet meget positivt, da disse børn og unge ikke forstår processen, og der ofte er risiko for, at de lider overlast derved.

Børnerådet mener dog, det skal overvejes, hvorvidt børn med nedsat funktionsevne *i det hele taget* skal undtages fra nævnsbehandling, da de må formodes at have svært ved at forstå forløbet, indholdet og konsekvenserne deraf. Derudover er de sandsynligvis ikke egnede til hverken straksreaktioner eller forbedringsforløb, når de ikke forstår indholdet af dem. Når børnene har nedsat forståelse af konsekvenserne af deres handlinger, mener vi, det er forkert at argumentere for at give dem en opdragende sanktion. Vi foreslår derfor, at det skal være muligt at undtage et barn eller en ung for behandling i UKN, hvis barnets eller den unges kognitive eller psykiske funktionsevne betyder, at nævnsbehandling ikke vil være formålstjenlig.

Der er en årsag til, at den kriminelle lavalder ligger på 15 år i Danmark. Børnerådet mener derfor, at Justitsministeriet mangler at redegøre for, hvorvidt en 10-årig forstår konsekvenserne af sine handlinger ved at komme i et Ungdomskriminalitetsnævn. Børn på 10 år er på et tidligt stadie i deres udvikling, og nævnsbehandlingen er af så kompleks og abstrakt karakter, at et umodent barn ikke kan overskue og forstå betydningen af det indhold, der er på et nævnsmøde. Sammenholdt med at arbejdsmiljøreglerne forbyder så små børn at udføre arbejde, så er det på tide, at der tages hensyn til, at børn i 10-14-års alderen har meget svære betingelser i dette system. I stedet kunne der med fordel tænkes i helhedsorienterede indsatser for hele familien, som det også er tænkt i aftaleteksten om Barnets lov på socialområdet.

Ofte vil det nemlig være sådan, at børnene allerede er i et forløb i kommunen, hvorfor det vil pålægge barnet yderligere pres fx at risikere et forbedringsforløb hen over 4 år i Ungdomskriminalitetsnævnet, fremfor at kommunens indsats fx intensiveres ud fra en konkret vurdering, så barnet forstår, hvad der sættes i værk. Der er en stor risiko ved at have flere

aktører inde over, nemlig at indsatsen ikke bliver kontinuerlig og ikke sikrer den rigtige støtte i hele forløbet.

Børn i aldersgruppen 10-14 år bør derfor ligesom børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne også kunne undtages fra nævnsbehandling. Reelt vil det give mening, at de kun indstilles til nævnsbehandling efter en konkret vurdering ud fra deres individuelle forhold.

Det er positivt, at nævnet får mulighed for at udskyde sagen

Lovforslaget indeholder også en mulighed for, at formanden kan udsætte en sag med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Vi mener, det må være helt afgørende, at sagen oplyses fyldestgørende. Vi var med indførelsen af Ungdomskriminalitetsnævnet blandt andet bekymrede for den korte frist på 3 uger for kommunen til at oplyse sagen. Det er meget kort tid, så vi er tilfredse med at se, at der gives mulighed for at udskyde sagen, hvis der mangler relevante oplysninger.

Det virker helhedsorienteret, at nævnet kan indhente psykologisk undersøgelse af forældrene

Der bliver mulighed for, at der kan udføres en psykologisk undersøgelse af forældrene, bl.a. for at afdække forældrenes grundlag for at støtte op om barnets tildelte reaktion. Dette giver mening ud fra en helhedsorienteret tilgang. Dog ligner det et parallelforløb ift. dele af kommunens børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50, som til sammenligning benytter sig af forældreevneundersøgelser. Vi mener, at nævnet mere og mere får beføjelser og forpligtelser, der ligner kommunens, men som kaldes noget andet. Der er risici ved at have to forløb, som på sin vis løber parallelt, men som indeholder store forskelle i forhold til konsekvenserne for børnene. Det vil være svært for børn og forældre at gennemskue disse forhold og de konsekvenser, som det får for børn og forældre.

Nævnet bør gives mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende 15-17-årige, når det fremmer inddragelsen af den unge

Lovforslaget giver øget mulighed for børnesagkyndige i sager vedrørende 15-17-årige med nedsat psykisk funktionsevne eller lign. Børnerådet ser dette tiltag som et forsøg på at kompensere for, at de 15-17-åriges oplevelser i nævnet kan være voldsomme. Det er et udmærket tiltag, hvis det beskytter den pågældende målgruppe og bidrager til en bedre dialog. Ministeriet understreger, at der skal lægges vægt på, om den unge har nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, uden at der dog er tale om en sådan svært nedsat psykisk funktionsevne, at den pågældende efter den foreslåede § 36 a, jf. lovforslagets § 6, nr. 19, bør undtages fra nævnsbehandling. Ministeriet angiver, at det dog ikke er nok begrundelse at tildele en børnesagkyndig, hvis den børnesagkyndige alene vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge. Dette perspektiv forekommer besynderligt, da dialog er en af de vigtigste faktorer for en god inddragelse af barnet/den unge efter Børnekonventionens artikel 12. Vi er derfor uforstående overfor, at en forbedring af dialogen mellem den unge og nævnet ikke er tilstrækkelig begrundelse for at anvende en børnesagkyndig. Den unges deltagelse i og forståelse af nævnsmødet må være helt afgørende for nævnsbehandlingen, da det er den unge, som er centrum herfor. Vi foreslår derfor, at hvis

det vurderes, at det kan forbedre dialogen, skal en børnesagkyndig altid anvendes på nævnsmødet.

Børnerådet ser gerne en smidigere overgang til social indsats

Børnerådet er tilfreds med at se et tiltag, der sigter på en smidigere overgang til en social indsats for barnet/den unge, da overgange generelt er svære for børn og unge med særlige behov, fordi det er risiko for, at viden går tabt og at barnet/den unge ikke får tilstrækkelig opbakning til at komme videre ind i det nye tiltag, hvorefter indsatsen er spildt.

Med venlig hilsen

Agi Csonka
Formand

Lisbeth Sjørup
Sekretariatschef

Justitsministeriet
Strafferetskontoret@jm.dk
Anbr@jm.dk

Udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning)

Justitsministeriet har anmodet om en udtalelse om udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning).

Ungdomskriminalitetsnævnet skal i den anledning udtale følgende om forslaget til ændringer i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (ungdomskriminalitetsloven):

Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 6

I udkastet til lovforslaget er indsat en bestemmelse i § 6, stk. 3, hvorefter formanden kan beslutte, at nævnet skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15-17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

Ungdomskriminalitetsnævnet finder, at bestemmelsen bør tilpasses således, at beslutningen om at lade nævnet bistå af en børnesagkyndig kan træffes af formanden eller en næstformand og ikke alene af formanden.

Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 9

I udkastet til lovforslaget nyaffattes § 9, således at justitsministeren kan fastsætte regler om, hvilken myndighed Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat skal høre under, idet det forventes at sekretariatsbetjeningen af Ungdomskriminalitetsnævnet flyttes fra politiet fra den 1. januar 2023 til Danmarks Domstole.

Ungdomskriminalitetsnævnet finder, at placeringen af Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat bør være lovbestemt på linje med en række andre nævn, herunder Procesbevillingsnævnet som henhører under Danmarks Domstole.

Det fremgår af bemærkningerne til den nuværende bestemmelse, at ændringer efter etableringen af sekretariatet drøftes med Ungdomskriminalitetsnævnets formand. Tilsvarende bør det fremgå af bemærkningerne til den nyaffattede § 9, at det forudsættes, at ændringer

vedrørende sekretariatsbetjeningen af nævnet, herunder myndighedsplacering, fysisk og geografisk placering samt organisering drøftes med Ungdomskriminalitetsnævnets formand.

Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 21

Efter dialog med Justitsministeriet er det besluttet ikke at foretage ændring af ungdomskriminalitetslovens § 21 som anført i udkastet til lovændringen. Der tages forbehold for bemærkninger fra Ungdomskriminalitetsnævnet, såfremt udkastet bevares, eller der foreslås andre ændringer af denne bestemmelse.

Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 22

Med henblik på at skabe klarhed over, hvem der træffer afgørelse om hjemgivelse af et anbragt barn eller ung i en situation, hvor hjemgivelsesprocessen ønskes igangsat i forbindelse med, at et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven ophører, foreslås det, at der i ungdomskriminalitetslovens § 22 indsættes et nyt stk. 7, hvorefter kommunalbestyrelsen forud for et forbedringsforløbs ophør har kompetence til at træffe afgørelse om hjemgivelse, jf. servicelovens § 68, stk. 1-4, som fastsætter nærmere regler om hjemgivelse af et barn eller en ung og længden af en hjemgivelsesperiode.

Som det også fremgår af bemærkningerne til pkt. 2.16.3.1., *Fastsættelse af genbehandlingsfrister i sager med tvangsmæssige anbringelser*, kan en anbringelse fastsat som led i et forbedringsforløb, alene opretholdes efter forbedringsforløbets udløb, hvis kommunens børn og unge-udvalg træffer fornyet afgørelse herom efter reglerne i servicelovens § 62. Ungdomskriminalitetsnævnet skal i den forbindelse bemærke, at hjemgivelsesperioden, jf. servicelovens § 68, stk. 5, er en fortsat anbringelse.

Det foreslås, at det i bemærkningerne afklares, om det med lovforslaget forudsættes, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelse om hjemgivelse, ligeledes skal træffe afgørelse om anbringelse, således at anbringelsen i den del af hjemgivelsesperioden, der ligger efter udløb af forbedringsforløbet, har hjemmel i serviceloven, idet det vil afhjælpe eventuel tvivl herom hos kommunerne.

Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 23

Det fremgår af lovforslaget, at ungdomskriminalitetslovens § 23, stk. 3, foreslås ændret, således at genbehandlingsfristen for behandling af en tvangsmæssig anbringelse efter § 14, stk. 2-4, altid regnes fra Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse – og derfor ikke længere fra den endelige afgørelse i Ankestyrelsen eller dom – i de tilfælde, hvor afgørelsen har været påklaget til Ankestyrelsen eller indbragt for retten.

Den foreslåede ændring vil medføre, at en afgørelse om tvangsmæssig anbringelse, hvor genbehandlingsfristen er fastsat til 1 år, jf. § 23, stk. 1, som følge af lang sagsbehandlingstid hos Ankestyrelsen og domstolene, skal genbehandles ganske kort tid efter, at Ankestyrelsen eller retten har taget stilling til anbringelsesgrundlaget, hvilket kan virke unødigt forstyrrende for den unge.

Det indstilles derfor, at den nuværende formulering i § 23, stk. 3, bibeholdes, således at genbehandlingsfristen først regnes fra Ankestyrelsens afgørelse eller rettens dom i de tilfælde, hvor sagen er påklaget eller indbragt for retten.

Det fremgår endvidere af lovforslaget, at der foreslås indsat en ny bestemmelse i § 23, stk. 5, hvorefter det vil være kommunens børn og unge-udvalg, der efter reglerne i servicelovens § 62 skal træffe afgørelse om, hvorvidt en anbringelse skal opretholdes efter ungdomskriminalitetslovens § 23, stk. 1 og 2.

Hvis et forbedringsforløb med en tvangsmæssig anbringelse efter § 14, stk. 2, har en varighed på 2 år, og der efter § 23, stk. 1, fastsættes en genbehandlingsfrist på 1 år, afskæres Ungdomskriminalitetsnævnet med den foreslåede ændring fra at genbehandle sagen og træffe afgørelse om fortsat anbringelse under det igangværende forbedringsforløb, hvor det er Ungdomskriminalitetsnævnet, der har kompetencen til at træffe afgørelser om anbringelse af barnet eller den unge. I denne situation bør der ske en genbehandling i Ungdomskriminalitetsnævnet efter § 23, og sagen bør fortsat – som det er formuleret på nuværende tidspunkt i § 23, stk. 1, 2. pkt., – forelægges af kommunen.

Ankestyrelsen har i flere sager fastsat en genbehandlingsfrist efter § 23, stk. 1 eller 2, der ligger efter udløbet af et forbedringsforløb, ligesom Ankestyrelsen i flere tilfælde har truffet afgørelse om, at anbringelsen af barnet eller den unge skal vare i en længere periode, end forbedringsforløbet er gældende. Dette har i flere tilfælde – både hos Ungdomskriminalitetsnævnet, ungekriminalforsorgen og en række kommuner – skabt uklarhed om, hvornår forbedringsforløbet ophører, og hvornår der er behov for at træffe afgørelse om fortsat anbringelse efter serviceloven.

En præcisering i lovens ordlyd eller forarbejder om, at der ikke skal fastsættes en genbehandlingsfrist, når denne efter § 23 vil ligge efter udløbet af et forbedringsforløb, vil skabe klarere rammer for, hvornår forbedringsforløbet ophører og for, hvornår det er nødvendigt at træffe afgørelse om fortsat anbringelse efter serviceloven.

Dette vil endvidere tydeliggøre, at der ikke skal ske genbehandling i Ungdomskriminalitetsnævnet, hvis forbedringsforløbet er udløbet, og at kompetencen til at træffe afgørelse om fortsat anbringelse fremadrettet ligger hos kommunalbestyrelsen eller børn og unge-udvalget efter serviceloven.

Det indstilles på denne baggrund endvidere, at der i § 23, stk. 5, tilføjes efter "lov om social service", "*inden forbedringsforløbets udløb, når en anbringelse uden samtykke skal opretholdes efter udløbet.*"

Økonomiske konsekvenser

Det bemærkes, at lovændringerne kan have økonomiske konsekvenser ud over det allerede oplyste, herunder med hensyn til anvendelse af videolink i tilfælde, hvor det besluttes at lade et barn eller en ung med svært nedsat psykisk funktionsevne deltage i nævnsrådet via et videolink i et andet lokale eller lignende.

Med venlig hilsen

Sanne Bager

Forslag til forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.

**Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.),
Justitsministeriets sagsnr. 2021-0090-3592.**

Justitsministeriet har den 3. marts 2022 sendt ovennævnte udkast til lovforslag i høring. Dette høringsvar indeholder alene bemærkninger til den del af lovudkastet, som vedrører politiets adgang til at registrere en mistænks eller en anden persons færden ved brug af gps eller et andet lignende apparat uden retskendelse.

Forslaget indebærer, at det nuværende krav om retskendelse og beskikkelse af en indgrebsadvokat i forbindelse med politiets sporing af en mistænkt, eller en person med tilknytning til en mistænkt, ophæves, således at sådanne indgreb fremover kan foretages uden tilladelse fra retten.

Justitia anbefaler, at denne del af lovforslaget falder bort, idet ressourcehensyn ikke ses at kunne retfærdiggøre en svækkelse af borgeres retssikkerhedsgarantier i forbindelse med et så væsentligt indgreb i privatlivets fred, som der er tale om. De nugældende regler, som stiller krav om, at retten godkender sådanne indgreb, ses at udgøre et betryggende retssikkerhedsmæssigt værn, som bør opretholdes. Desuden kan gps-sporing i intensitet sidestilles med sporing ved hjælp af teleobservation og observation ved hjælp af fjernbetjente kameraer og lignende, som i dag er underlagt de samme betingelser om retskendelse.

Desuden ser det ud til, at borgere, der udsættes for sådanne indgreb, vil få en dårligere retsstilling, end i tiden før 2018, hvor de nuværende regler om politiets adgang til at anvende gps-sporing blev indført, hvis forslaget gennemføres. Subsidiært foreslås det derfor, at Justitsministeriet som minimum sikrer sig, at der opretholdes et krav om retskendelse, hvis placering af en gps eller lignende kræver indtrængen på privat område eller kræver indgreb i privat ejendom mv., som det var tilfældet før 2018.

Baggrunden for Justitias anbefaling uddybes nedenfor.

Gældende ret

I dag har politiet under visse betingelser adgang til som led i efterforskningen af en lovovertrædelse til at registrere en mistænks eller en anden persons færden, hvis den pågældende har tilknytning til

en mistænkt, ved brug af gps eller andet lignende apparat. Registrering dækker i denne sammenhæng over transmittering eller lagring af oplysninger om personens geografiske placering, sådan at politiet enten løbende eller efterfølgende kan følge personens færden.

Politiets adgang til at anvende gps-sporing omfatter ifølge lovforarbejderne også en adgang til f.eks. indtrængen på privat område, hvis det er nødvendigt for at placere gps'en. Politiet har i den forbindelse ligeledes adgang til at placere udstyr på privat område og gøre indgreb i udstyr, som den mistænkte anvender.¹

Efter gældende ret kræver et sådant indgreb ifølge retsplejelovens § 791 a, stk. 5, at indgrebet er af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskravet), og at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover (kriminalitetskravet). Dertil kommer, at der gælder en almindelig proportionalitetsregel i relation til indgrebet, hvilket vil sige, at indgrebet ikke må foretages, hvis der ikke er et rimeligt forhold mellem indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, der påføres de berørte personer. Yderligere kræves en forudgående retskendelse, medmindre indgrebets øjemed forspildes. Ved en efterfølgende retskendelse skal politiet forelægge retten indgrebet senest inden 24 timer. Forud for rettens behandling af indgrebet beskikkes der en såkaldt indgrebsadvokat, der skal varetage den berørtes og andre berørtes interesser, og den berørte skal som udgangspunkt efterfølgende have underretning om indgrebet fra den byret, der har godkendt indgrebet.

Lovforslagets indhold

Lovforslaget lægger op til at ophæve kravet om retskendelse ved politiets registrering af en mistænks eller en anden persons færden ved hjælp af gps eller et andet lignende apparat, ligesom der ikke længere skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører. Personen skal efterfølgende som udgangspunkt modtage en underretning fra politiet om at indgrebet har fundet sted.

Ændringen begrundes i lovforslaget med, at det er ressourcetungt for politiet at indhente forudgående eller efterfølgende retskendelser, og at en ophævelse af kravet vil kunne bidrage til ressourcebesparelser for både politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Derudover begrundes Justitsministeriets ændringen med, at Straffelovrådet i sin betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser lagde op til, at hjemlen for politiet til, under nærmere fastsatte betingelser at anvende sporings- og pejlingsudstyr i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold, kunne tage udgangspunkt i retsplejelovens § 791 a, stk. 1, herunder også således, at der ikke kræves retskendelse.²

¹ Lovforslag nr. L 20 fremsat den 3. oktober 2018 om forslag til lov om ændring af lov om straffeloven, retsplejeloven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven, specielle bemærkninger til § 2, til nr. 7.

² Se lovudkastet side 40 samt betænkning 1563/2017 s. 115.

Justitsministeriet ser ikke væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med at ophæve kravet om retskendelse og om beskikket indgrebsadvokat, da de øvrige betingelser opretholdes, og at der vil være et krav om efterfølgende underretning om indgrebet fra politiet. Underretningen fra politiet sikrer, at de berørte personer har adgang til at få prøvet lovligheden af politiets indgreb, jf. retsplejelovens § 746.

Justitias vurdering

Det må anses for helt nødvendigt, at politiet har en vis adgang til at foretage forskellige tvangsindgreb med det formål at opklare og efterforske kriminalitet. Det bør dog sikres, at indgreb i borgernes frihedsrettigheder ledsages af tilstrækkelige retssikkerhedsgarantier, og at indgrebene ikke går videre end nødvendigt.

Det bemærkes i den forbindelse, at politiets virksomhed er omfattet af de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger og principper, herunder princippet om saglig forvaltning, som betyder, at politiet kun må inddrage saglige hensyn i behandlingen af sager, og at politiet ikke må anvende mere indgribende midler, hvis mindre indgribende midler er tilstrækkelige og en foranstaltning eller indgreb skal stå i rimeligt forhold til målet.

Dette proportionalitetsprincip kommer f.eks. til udtryk i Folketingets Ombudsmands udtalelse FOB-2013-21, der handlede om et kommunalt opholdssteds anvendelse af gps over for en beboer. Faderen til beboeren havde klaget over, at kommunen ikke konsekvent anvendte gps overfor sønnen. Ombudsmanden udtalte, at anvendelse af gps er et indgreb i selvbestemmelsesretten og et udtryk for magtanvendelse, og at en afgørelse om magtanvendelse skal være skånsom og så kortvarig, som muligt. Herunder skal der foretages en løbende vurdering af, om betingelserne for magtanvendelsen fortsat er opfyldt. Derfor kunne det kommunale opholdssted ikke kritiseres for ikke konsekvent at anvende gps over for sønnen til klager.

Derudover udgør politiets adgang til at foretage gps-sporing eller lignende sporing af en persons færden et indgreb i privatlivets fred, idet uberettiget sporing ved hjælp af en gps eller et lignende apparat af en persons færden er strafbart efter straffelovens § 264 b.

Ydermere har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i afgørelsen Uzun mod Tyskland anerkendt, at gps-sporing af en bil udgør et indgreb i retten til privatliv, som er beskyttet i Den Europæiske Menneskerettigheds Konventions artikel 8. Det bemærkes, at dommen omhandlede en person, der var mistænkt for terrorisme, og hvor der i den forbindelse blev foretaget gps-sporing af en med-mistænks bil. På daværende tidspunkt stillede den tyske lovgivning ikke krav om retskendelse som betingelse for gps-sporing. EMD lagde vægt på, at der var tale om overvågning af en bil, der bevægede sig i det offentlige rum. EMD fandt ikke, at der var sket krænkelse af EMRK artikel 8, idet den tyske lov opstillede tilstrækkelige garantier derved, at indgrebets lovlighed ville blive prøvet ved en evt. efterfølgende straffesag, og da berørte personer efterfølgende skulle

informeres om indgrebet. Det bemærkes dog, at Tyskland efterfølgende indførte et krav om retskendelse som betingelse for gps-sporing, hvis sporingens varighed oversteg én måned.³

Selvom det således ikke umiddelbart kan konkluderes, at forslaget om at fjerne betingelsen om retskendelse som krav for gps-sporing ville være i strid med EMRK artikel 8, er forslaget alligevel forbundet med retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, hvilket baggrunden for udformningen af den nuværende lovgivning også tydeliggør.

De gældende betingelser for politiets adgang til at foretage sporing af en persons færden med gps eller et andet lignende apparat blev indført i 2018 som konsekvens af, at der samtidig blev vedtaget en ny bestemmelse i straffeloven som kriminaliserer uberettiget registrering af en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat.⁴

Før 2018 var retstilstanden ifølge Straffelovrådet den, at sporing og pejling blev anset for at være et straffeprocessuelt tvangsindgreb (og dermed at retskendelse var påkrævet), hvis det var nødvendigt at bryde ind på privat ejendom (f.eks. indbrud i en bil), for at anbringe sporingsudstyr, men ikke hvis udstyret f.eks. blev anbragt uden på en bil, som befinder sig et frit tilgængeligt sted.⁵ Det betød, at straffelovens § 791 a, stk. 2, om observation med fjernbetjent kamera og lignende blev anvendt analogt, hvis der var tale om et straffeprocessuelt indgreb, dog med særlige regler for teleobservation, som er omfattet af § 791 a, stk. 5.⁶

Justitsministeriet var i 2018-lovforslaget enig med Straffelovrådet i, at der som følge af kriminalisering af uberettiget gps-sporing skulle etableres en hjemmel i retsplejeloven til, at politiet under nærmere fastlagte betingelser kan foretage den form for overvågning, som med ændringen af straffeloven blev kriminaliseret.

I 2018-lovforslaget fremgår det, at Justitsministeriet var af den opfattelse, at gps-sporing kunne sidestilles med teleobservation, jf. retsplejelovens § 791, stk. 5, som består i, at der indhentes oplysninger fra teleudbydere om lokaliseringen af en mobiltelefons geografiske placering. I den forbindelse blev det bemærket, at der i begge tilfælde er tale om, at en persons færden følges fremadrettet og løbende. Det blev endda bemærket, at gps-sporing afhængig af de tekniske muligheder kunne udgøre et indgreb med større intensitet, fordi lokaliseringen i nogle tilfælde kan være mere præcis.⁷

³ Uzun mod Tyskland (app. No. 35623/05), præmis 71-72.

⁴ Ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 om ændring af straffeloven mv. blev det i straffelovens § 264 b gjort strafbart uberettiget at registrere en persons færden med gps eller et lignende apparat.

⁵ Lovforslag nr. L 20 fremsat den 3. oktober 2018 om forslag til lov om ændring af lov om straffeloven, retsplejeloven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven, almindelige bemærkninger, afsnit 2.5.2.

⁶ Lovforslag nr. L 20 fremsat den 3. oktober 2018 om forslag til lov om ændring af lov om straffeloven, retsplejeloven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven, almindelige bemærkninger, afsnit 2.5.2.

⁷ Lovforslag nr. L 20 fremsat den 3. oktober 2018 om forslag til lov om ændring af lov om straffeloven, retsplejeloven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven, almindelige bemærkninger, afsnit 2.5.3.

Et tænkt eksempel, der kan udledes heraf, er at gps-sporing (alt efter gps'ens placering) muliggør, at politiet i realtid, 24 timer i døgnet og over en lang periode uden den mistænkte viden kan følge med i, hvor den mistænkte befinder sig geografisk med en stor præcision. Politiet kan dermed f.eks. opnå viden om den mistænkte daglige bevægelsesmønster, herunder hvor den mistænkte bor og arbejder, viden om hvilke personer den mistænkte omgås med og i hvilke tidsrum, hvor den mistænkte handler ind, rejser på ferie, og om hvilke foreninger og fritidsaktiviteter den mistænkte engagerer sig i mv.

Justitsministeriet fandt på grundlag af deres overvejelser i 2018, at betingelserne for politiets adgang til at foretage gps-sporing skulle svare til betingelserne for at anvende teleobservation efter retsplejeloven, og som i øvrigt også gælder for observation af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende kamera eller lignende.

Det er Justitias opfattelse, at Justitsministeriet ved udformningen af de nugældende betingelser for politiets adgang til at foretage gps-sporing, som blev indført i 2018, har opstillet et betryggende retssikkerhedsmæssigt værn i form af krav om bl.a. enten forudgående eller efterfølgende retskendelse samt om beskikkelse af advokat for den berørte person.

Som Justitsministeriet selv noterede sig i 2018, så udgør gps-sporing et ligeså eller hvis ikke mere intensivt indgreb i retten til privatliv, end overvågning ved hjælp af teleobservation. Ressourcehensyn kan ikke retfærdiggøre, at borgeres retssikkerhedsmæssige svækkes ved at kravet om retskendelse ved anvendelse af gps-sporing fjernes.

Desuden ser det ud til, at den foreslåede affattelse af retsplejelovens § 791 a, vil betyde, at politiet fremover aldrig vil behøve en retskendelse ved brug af gps-sporing, også selvom placering af udstyret kræver indtrængen på privat område eller indgreb i privat ejendom mv., herunder placering i en mistænks bil eller i en persons taske eller tøj.

Det betyder, at borgerne med den foreslåede lovændring retssikkerhedsmæssigt vil blive stillet dårligere end i tiden før 2018, hvor gps-sporing endnu ikke var kriminaliseret. Som nævnt ovenfor skrev Straffelovrådet om retstilstanden før kriminaliseringen af gps-sporing i 2018, at hvis placering af gps-sporingsudstyr krævede indtrængen på privat område eller indgreb i privat ejendom, f.eks. ved indbrud i en bil, så blev retsplejelovens § 791 a anvendt analogt. Ifølge Højesterets dom i UfR 2000.2476 H var et sådant indgreb omfattet af bestemmelsens stk. 2, og retskendelse var derfor påkrævet.

Kravet om retskendelse udgør en vigtig retssikkerhedsgaranti idet det sikres, at en uvildig og uafhængig dommer tager stilling til, om betingelserne for at foretage indgrebet er opfyldt – er der tale om et indgreb, der er væsentlig betydning for efterforskningen, er kriminalitetskravet opfyldt m.v., ligesom man må antage, at et sådant krav medfører, at politiet kun anvender disse indgreb i de allermost nødvendige tilfælde.

Dertil kommer, at der ved rettens godkendelse er beskikket en såkaldt indgrebsadvokat, som varetager den berørtes interesser. Dette udgør et yderligere retssikkerhedsmæssigt værn, som ligeledes bortfalder, hvis forslaget gennemføres.

Justitia anbefaler derfor, at forslaget om ændringen i politiets adgang til at foretage gps-sporing bortfalder. Subsidiært anbefales det, at det sikres, at der som minimum kræves retskendelse, hvis en gps skal placeres på privat område eller kræver indgreb i privat ejendom mv.

Med venlig hilsen
Jacob Mchangama
Direktør

JUSTITIA

Mobil/Cell +45 24 66 42 20

E-mail: jacob@justitia-int.org<http://www.justitia-int.org>

Forslag til effektivisering af processen i Ungdomskriminalitetsnævnet

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.), Justitsministeriets sagsnr. 2021-0090-3592.

Justitsministeriet har den 3. marts 2022 sendt ovennævnte udkast til lovforslag i høring. Dette høringssvar indeholder alene bemærkninger til den del af lovudkastet, som vedrører effektivisering af processen i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Indledningsvist bemærkes, at Justitia finder det positivt, at de i lovudkastet indeholdte forslag i et vist omfang følger op på de tre devalueringer "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet" og "Ungfaglige undersøgelser og indstillinger. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", som Justitsministeriet har udarbejdet som forudsat i aftalen om Ungdomskriminalitetsnævnet af 29. juni 2018, jf. Retsudvalget, samling 2020-21, Alm. del, bilag 324, og samling 2021-22, Alm. del, bilag 111.

Justitia finder det dog beklageligt, at lovudkastet ikke i videre omfang følger op på de øvrige betænkelige forhold vedrørende Ungdomskriminalitetsnævnet, der er blevet afdækket i bl.a. devalueringerne, og som fremkom i forbindelse med den oprindelige lovgivningsproces om etablering af Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

For så vidt angår sidstnævnte kan Justitia i det hele henholde sig til sit høringssvar af 1. oktober 2018, og det heri anførte. Nedenfor fremhæves dog en række forhold, som lovudkastet særligt giver Justitia anledning til at fremkomme med bemærkninger til.

En strafferetlig proces

Det fremgår bl.a. af Justitias høringssvar af 1. oktober 2018, at det må anses for retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at Ungdomskriminalitetsnævnet i en strafferetslignende proces har kompetence til at pålægge børn under den kriminelle lavalder og børn/unge på 15-17 år foranstaltninger, der minder om sanktioner, uden retsgarantierne i EMRK artikel 6 er iagttaget.

Som påpeget af Justitia i høringsvaret er der flere elementer i processen ved nævnet, som taler for at anse det for en strafferetlig proces, og dette vil formentlig også være oplevelsen hos barnet/den unge.

Denne formodning bekræftes da også af devalueringerne, se f.eks. "Nævnsrådet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 53, hvoraf det bl.a. fremgår, at der blandt de interviewede fagpersoner er varierende opfattelser af, hvorvidt og i hvilken grad formålet med mødet bliver forstået af børnene/de unge. En dommer har eksempelvis indtryk af, at mange af børnene/de unge har opfattelsen af, at de har været i retten, når mødet er slut, og et kommunalt ansat nævnsmedlem fortæller at have oplevet, at nogle 10-14-årige tror, at de har fået en plet på straffeattesten på baggrund af deres deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Herudover fremgår det bl.a. af "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 35, at det alene er i 26 af 41 manuelt gennemgåede sager vedrørende de 10-14-årige, at det er blevet identificeret, at barnet/den unge erkender eller delvist erkender forholdet/forholdene. Det er et relativt lavt antal sager, hvor der har været fokus på denne problemstilling, og der foreligger ikke nærmere oplysninger om baggrunden for, hvorfor barnet/den unge ikke erkender eller alene erkender delvist, ligesom der ikke i øvrigt foreligger oplysninger om disse sager.

Henset til, at der ikke sker en prøvelse af skyldspørgsmålet i Ungdomskriminalitetsnævnet, og at barnets/den unges oplevelse af overholdelsen af de retssikkerhedsmæssige garantier må være så meget desto mere negativ i tilfælde, hvor forholdet/forholdene benægtes, må den relativt store andel af disse sager efter Justitias opfattelse anses for meget bekymrende.

Justitia skal på den baggrund overordnet anbefale, at der både i kommende evalueringer og mere generelt sættes mere fokus på, hvorvidt karakteren og omfanget af de enkelte elementer af straffeprocessuel karakter har den fornødne proportionalitet i forhold til formålet med reglerne. I den forbindelse kan der bl.a. henvises til, at møderne skal foregå i et mødelokale ved en domstol, at der er en overvægt af repræsentanter fra det strafferetlige system, og at reaktionsmulighederne på flere punkter minder om samfundstjeneste.

Efter Justitias opfattelse bør der som minimum sættes yderligere fokus på og iværksættes initiativer, der kan sikre, at barnets/den unges oplevelse af processen adskiller sig fra oplevelsen af den strafferetlige proces, f.eks. ved at styrke vejledningen og inddragelsen af barnet/den unge i processen yderligere. Dette kan bl.a. ske gennem bistand fra en advokat eller bisidder.

Uensartet screeningsgrundlag

Af "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", fremgår det side 3, at der forekommer uensartet praksis vedrørende samarbejdet mellem anklagemyndigheden og

screeningsmedarbejderne på tværs af politikredsene for sager om 10-14-årige, hvilket også kan bevirke, at screeningsmedarbejdernes vurderingsgrundlag er uensartet.

Selvom det ikke kan fastslås, om det forskelligartede samarbejde på tværs af kredsene foranlediger forskelle i, hvilke sager der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, finder Justitia det stærkt beklageligt, at der hverken i lovudkastet eller i øvrigt ses at være fokus på denne retssikkerhedsmæssigt principielle problemstilling.

Det fremgår herudover af evalueringen, side 41, at der blandt screeningsmedarbejderne er forskellige vurderinger af, hvor stor en andel sager der kan karakteriseres som ubetydelig vold og dermed frasorteres. I en kreds vurderer screeningsmedarbejderne, at der ikke har optrådt mange "bagatelhændelser" i screeningsværktøjet. En screeningsmedarbejder i en anden kreds vurderer, at ca. halvdelen af sagerne vedrørende personfarlig kriminalitet begået af de 10-14-årige frasorteres med henvisning til, at sagen kan karakteriseres som "skolegårds vold". Forskellene kan ifølge en screeningsmedarbejder skyldes forskelle mellem kredsene i forhold til, hvorvidt disse sager optræder i screeningsværktøjet. Der peges på, at der kan være forskellig praksis mellem kredsene med hensyn til registreringen af denne type sager i forbindelse med efterforskningen, hvilket har betydning for, om sagerne optræder i screeningsværktøjet.

Et af formålene med etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet var netop at sikre en ensartet praksis til håndtering af sager om ungdomskriminalitet. Justitia finder det retssikkerhedsmæssigt stærkt betænkeligt, at der således synes at være et uensartet screeningsgrundlag og en uensartet praksis vedrørende samarbejdet mellem anklagemyndigheden og screeningsmedarbejderne i politikredsene. Konsekvensen heraf kan være, at et barn under 14 år i 'en politikreds henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, mens et tilsvarende forhold i en anden kreds vurderes at være f.eks. "skolegårds vold", hvorefter barnet/den unge ikke henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det fremgår også af "Nævnsrådet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 69, at andelen af sager, hvor der træffes afgørelse om ikke at iværksætte forbedringsforløb/straksreaktion varierer en del fra politikreds til politikreds. I Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds er dette tilfældet i 7 pct. af sagerne, mens det i Midt- og Vestjyllands politikreds er tilfældet i 38 pct. af sagerne. Det angives i devalueringen, at en årsag til disse variationer kan være en uensartet praksis i forhold til, hvordan nævnsmedlemmerne i de forskellige politikredse træffer afgørelser. En anden årsag kan være, at der er en uensartet praksis i forhold til, hvilke sager der henvises til nævnene i de forskellige politikredse, således at karakteren af sagerne er forskellige.

På det foreliggende grundlag ses der således indikationer på, at den uensartede screeningspraksis kan få betydning for, hvorvidt der i sidste ende iværksættes forbedringsforløb/straksreaktion. Af retssikkerhedsmæssige årsager finder Justitia det meget beklageligt, at der i lovudkastet ikke er fokus på denne problemstilling.

Justitia skal på denne baggrund anbefale, at der iværksættes de nødvendige lovgivningsmæssige og/eller andre initiativer til sikring af, at screeningsprocessen fremover bliver ensartet. Der bør derfor straks iværksættes undersøgelser af baggrunden for den uensartede praksis.

Undtagelse af børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne

Justitia finder det positivt, at lovudkastet indeholder en ny bestemmelse i ungdomskriminalitetslovens § 36 a, der giver mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra at få deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Muligheden for at undtage de pågældende børn og unge er dog ifølge lovudkastet begrænset til, at kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge.

Efter Justitias opfattelse havde det været hensigtsmæssigt, hvis muligheden for at undtage sager omfattede alle tilfælde, hvor barnets eller den unges psykiske funktionsevne betyder, at det ikke vil være formålstjenligt at behandle sagerne i nævnet, og ikke alene sager, hvor barnet eller har unge har en svært nedsat psykisk funktionsevne.

Justitia skal herved henvise til, at der kan være en gruppe af børn og unge, der ikke kognitivt er i stand til at forstå sagsprocessen og deltagelsen i nævnsmødet, uden at deres psykiske funktionsevne er svært nedsat.

Justitia anbefaler derfor, at ordlyden i bestemmelsen ændres, så der fremover er mulighed for efter en konkret vurdering at undtage en bredere gruppe af børn og unge under henvisning til den kognitive forståelse.

Processen ved tvangsanbringelser

Sagens oplysning

Med lovudkastet gives der mulighed for, at der fremover i forbindelse med den ungefaglige undersøgelse kan foretages en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, jf. lovudkastets § 31, stk. 4, 3. pkt., og det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at den foreslåede bestemmelse indholdsmæssigt svarer til servicelovens § 50, stk. 4, 4. pkt. Justitia finder dette initiativ positivt. Der ses dog ikke herudover initiativer i lovudkastet til en egentlig forbedring af de ungefaglige undersøgelser, hvilket er beklageligt.

I devaluering "Ungefaglige undersøgelser og indstillinger. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 36, nævner flere nævnsmedlemmer eksempler på, at materialet fra kommunerne ikke vurderes at være godt nok. Hvad angår de ungefaglige undersøgelser nævnes eksempler på, at materialet er uoverskueligt eller omfangsrigt og indeholder en række forskellige bilag, der vurderes at være forældede eller irrelevante på anden vis. Hvad angår kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser nævner nogle nævnsmedlemmer desuden eksempler på, at der udestår

oplysninger om relevante forhold vedrørende barnet/den unge. Enkelte nævnsmedlemmer har oplevet, at nævnsmødet på den baggrund blev udsat. Det fremgår også af devalueringen, at der i 130 ud af 1.035 sager har været en udsættelse af nævnsmødet, og at årsagen hertil i mere end en tredjedel af sagerne har været, at oplysningsgrundlaget ikke var tilstrækkeligt.

Det fremgår videre af devalueringen, at der blandt flere af de interviewede er en opfattelse af, at kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser og indstillinger er relateret til korte tidsfrister, og nogle har en opfattelse af, at det ikke er helt entydigt, hvilke krav der er til de ungefaglige undersøgelser og indstillinger.

Justitia finder det meget bekymrende, at hverken lovudkastet eller øvrige tiltag ser ud til at indeholde initiativer til forbedring af disse forhold.

Justitia har dog noteret sig, at lovudkastet indeholder forslag til, at nævnets formand eller næstformand kan beslutte at udsætte en sag med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at baggrunden herfor er, at nævnet over for Justitsministeriet har oplyst, at flere sager bliver udsat på nævnsmødet, fordi det på mødet konstateres, at der ikke er tilstrækkelige oplysninger til, at sagen kan afgøres. Dette fører bl.a. til, at der i praksis indkaldes til en række nævnsmøder, selvom sagen ikke er tilstrækkeligt oplyst, hvilket medfører et øget tids- og ressourceforbrug for Ungdomskriminalitetsnævnets medlemmer, ligesom det er til gene for barnet eller den unge, der skal møde op til nævnet flere gange end nødvendigt.

Justitsministeriet angiver i den forbindelse, at den foreslåede ændring, vil kunne bidrage til, at nævnets ressourcer i højere grad anvendes optimalt, hvilket på sigt må forventes at have en positiv effekt på den samlede sagsbehandlingstid i nævnet.

Justitia er naturligvis ikke uenig i denne antagelse. Kvaliteten af sagens oplysning kan dog næppe i sig selv forventes at blive bedre af, at sagen kan udsættes med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Det bemærkes i den forbindelse, at der i devalueringerne generelt ses en efterspørgsel blandt de involverede efter bedre viden og flere kompetencer på området, ligesom der på tværs af alle tre faggrupper efterspørges øget mulighed for erfaringsudveksling, se f.eks. side 84 i "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet". Efter Justitias opfattelse vil øget fokus herpå ligeledes have en effekt på kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser og derved også en positiv effekt på nævnets anvendelse af ressourcer og den samlede sagsbehandlingstid.

Justitia skal på denne baggrund anbefale, at der iværksættes yderligere initiativer, der kan sikre kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser og indstillinger, herunder en entydig klarlægning af kravene til ungefaglige undersøgelser og indstillinger samt sikring af tilstrækkelig viden og kompetencer hos de involverede.

Advokat og bisidder

Af Justitias hørings svar af 1. oktober 2019 fremgår det endvidere, at det er positivt, at der i forhold til første udspil er indført ret til gratis advokat til forældremyndighedsindehavere og børn, der er fyldt 12 år, i sager om anbringelse med og uden samtykke. Henset til afgørelsernes meget indgribende karakter og advokatbistandens afgørende betydning for retssikkerheden for både forældre og børn anførte Justitia dog, at det ville have været at foretrække, at advokatbeskikkelsen skete automatisk. Herved ville man kunne undgå den situation, at advokatbistand ikke tilvælges på grund af eksempelvis manglende forståelse for processen eller manglende kendskab til advokatens vigtige rolle.

Justitia påpegede endvidere i hørings svaret, at det ligeledes er positivt, at der i lovforslagets § 45 er indført en ret for barnet til at medbringe en bisidder, svarende til servicelovens § 48 a. Justitia anførte i den forbindelse, at da børn under 12 år ikke har ret til en gratis advokat, kunne der med fordel også indføres en formodningsregel her, således at bisiddere som udgangspunkt medvirker i sager med børn, der ikke er fyldt 12 år.

Justitia finder det beklageligt, at lovudkastet ikke ses at omfatte initiativer vedrørende advokatbistand og bisidder. Det fremgår af "Nævnsrådet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 38, at barnet/den unge har haft advokatbistand under nævnsrådet i godt en fjerdedel af møderne, mens forældremyndighedsindehavere har haft advokatbistand i 15 pct. af møderne. Ved seks af møderne har der deltaget en eller flere bisiddere. Bisidderne har været familiemedlemmer eller socialfaglige fagpersoner. I forlængelse heraf fremgår det side 45, at selvom advokaternes bidrag til nævnsrådene er meget varierende, så ytrer nogle nævnsmedlemmer, at velforberejdede advokater, der har skabt en relation til barnet/den unge inden nævnsrådet, i høj grad bidrager positivt til at belyse barnets/den unges perspektiv.

Henset til det beskedne antal sager, hvor der efter det oplyste medvirker henholdsvis advokat og bisidder, finder Justitia det tvivlsomt, om det retssikkerhedsmæssigt positive potentiale ved medvirken af advokat og bisidder udnyttes i tilstrækkelig grad.

Justitia skal derfor på ny anbefale, at der automatisk beskikkes en gratis advokat til forældremyndighedsindehavere og børn, der er fyldt 12 år, i sager om tvangsfjernelse, og at der indføres en formodningsregel i sager med yngre børn, således at der som udgangspunkt medvirker en bisidder i disse sager.

Justitia er bekendt med, at regeringen i et kommende lovforslag vil give børn fra 10. år ret til gratis advokatbistand i tvangsmæssige sager, der behandles i kommunernes børne- og ungeudvalg. Af hensyn til de lighedspunkter, der er mellem behandlingen af sager i Ungdomskriminalitetsnævnet og børne- og ungeudvalgene, bør adgangen til gratis advokatbistand efter Justitias opfattelse være den samme begge steder. Det vil betyde, at børn fra 10. år også vil kunne få gratis advokatbistand i

anbringelsessager ved Ungdomskriminalitetsnævnet. Justitia anbefaler, at det foreliggende lovudkast justeres i overensstemmelse hermed.

Herudover bemærkes, at Justitia i rapporten "Tvangsanbringelser - retssikkerhed i en kompliceret beslutningsproces" fra september 2018 har peget på behovet for en særlig kvalificering af de advokater, som påtager sig at repræsentere forældre og børn i tvangsanbringelsessager, hvilket f.eks. kan ske gennem en særlig beneficeringsordning eller ved at stille krav om dokumentation af relevant efteruddannelse.

Udvidelse af adgangen til at pålægge straksreaktioner

Med lovudkastet udvides anvendelsesområdet for straksreaktioner med henblik på at sikre, at kommunerne i langt videre omfang indstiller til brug heraf i sager, som henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, og at nævnet i langt videre omfang pålægger straksreaktioner.

Fremover vil en straksreaktion således skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor. Endvidere vil der fremadrettet alene skulle lægges vægt på de grundlæggende hensyn bag reglerne om straksreaktioner, herunder navnlig at reaktionen skal have en opdragende karakter, og at reaktionen har et udviklingsmæssigt sigte, så barnet eller den unge kommer til at opleve, at vedkommende bidrager til et trygt og ordentligt samfund.

Straksreaktioner kan imidlertid opleves som meget bebyrdende af barnet/den unge. Efter Justitias opfattelse er det derfor vigtigt, at der medvirker en børnesagkyndig, som med sin faglige indsigt bl.a. kan bidrage til, at der alene bliver pålagt reaktioner med det fornødne udviklingsmæssige sigte.

Efter de gældende regler deltager en børnesagkyndig som udgangspunkt i sager vedrørende de 10-14-årige, men kun i særlige tilfælde, når det gælder unge i alderen 15 til 17 år. Dette gælder bl.a. de tvangsmæssige sager. I de øvrige sager vedrørende de 15-17-årige, hvor der indstilles til straksreaktion, må det derfor anses for tvivlsomt, om der er den fornødne faglige indsigt i forhold til at vurdere reaktioners udviklingsmæssige sigte.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at der uanset barnets/den unges alder altid medvirker en børnesagkyndig i sager med indstilling om straksreaktion, således at der er tilstrækkelig fokus på, at alene reaktioner med det fornødne udviklingsmæssige sigte bliver pålagt barnet/den unge.

Se også nedenfor om yderligere deltagelse af børnesagkyndige.

Yderligere deltagelse og inddragelse af børnesagkyndige

I lovudkastet foreslås det, at der fremover bør gives mulighed for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år, hvor det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

Efter Justitias opfattelse kan de børnesagkyndiges deltagelse dog med fordel udvides yderligere. Udover de ovennævnte sager om pålæggelse af straksreaktion bør børnesagkyndige efter Justitias

opfattelse generelt deltage i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år, når det vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med barnet/den unge. Justitia finder ikke, som det anføres i bemærkningerne til lovudkastet, at en ungefaglig undersøgelse efter ungdomskriminalitetslovens § 31 i alle tilfælde udgør et tilstrækkeligt grundlag, således at der ikke er behov for yderligere faglig indsigt.

Det er endvidere Justitias opfattelse, at det vil styrke afgørelsernes faglige fundament, hvis de børnesagkyndige deltager med stemmeret. I sager om tvangsanbringelse vil det samtidig betyde, at afgørelsesprocessen i højere grad ligestilles med processen i de sager, som behandles i det sociale system. Der henvises til Justitias tidligere hørings svar af 1. oktober 2018.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at adgangen til deltagelse af børnesagkyndige i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år yderligere udvides til at omfatte sager, hvor den børnesagkyndige kan bidrage med nødvendig faglig indsigt, herunder bidrage til en bedre dialog med barnet/den unge, og at de børnesagkyndige får stemmeret ved afgørelser i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Udvidet adgang til skriftlig behandling

Med lovudkastet foreslås det, at nævnsprocessen på en række punkter smidiggøres og effektiviseres. Dette skal bl.a. ske ved, at der i højere grad end i dag vil kunne træffes afgørelser på skriftligt grundlag i sager, hvor en skriftlig nævnsbehandling ikke går ud over retssikkerheden for barnet eller den unge. Det foreslås bl.a., at alle parter skal være enige heri, ligesom en række øvrige betingelser skal være opfyldt.

Med lovudkastet bliver det således fremover bl.a. muligt at træffe afgørelse på skriftligt grundlag i sager vedrørende anmodninger om ophør eller ændring af en foranstaltning fastsat efter §§ 12-14 (straksreaktion, forbedringsforløb og anbringelse). Dette omfatter dog ikke afgørelser om tilbageholdelse i forbindelse med anbringelse efter lovens § 18, stk. 1, og det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at baggrunden herfor er, at der er tale om sager af mere indgribende karakter.

Justitia finder dog, at også visse af de sager, der fremover vil kunne afgøres på skriftligt grundlag, har en så indgribende karakter, at processen kan være retssikkerhedsmæssigt betænkelig, f.eks. afgørelser vedrørende ændring af forbedringsforløb og anbringelse. Dette gælder uanset, at alle parter er enige i den skriftlige behandling. Det bemærkes i den forbindelse, at det kan være vanskeligt for et barn/en ung til fulde at forstå nævnsprocessen, selv når den foregår mundtligt og med barnets/den unges deltagelse, se også ovenfor. Derfor bør der efter Justitias opfattelse ikke være mulighed for skriftlig behandling i sager, hvor afgørelsen kan opfattes som en skærpelse af en foranstaltning for barnet/den unge, eller hvor afgørelsen i øvrigt kan antages at være bebyrdende for denne.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at der ikke skabes mulighed for skriftlig behandling i de sager, hvor afgørelsen kan opfattes som en skærpelse af en foranstaltning for barnet/den unge eller hvor afgørelsen i øvrigt kan antages at være bebyrdende. Alternativt kan adgangen til skriftlig behandling i denne type sager begrænses til sager, hvor barnet/den unge har bistand fra en advokat.

Klageadgang

Udgangspunktet er, at det ikke er muligt at påklage Ungdomsnævnets afgørelser til Ankestyrelsen, medmindre der er tale om sager af indgribende karakter, f.eks. en anbringelse uden for hjemmet.

For nogle børn/unge kan en række mindre indgribende foranstaltninger dog opleves som så bebyrdende, at det må anses for retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at afgørelser herom ikke kan påklages. F.eks. kan det af et barn/ung opleves som forholdsvist indgribende at skulle være hjemme på et nærmere bestemt tidspunkt eller at blive pålagt at deltage i en fritidsaktivitet. Afgørelser med lignende indhold kan påklages til Ankestyrelsen efter serviceloven, men kan ikke påklages til Ankestyrelsen efter ungdomskriminalitetsloven.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at klageadgangen til Ankestyrelsen udvides, så den tillige omfatter mindre indgribende foranstaltninger, og der vil være overensstemmelse mellem reglerne om klageadgang i serviceloven og ungdomskriminalitetsloven.

Flytning af sekretariatet

Endelig fremgår det af lovudkastet, at det er forventningen, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat vil blive overflyttet fra Rigspolitiet til Domstolsstyrelsen den 1. januar 2023.

Det følger herom af de almindelige bemærkninger til lovudkastet, at det forudsættes, at det i bekendtgørelse nr. 32 af 9. januar 2019 om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet vil blive fastsat, at nævnets sekretariat er organisatorisk forankret hos Danmarks Domstole, og at denne forankring bl.a. vil betyde, at Domstolsstyrelsen stiller administrativ bistand og it til rådighed. Det fremgår endvidere, at det med lovforslaget ikke i øvrigt er tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

En flytning af sekretariatsfunktionen til Domstolene kan imidlertid ses som et yderligere element, der forstærker de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, der er anført indledningsvist om den strafferetslignende proces, som foregår i Ungdomskriminalitetsnævnet uden at retsgarantierne i EMRK artikel 6 er iagttaget. En flytning af sekretariatsfunktionen til domstolene vil således yderligere kunne forstærke oplevelsen af, at der er tale om en strafferetlig proces.

Efter gældende ret kan Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser påklages til Folketingets Ombudsmand, hvis betingelserne i ombudsmandsloven i øvrigt er opfyldt. Det er noget uklart, om denne retssikkerhedsmæssigt væsentlige klageadgang kan opretholdes efter en flytning af

sekretariatsfunktionen, da ombudsmandens virksomhed ikke omfatter den virksomhed, som udøves af Domstolsstyrelsen, jf. § 8 i lovbekendtgørelse nr. 390 af 25. april 2017 om Domstolsstyrelsen.

Det er ligeledes uklart om og i givet fald i hvilket omfang justitsministeren fortsat vil kunne føre tilsyn og kontrol med Ungdomskriminalitetsnævnet. Det fremgår af domstolsstyrelseslovens § 2, stk. 2, at justitsministeren ingen instruktionsbeføjelser har over for Domstolsstyrelsen, og at Domstolsstyrelsens afgørelser ikke kan påklages til ministeren. Der er således ikke noget over-/underordningsforhold mellem justitsministeren og Domstolsstyrelsen, ligesom justitsministeren ikke skal føre løbende tilsyn med Domstolsstyrelsen.

Justitia skal på denne baggrund anbefale, at de nævnte uklarheder tydeliggøres i lovudkastet.

Med venlig hilsen
Birgitte Arent Eiriksson
Vicedirektør

JUSTITIA

Mobil/Cell +45 30 86 84 97

E-mail: birgitte@justitia-int.org

<http://www.justitia-int.org>

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325719
MIKL@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 22/00695-2

31. MARTS 2022

**HØRINGSSVAR OVER LOVUDKAST OM
EFFEKTIVISERING AF STRAFFESAGSKÆDEN OG AF
NÆVNSPROCESSEN M.V. I
UNGDOMSKRIMINALITETSNÆVNET, ØGET ADGANG
TIL VIDEREGIVELSE OG OPTAGELSE AF FOTOS OG
FORBEDRING AF POLITIETS MULIGHEDER FOR
EFTERFORSKNING**

Justitsministeriet har ved e-mail af 3. marts 2022 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning).

Instituttet har følgende bemærkninger:

SAMMENFATNING

Med lovudkastet foreslår Justitsministeriet en række forskellige lovændringer, som bl.a. handler om at give politiet øget mulighed for at oprette visitationszoner og for at overvåge personers færden ved hjælp af gps m.v. Samtidig foreslås også en række ændringer af ungdomskriminalitetsloven.

Ungdomskriminalitetsloven

Ændringerne af ungdomskriminalitetsloven sker på baggrund af tre ud af seks planlagte devalueringer, som Justitsministeriet indtil videre har udarbejdet.¹ Lovudkastet lægger blandt andet op til at give

¹ Det drejer sig om Justitsministeriets devalueringer om [nævnsmødet](#), om [screening og henvisning](#) og om [ungefaglige undersøgelser og indstillinger](#).

mulighed for at undtage børn og unge med *svært nedsat psykisk funktionsevne* fra at få behandlet deres sag i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Instituttet anser det for positivt, at der gives mulighed for at undtage denne gruppe af børn og unge for nævnsbehandling, men vurderer, at muligheden for i konkrete sager at undtage for nævnsbehandling bør udvides, så det er muligt at undtage alle børn og unge med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser, fordi de samme hensyn kan gøre sig gældende for børn og unge, som i mindre grad har kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet udvider muligheden for at blive undtaget fra nævnsbehandling, så den gælder for alle børn og unge med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser.

Samtidig bør mulighed for at foretage konkrete vurderinger også gælde for børn i alderen 10-14 år, da nævnsbehandlingen ikke nødvendigvis er til barnets bedste.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet ændrer ungdomskriminalitetsloven, så de 10-14-årige alene indstilles til Ungdomskriminalitetsnævnet efter en konkret vurdering.

Endelig bør der af hensyn til barnets bedste gælde en ret til at møde op ved Ungdomskriminalitetsnævnet fremfor en pligt til at møde.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i ungdomskriminalitetsloven indfører en *ret* frem for en *pligt* for de 10-14-årige og for børn og unge med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser til at deltage i nævnsmødet.

Lovgrundlag for visitationszoner

Med lovudkastet foreslås det, at der i politilovens indsættes en ny § 5 a, hvorefter politiet i visitationszoner, uden mistankegrundlag og uden samtykke hertil kan foretage stikprøvekontrol af, om en person er i besiddelse af eksplosivstoffer.

På baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis finder instituttet, at der bør være tilstrækkelig præcision og klarhed i lovgrundlaget for politiets adgang til at foretage stikprøvekontroller for eksplosivstoffer. Endvidere er der betydelig risiko for, at visitationszoner resulterer i et uforholdsmæssigt stort antal

visitationer af etniske minoritetsborgere i strid med forbuddet mod diskrimination, jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i forslaget til en ny § 5 a i politiloven indsætter klare kriterier for, hvornår det kan anses for nødvendigt at etablere en visitationszone.
- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Rigspolitiet pålægger politikredsene at foretage systematiske registreringer af personer, som kontrolleres inden for visitationszoner med henblik på at tilvejebringe statistisk materiale om politiets indsats over for borgerne.

Risiko for vilkårlig overvågning

Det foreslås i lovudkastet, at retsplejelovens ændres således, at politiet – i modsætning til tidligere – vil få adgang til uden retskendelse at registrere en mistænkt eller anden persons færden ved hjælp af eksempelvis en gps, ligesom der heller ikke skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører.

Instituttet finder, at den foreslåedes ordning indebærer en forringelse af borgernes retsgarantier mod uberettiget overvågning.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at politiet nøje vurderer i hver enkelt situation, om det er nødvendigt at registrere en mistænkt eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat efter retsplejelovens § 791 a, stk. 5, nr. 2.

Instituttet uddyber i det følgende sine bemærkninger og kommer med en række yderligere anbefalinger.

UNGDOMSKRIMINALITETSLOVEN

Med lovudkastet foreslås som nævnt en række ændringer af ungdomskriminalitetsloven. Flere af ændringerne handler om at lette sagsprocessen ved Ungdomskriminalitetsnævnet, blandt andet ved at øge muligheden for at træffe skriftlige afgørelser og at give mulighed for at træffe skriftlig afgørelse om at udsætte en sag for at indhente yderligere oplysninger. Samtidig foreslås det også at give mulighed for at undtage børn og unge med *svært nedsat psykisk funktionsevne* fra at få behandlet deres sag i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Instituttet finder flere af de foreslåede ændringer positive, da de til en vis grad øger Ungdomskriminalitetsnævnets muligheder for konkret at vurdere, om det er hensigtsmæssigt at behandle sagen ved nævnet.

Instituttet vurderer imidlertid, at der er behov for at udvide mulighederne for konkret og individuelt at vurdere, hvad der er til barnets bedste. Det gælder både i forhold til, om barnet/den unge skal have sin sag behandlet for nævnet, og hvilke regler og rammer, som skal gælde ved nævnsbehandlingen.

Instituttet henviser samtidig til sit hørings svar over udkastet til ungdomskriminalitetsloven i 2018, som instituttet havde en række principielle betænkeligheder ved, og hvor det samlet set var instituttets vurdering, at der er tale om et system, som har ganske indgribende og vidtrækkende konsekvenser.²

MULIGHED FOR KONKRET VURDERING FOR BØRN/UNGE MED SVÆRT NEDSAT PSYKISK FUNKTIONSEVNE

Med lovudkastet foreslås det, at kommunen i sager, hvor kommunen vurderer, at et barn eller en ung har en svært nedsat psykisk funktionsevne, kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger, og at Ungdomskriminalitetsnævnets formand eller næstformand kan træffe afgørelse på skriftligt grundlag (forslag til § 36 a i ungdomskriminalitetsloven).

Instituttet anser det for positivt, at lovudkastet lægger op til at øge råderummet til at vurdere, om det er formålstjenligt at behandle sager ved Ungdomskriminalitetsnævnet for et barn eller en ung med svært nedsat psykisk funktionsevne.

Lovudkastet beskriver Justitsministeriets devaluering om "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet". Af beskrivelsen af devalueringen i lovudkastet fremgår det, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne ikke vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen, og at deltagelsen i nævnsrådet kan være en belastning for barnets eller den unges mentale helbred. Ligesom denne gruppe af børn og unge i vidt omfang i forvejen modtager omfattende social støtte efter serviceloven, hvorfor et af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsat forbedringsforløb med dertilhørende tilsyn ved ungekriminalforsorgen ikke vurderes at kunne forbedre den kriminalpræventive indsats (lovudkastets almindelige bemærkninger, punkt 2.10.2).

² Se instituttets hørings svar over forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, 3. oktober 2018, tilgængelig her, <https://menneskeret.dk/hoeringssvar/forslag-lov-bekaempelse-ungdomskriminalitet>.

Med lovudkastet er det imidlertid en betingelse for at kunne foretage en konkret vurdering, at barnet eller den unge har en svært nedsat psykisk funktionsevne, hvis der er tale om mistanke/dom for personfarlig kriminalitet. I sager om børn og unge, som alene har en nedsat psykisk funktionsevne, lægges der ikke op til at give Ungdomskriminalitetsnævnet mulighed for at træffe skriftlig afgørelse om at følge en indstilling fra kommunen om, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger.

Graden af den nedsatte funktionsevne bliver således afgørende for, om Ungdomskriminalitetsnævnet kan foretage en konkret vurdering af, om et barn eller en ung skal møde op til nævnsbehandling. Det er også tilfældet i de sager, hvor kommunen vurderer, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger.

Det fremgår af lovudkastet, at der med svært nedsat psykisk funktionsevne omfatter børn og unge, hvis psykiske udviklingsniveau er langt fra aldersmæssigt svarende, således at barnet eller den unges udvikling, herunder særligt den pågældendes modenhed (dvs. evnen til at handle klogt, ansvarsbevidst og selvstændigt) og evne til at forstå konsekvensen af ens handlinger er betydeligt hæmmet. Målgruppen kan omfatte børn/unge, der er diagnosticeret med eksempelvis infantil autisme, mental retardering, udviklingshæmning, men også børn/unge med en opmærksomhedsforstyrrelse såsom ADHD eller autismspektrum-forstyrrelsen. Samtidig kan målgruppen også omfatte børn/unge, som har betydelige psykiske udfordringer, uden at der foreligger en psykiatrisk diagnose.

Ved vurderingen af svært nedsat psykisk funktionsevne skal der særligt lægges vægt på, om barnets eller den unges evne til at fungere i hverdagen afviger betydeligt fra en gennemsnitlig person på samme alder, og om barnet eller den unge vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Der er tale om en konkret vurdering i forhold til, om svært nedsat psykisk funktionsevne med betydelig vægt taler for, at sagen ikke skal behandles af nævnet (lovudkastets almindelige bemærkninger, punkt 2.10.3).

Med lovudkastet bliver det således afgørende for mulighed for konkret at undtage for behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet, at barnet eller den unge 1) vurderes at have en svært nedsat psykisk funktionsevne, at 2) kommunen indstiller til, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger, og 3) at Ungdomskriminalitetsnævnet

vurderer, at den svært nedsatte psykiske funktionsevne med betydelig vægt taler for, at sagen ikke skal behandles i nævnet.

Der er således tale om en række kumulative betingelser, som efter instituttets opfattelse i praksis kan begrænse anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen.

I Justitsministeriets egen devaluering om nævnsmødet viser en gennemgang af et dataudtræk på 100 sager fra perioden juni til august 2020, at der ved en gennemgang af sagsmaterieret er konstateret 29 sager, hvor barnet eller den unge har en psykiatrisk diagnose, primært ADHD eller ADD. Samtidig er der i sagsmaterialet for yderligere 29 sager mistanke om psykiatriske diagnoser. I de resterende 42 sager er der ikke identificeret psykiatriske diagnoser eller mistanke herom i sagsmaterialet. Det fremgår af evalueringen, at en psykiatrisk diagnose ikke nødvendigvis indebærer en nedsat psykisk funktionsevne.³

Børnekonventionens artikel 3 fastslår princippet barnets bedste. Princippet betyder, at hensynet til, hvad der er bedst for barnet, skal komme i første række i alle foranstaltninger, der vedrører børn. Princippet er også anerkendt i praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der har udtalt, at hensynet til barnets bedste er af afgørende vigtighed.⁴

Forskning viser endvidere, at det ikke kun er mennesker med svære funktionsnedsættelser, som oplever nedsatte muligheder og udfordringer. Hele gruppen af personer med funktionsnedsættelser oplever betydeligt nedsatte muligheder og udfordringer. Dette er veldokumenteret i en række forskningspublikationer om såvel børn og unge som voksne med funktionsnedsættelser. Her har man undersøgt

³ Justitsministeriets Forskningskontor, Nævnsmødet, En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet, side 24, tilgængelig på:

<https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/05/Naevnsmoedet-En-devaluering-af-Ungdomskriminalitetsnaevnet..pdf>

⁴ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Jeunesse mod Nederlandene, storkammerdom af 3. oktober 2014, præmis 109.

uligheden inden for eksempelvis uddannelse,⁵ beskæftigelse⁶ og generelle levevilkår.⁷

Efter instituttets opfattelse bør det derfor ikke være afgørende for vurderingen, om barnet eller den unge har en svært nedsat psykisk funktionsevne. Vurderingen bør i stedet tage udgangspunkt i det enkelte barn eller den enkelte unge, og om det for barnet/den unge vil være formålstjenligt at behandle sagen i Ungdomskriminalitetsnævnet, da en sådan tilgang vil stemme bedre overens med princippet om barnets bedste.

Samtidig kan også andre børn og unge med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser i mindre grad modtage omfattende social støtte efter serviceloven, hvorfor et forbedringsforløb med tilsyn ved ungekriminalforsorgen også for denne gruppe af børn/unge ikke nødvendigvis vil kunne forbedre den kriminalpræventive indsats.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet udvider muligheden for at blive undtaget fra nævnsbehandling, så den gælder for alle børn og unge med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser.

MANGLENDE KONKRET VURDERING FOR DE 10-14-ÅRIGE

I lovudkastet lægges der op til at øge muligheden for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag i en række situationer (forslag til ny § 21, stk. 4 og 5, i ungdomskriminalitetsloven).

⁵ Jf. f.eks. Mortensen, N. P., Andreasen, A. G. & Tegtmeyer, T. 2020: "Uddannelsesresultater og -mønstre for børn og unge med funktionsnedsættelser". København: VIVE; Larsen, M. R. & Larsen, M. 2017: "Handicap, beskæftigelse og uddannelse i 2016". København: VIVE.

⁶ Jf. f.eks. Larsen, M., Jakobsen, V. & Mikkelsen, C. H. 2021: "Handicap og beskæftigelse 2020" København: VIVE.

⁷ Jf. f.eks. Nelausen, M. K. et al. 2022: "Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge med ADHD og ADD". København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; Amilon, A. Østergaard, S. V. & Olsen, R. F. 2021: "Mennesker med handicap Hverdagsliv og levevilkår 2020". København: VIVE; Christensen, A. I. et al 2017: "Mental sundhed blandt unge". København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; Bendtsen, P., Mikkelsen, S. S. & Tolstrup, J. S. 2015: "Ungdomsprofilen 2014". København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Det er imidlertid betingelse for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan træffe en skriftlig afgørelse, at barnet/den unge tidligere har haft sin sag behandlet i nævnet.

I lovudkastet lægges der således ikke op til at ændre ved den vurdering, som skal foretages for et barn mellem 10-14 år, som ikke tidligere har fået sin sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Efter gældende ret henvises de 10-14-årige gennem politiets screeningsenhed, som skal vurdere, om barnet skal indstilles til nævnet. Er der tale om personfarlig kriminalitet, så fører en mistanke per automatik til en indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet, hvis tilsvarende forbrydelse begået af en person over den kriminelle lavalder havde medført fængselsstraf. Der tages således ikke individuelle hensyn, og en henvisning er ikke betinget af, at barnet vurderes at være i risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Det betyder, at det ikke er muligt for Ungdomskriminalitetsnævnet at vurdere, at sager om børn, hvor det er første gang, de er mistænkt for at have begået personfarlig kriminalitet, som er tilstrækkelig alvorlig til at medføre eller kunne have medført fængselsstraf for personer over den kriminelle lavalder, ikke skal indbringes for nævnet.

Der er alene en snævert afgrænset mulighed for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan afvise at behandle en sag, som politiet har indstillet til behandling i nævnet, hvis nævnet vurderer, at sagen ikke burde have været henvist til nævnet. Det kan f.eks. ske i sager, hvor barnet eller den unge ikke opfylder betingelsen om kriminel adfærd eller, hvis den unge fylder 18 år senest en måned efter sagens behandling i nævnet.

Nævnet kan imidlertid ikke træffe afgørelse om, at der ikke skal ske nævnsbehandling i sagen, fordi barnet allerede er underlagt kommunale foranstaltninger efter serviceloven og eksempelvis er institutionsanbragt, eller fordi barnet er i lav risiko for at begå ny kriminalitet. Der er således stort set ingen mulighed for at undlade at henvise et barn til Ungdomskriminalitetsnævnet, hvis barnet er mistænkt for at have begået personfarlig kriminalitet, og ikke tidligere har haft sin sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

I Justitsministeriets egen devaluering om "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet" fremgår det, at der for sager vedrørende børn/unge med lav risiko for at begå yderligere kriminalitet i det empiriske materiale er en generel vurdering af, at disse børn/unge ikke kan betragtes som værende en del af fødekæden

til den hårde kerne, og at der, ifølge fagpersonernes vurdering, er et proportionalitetsproblem mellem sagens behandling og den formodede kriminalpræventive virkning heraf. Med baggrund i barnets/den unges forseelse og personlige forhold vurderes det af fagpersonerne ikke formålstjenligt, at sagen behandles i Ungdomskriminalitetsnævnet, da de ressourcemæssige og personlige omkostninger forbundet hermed vurderes at være for store set i forhold til den (vurderede) lave risiko for, at disse børn/unge begår ny kriminalitet.⁸

Evalueringen underbygger efter instituttets opfattelse, at vurderingen af, om et barn skal have sin sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet bør tage udgangspunkt i det enkelte barn, og om det for barnet vil være formålstjenligt at behandle sagen i Ungdomskriminalitetsnævnet. En sådan tilgang vil samtidig stemme bedre overens med princippet om barnets bedste.

Af de ovennævnte grunde bør der efter instituttets opfattelse være mulighed for at foretage en konkret vurdering i den enkelte sag af, om der er behov for at indbringe børn på 10-14 år for Ungdomskriminalitetsnævnet i de situationer, hvor barnet ikke tidligere har haft sin sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet ændrer ungdomskriminalitetsloven, så de 10-14-årige alene indstilles til Ungdomskriminalitetsnævnet efter en konkret vurdering.

RAMMERNE FOR NÆVNSBEHANDLINGEN

Hvis Ungdomskriminalitetsnævnet vurderer, at der skal ske nævnsbehandling af et barn eller en ung med svært nedsat psykisk funktionsevne, fremgår det af lovudkastets bemærkninger, at der skal tages højde for den nedsatte funktionsevne ved eksempelvis at lade barnet eller den unge deltage via videolink i et andet lokale eller lignende (lovudkastets almindelige bemærkninger, punkt 2.10.3).

Det er efter instituttets vurdering positivt, at den foreslåede ordning præciserer muligheden for alternative muligheder for inddragelse af denne gruppe af børn og unge på nævnsrådet.

⁸ Justitsministeriets Forskningskontor, Screening og henvisning, En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet, side 66, tilgængelig på: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/12/Devaluering-om-screening-og-henvisning.pdf>

Instituttet bemærker, at børn og unge efter Børnekonventionens artikel 12 har ret til frit at udtrykke sig. Deri ligger blandt andet et menneskeretligt krav til de omgivelser, hvori barnet eller den unge høres.

Når børn og unge skal til møde i Ungdomskriminalitetsnævnet foregår det i et lokale ved retten med mange fremmede voksne mødedeltagere. Den rammesætning kan for især de unge børn i 10-14-års alderen og børn og unge med kognitiv eller psykisk nedsat funktionsevne opleves som barriere for at deltage og blive inddraget på mødet.

Formanden eller næstformanden kan undtagelsesvist beslutte, at et nævnsmøde skal foregå i et andet egnet lokale.⁹

Justitsministeriets devaluering om nævnsmødet angiver sporadiske eksempler på hensyntagen til børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, eksempelvis har nogle af mødedeltagerne forladt lokalet under dialogen med barnet eller den unge, eller at barnet eller den unge har været placeret i et andet lokale.¹⁰ Disse eksempler ændrer ikke ved, at muligheden for at ændre på rammerne for nævnsmødet er meget snæver.

På nævnsmødet deltager ud over nævnsmedlemmerne (dommer, politiansat og kommunal repræsentant)¹¹ også barnets forældre, en sagsbehandler og en sekretær med. Afhængig af den konkrete sag kan der også deltage en børnesagkyndig, advokater, ansatte fra institutioner (fx skole eller anbringelsessted) eller bisiddere. I modsætning til andre møder med retssystemet,¹² så er de fysiske rammer, som barnet eller den unge er placeret i ved Ungdomskriminalitetsnævnet, ikke nærmere reguleret.

⁹ Jf. Bekendtgørelse om forretningsordenen for Ungdomskriminalitetsnævnet § 25, stk. 3, tilgængelig på: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/32>

¹⁰ Justitsministeriets Forskningskontor, Nævnsmødet, En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet, side 56, tilgængelig på: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/05/Naevnsmoedet-En-devaluering-af-Ungdomskriminalitetsnaevnet..pdf>

¹¹ Ungdomskriminalitetslovens § 5.

¹² Se fx bemærkningerne til § 1, nr. 1 (forslag til retsplejelovens § 56 a), hvor af det fremgår, 'at dommere i konkrete tilfælde bl.a. kan undlade at bære kappe, når hovedforhandlingen eller dele heraf foregår et andet sted end i et retslokale, eller når børn skal afgive forklaring i

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i ungdomskriminalitetsloven indfører flere alternative muligheder for inddragelse af alle børn på nævnsmødet, f.eks. videomøder, samtaler med barnet, som optages på forhånd, eller særskilt samtale i børnevenligt lokale med få personer til stede.

RET TIL AT MØDE OP FREM FOR MØDEPLIGT

Lovudkastet lægger op til en række justeringer af rammerne for et nævnsmøde i Ungdomskriminalitetsnævnet, der ifølge Justitsministeriets overvejelser blandt andet tager afsæt i Justitsministeriets devalueringer af nævnet.

Der lægges dog ikke med lovudkastet op til ændringer af mødepligten for børn i alderen 10-14 år og for børn og unge, som ikke har en svært nedsat psykisk funktionsevne.

Instituttet bemærker, at børn og unge har ret til at blive inddraget i processen ved Ungdomskriminalitetsnævnet. Retten til at blive hørt og inddraget er efter Børnekonventionens artikel 12 imidlertid en rettighed og ikke en pligt for barnet. Opfyldelsen af denne rettighed skal derfor også ske på en måde som respekterer princippet om barnets bedste, og dermed tager udgangspunkt i det enkelte barns behov, evner og udvikling.

Hovedreglen for møder ved Ungdomskriminalitetsnævnet er efter lovens § 37, at både barnet eller den unge og forældrene skal være til stede. Ungdomskriminalitetsloven er i sin ordlyd meget klar og som udgangspunkt undtagelsesfri. Dog kan der ved særlige omstændigheder undtages fra mødepligten i situationer, hvor eksempelvis manglende modenhed eller psykiatriske diagnoser taler afgørende for, at barnet eller den unge ikke bør afhentes af politiet, og hvor det må anses for formålstjenstligt, at nævnet træffer afgørelse samme dag.

Selvom loven åbner mulighed for at undtage børn og unge i visse situationer, deltager børn og unge dog ved stort set alle nævnsmøder,¹³ og undtagelsens rækkevidde synes i praksis at være snæver og uklar.

retten', tilgængelig på:

https://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/l98/20081_l98_som_frem_sat.htm eller RPL § 183, stk. 3, pkt. 1, hvorefter Retten bestemmer, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal ske.

¹³ Justitsministeriets Forskningskontor, Nævnsmødet, En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet, side 3, tilgængelig på:

<https://www.justitsministeriet.dk/wp->

Set fra et menneskeretligt perspektiv er det problematisk, at hensynet til det enkelte barns modenhed eller særlige behov ikke i højere grad er præciseret i lovteksten, fordi det medfører en risiko for, at barnet tvinges til at deltage i møder, som ikke er til barnets bedste.

Det kan have alvorlige konsekvenser for børn og unge, særligt dem med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser, når der ikke i praksis tages individuelle hensyn.

Sammenholdt med den forskelligartede praksis, som er afdækket i Justitsministeriets devaluering om nævnsmødet, så er der efter instituttets vurdering grundlag for at tydeliggøre pligten til at foretage tilpasning af nævnsmøderne med henblik på at imødekomme det enkelte barns behov og sikre barnets og den unges ret til ligebehandling uanset handicap.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i ungdomskriminalitetsloven indfører en *ret* frem for en *pligt* for de 10-14-årige og for børn og unge med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser til at deltage i nævnsmødet.

UDVIDET KLAGEADGANG

Der foreslås ikke med lovudkastet ændringer i adgang til at klage over Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser. Det vil derfor fortsat være udgangspunktet, når et barn eller en ung modtager en afgørelse fra Ungdomskriminalitetsnævnet, at afgørelsen ikke kan indbringes for Ankestyrelsen. Der vil dog fortsat være klageadgang ved de af nævnets afgørelser, der er af meget indgribende karakter.

Den begrænsede klageadgang over nævnets afgørelser adskiller sig fra klageadgangen i lov om social service, hvor udgangspunktet er, at afgørelser om særlig støtte til børn og unge kan indbringes for Ankestyrelsen.

Børn og unge, hvis sag afgøres af Ungdomskriminalitetsnævnet, står derfor retssikkerhedsmæssigt svagere end børn og unge, hvis sag afgøres af kommunen, hvor der som udgangspunkt er klageadgang.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet udvider adgangen til at klage over Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser, så den svarer til adgangen til at klage efter serviceloven.

[content/uploads/2021/05/Naevnsmoedet-En-devaluering-af-Ungdomskriminalitetsnaevnet..pdf](#)

KLARE KRITERIER I LOVGRUNDLAGET FOR VISITATIONSZONER

Med lovudkastet foreslås det, at der i politilovens indsættes en ny § 5 a, hvorefter politiet i visitationszoner, som etableres efter den foreslåede § 5 a, stk. 3, uden mistankegrundlag og uden samtykke hertil kan foretage stikprøvekontrol af, om en person er i besiddelse af eksplosivstoffer.

Politiet vil efter den foreslåede bestemmelse kunne aftørre en persons legeme, det vil sige aftørring af legemets ydre, samt undersøge det tøj, som den pågældende er iført. Der vil endvidere være adgang til at aftørre andet tøj og genstande, herunder køretøjer og tasker, der befinder sig på det sted, der undersøges (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3).

Der vil være tale om visitation af ikke-mistænkte personer, svarende til metoden anvendt i lufthavne, hvor der stikprøvevis aftørres bagage mv., og hvor der kort tid herefter foreligger et prøvesvar på, om der er udslag for eksplosivstoffer.

Det følger endvidere af den foreslåede § 5 a, stk. 4, at politiet vil kunne *tilbageholde* en person, der undersøges i medfør af stk. 1, i det tidsrum, der er nødvendigt til gennemførelse af undersøgelsen. Politiet vil således kunne tilbageholde en person, hvis tøj og andre genstande er blevet aftørret, indtil der efter få minutter foreligger et prøvesvar på, om der er udslag for eksplosivstoffer (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3).

For så vidt angår ordningens geografiske område fremgår det af samme afsnit, at adgangen til at foretage besigtigelse eller undersøgelse vil være afgrænset til offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lign., sådan som disse begreber anvendes i knivlovens § 1 (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3).

I medfør af den foreslåede § 5 a, stk. 2, forudsætter oprettelse af en visitationszone efter § 5 a, stk. 3, at der er grund til oprette den pågældende zone med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd. Eksempler på dette vil kunne være, hvor der tidligere har været sprængninger i det pågældende område. Det vil endvidere kunne være i situationer, hvor der har været sprængninger i bestemte områder i Danmark, f.eks. områder, der er kendt som tilholdssted for bestemte grupperinger mv., og politiet på den baggrund vurderer, at der i lignende områder er en risiko for sprængninger. Herudover vil det kunne omfatte tilfælde, hvor der i andre lande har været sprængninger

ved bestemte lokationer, f.eks. parlamentsbygninger, trafikknudepunkter mv., og politiet på baggrund heraf vurderer, at der er risiko for sprængninger ved tilsvarende lokationer på dansk grund.

Det fremgår desuden af lovudkastet, at betingelserne i § 5 a, stk. 2, i øvrigt skal forstås i overensstemmelse med betingelserne efter politilovens § 6, stk. 2, om politiets adgang til at oprette visitationszoner for stikprøvekontrol af forbuddet efter knivloven (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3). Dermed lægger lovudkastet op til, at der tildeles politiet et bredt skøn i forhold til, hvornår der ud fra forskellige faktorer kan anses for at foreligge en fare for personer liv, helbred eller velfærd, der kan begrunde oprettelse af en visitationszone.

For så vidt angår visitationszonernes tidsmæssige og geografiske udstrækning fremgår det af samme afsnit, at beslutningen om stikprøvekontrol efter den foreslåede § 5 a, stk. 3, 1. pkt., er undergivet de samme betingelser som beslutningen om visitation mv. efter politilovens § 6, stk. 3.

Reglerne for at træffe beslutning om de nye visitationszoner vil således på de fleste punkter svare til reglerne for visitationszoner for forbuddet mod at bære kniv.

I en menneskeretlig kontekst udgør den foreslåede ordning først og fremmest et indgreb i retten til privatliv, som er beskyttet i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8.

Det følger af stk. 2 i bestemmelsen, at ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, at kravet om, at indgreb i retten til privatliv skal være overensstemmelse med loven indebærer, at den pågældende lov skal tilstrækkelig klar og præcis, så den enkelte har mulighed for at forudsige sin retsstilling.¹⁴

¹⁴ S. og Marper mod Storbritannien, sagsnummer 30562/04 og 30566/04, dom af 4. december 2008, præmis 95 og 96.

Endvidere fastslog domstolen i sagen Gillan og Quinton mod Storbritannien,¹⁵ at visitationer foretaget af politiet er omfattet af beskyttelsen i Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

I sagen fandt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at de britiske regler om visitationszoner ikke var tilstrækkelig præcise. Det blev således kritiseret, at politiet kunne træffe beslutning om at etablere visitationszoner ud fra et unødigt bredt et skøn. Det var således ikke et krav om, at politiet skulle kunne godtgøre nødvendigheden af etableringen af visitationszonen, men blot at kontrollen indenfor zonen kunne anses for fordelagtig i forhold til formålet om at bekæmpe terrorisme.¹⁶ Domstolene problematiserede desuden, at politiet i større områder i flere måneder kunne udtage personer til stikprøvekontroller uden mistankegrundlag.¹⁷

På baggrund af dommen finder Institut for Menneskerettigheder, at der bør være tilstrækkelig præcision og klarhed i lovgrundlaget politiets adgang til at foretage stikprøvekontroller for eksplosivstoffer.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i forslaget til en ny § 5 a i politiloven indsætter klare kriterier for, hvornår det kan anses for nødvendigt at etablere en visitationszone.

RISIKO FOR VILKÅRLIGE INDGREB OG ETNISK PROFILERING I VISITATIONSZONER

Som anført ovenfor, vil politiet inden for visitationszonerne uden mistankegrundlag kunne foretage stikprøvekontrol af, om en person er i besiddelse af eksplosivstoffer.

I sagen Gillian og Quinton mod Storbritannien udtalte domstolen endvidere, at risikoen for magtmisbrug øges, når en politibetjent tildeles beføjelser til frit at visitere personer inden for en bestemt zone, og at der er en reel risiko for diskrimination ved anvendelse af stikprøvekontroller.¹⁸

Da der med den foreslåede ordning er lagt op til, at politiet kan foretage stikprøvekontroller for eksplosivstoffer ud fra et *frit skøn*, er der efter instituttet vurdering en risiko for, at bestemte grupper af personer i samfundet i højere grad kan opleve at blive stoppet og udsat

¹⁵ Gillian og Quinton mod Storbritannien, sagsnummer 4158/05, dom af 12. januar 2010.

¹⁶ Ibid., præmis 80.

¹⁷ Ibid., præmis 83.

¹⁸ Ibid., præmis 85.

for indgreb fra politiet. Det medfører en betydelig risiko for, at visitationszoner resulterer i et uforholdsmæssigt stort antal visitationer af etniske minoritetsborgere i strid med forbuddet mod diskrimination, jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

I forlængelse heraf henvises der til Institut for Menneskerettigheders rapport om etnisk profilering af 19. marts 2022.¹⁹ Rapporten konkluderer, at der er større sandsynlighed for, at sigtelser af etniske minoriteter enten bliver opgivet eller ender med frifindelse, end det er tilfældet for sigtelser af etniske danskere. Undersøgelsen viser således, at der kan være et problem med brug af etnisk profilering hos politiet.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Rigspolitiet pålægger politikredsene at foretage systematiske registreringer af personer, som kontrolleres inden for visitationszoner, med henblik på at tilvejebringe statistisk materiale om politiets indsats over for borgerne.

Systematiske registreringer af personer kan afdække disproportionale mønstre og måle effektiviteten af politiets indgreb. Registreringen bør samtidig udvikles i samarbejde med Datatilsynet for at sikre overholdelsen af persondataloven.

RISIKO FOR VILKÅRLIG OVERVÅGNING

Det foreslås i lovudkastet, at retsplejelovens ændres således, at politiet – i modsætning til tidligere – vil få adgang til uden retskendelse at registrere en mistænkt eller anden persons færden ved hjælp af eksempelvis en gps, ligesom der heller ikke skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører.

Adgang til at registrere en persons færden ved hjælp af eksempelvis en gps vil fortsat være betinget af, at det må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskravet), og at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover (kriminalitetskravet).

Samtidig vil der fortsat gælde en almindelig proportionalitetsregel i relation til indgrebet. Indgrebet må derfor ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, vil være et uforholdsmæssigt indgreb.

¹⁹ Institut for Menneskerettigheders rapport om etnisk profilering, 19. marts 2022: [Etnisk profilering | Institut for Menneskerettigheder](#).

Endvidere foreslås det, at politiet som udgangspunkt vil skulle foretage efterfølgende underretning til den person, indgrebet rammer. Dette gælder dog ikke, hvis der er grundlag for at undlade underretning som følge af, at underretningen vil være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelshemmeligheden, eller hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt taler imod underretning. Dette medfører imidlertid blot en mindre ændring af den eksisterende retstilstand, hvor underretningsforpligtelsen er pålagt domstolene.

Hvad angår baggrunden for den gældende retstilstand, vurderede Justitsministeriet i 2018 i forbindelse med kriminaliseringen af uberettiget anvendelse af en gps eller et andet lignende apparat, at beslutningen om at iværksætte politiets registrering af en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller andet apparat bør træffes af retten (de almindelige bemærkninger punkt. 2.3.2).

Det fremgår af samme afsnit, at forslaget stilles på baggrund af Straffelovrådets betænkning 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser. Betænkningen angiver bl.a., at politiets hjemmel til at anvende sporings- og pejlingsudstyr i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold kunne tage udgangspunkt i retsplejelovens § 791 a, stk. 1, således, at brugen af gps-udstyr ikke skulle kræve forudgående kendelse fra retten.

Det fremgår ligeledes af samme afsnit, at ændringen vil kunne bidrage til ressourcebesparelser for både politiet, anklagemyndigheden og domstolene, da der fremover ikke vil skulle indhentes retskendelse i en række sager.

Institut for Menneskerettigheder noterer, at der med den foreslåede ordning fortsat vil gælde det samme indikationskrav og kriminalitetskrav ved anvendelsen af indgrebet, ligesom proportionalitetsreglen i retsplejelovens § 791 a, stk. 7, også finder anvendelse.

Instituttet bemærker, at overvågning af en persons geografiske placering, der finder sted på afstand ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat, udgør et indgreb i borgernes ret til privatliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Efter instituttet opfattelse må denne type overvågning anses for at udgøre et indgreb med en vis intensitet. Det er således muligt for politiet at kortlægge den

pågældende persons bevægelsesmønstre, hvorved der kan dannes et billede af den pågældendes intime forhold.

Instituttet bemærker desuden, at det er et generelt princip, at indgreb inden for straffeprocessen kræver en retskendelse fra domstolen. Den foreslåede ændring vil således bryde med dette princip.

I forhold til borgernes retssikkerhed må det således anses for mere betryggende, at domstolen involveres i politiets beslutning om at foretage indgreb i form af en retskendelse. Instituttet anser det ligeledes for retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at der fremover heller ikke vil skulle beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører. Fjernelse af kravet om retskendelse medfører således en øget risiko for, at der kan ske vilkårlige indgreb i borgernes privatliv.

Instituttet finder på denne baggrund, at den foreslåedes ordning indebærer en forringelse af borgernes retsgarantier mod uberettiget overvågning.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at politiet i hver enkelt situation nøje vurderer, om det er nødvendigt at registrere en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat efter § 791 a, stk. 5, nr. 2.

Med venlig hilsen

Louise Holck

DIREKTØR

Justitsministeriet
Att.: Anne Sofie Brix, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. email til strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

31. marts 2022

Hørings svar vedrørende udkast til lovforslag om ændring af bl.a. retsplejelovens bestemmelser om aktindsigt i anklageskrifter og blokering af hjemmesider

Danske Medier har med tak modtaget Justitsministeriets udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i høring.

Foreningen ønsker at fremkomme med nogle få bemærkninger til lovforslagets § 2, nr. 1 og nr. 7.

Aktindsigt i anklageskrifter og retsmødebegæringer

Efter retsplejelovens § 41 f, stk. 2, kan redaktører og redaktionelle medarbejdere ved massemedier omfattet af medieansvarsloven anmode anklagemyndigheden om at udlevere kopi af anklageskrifter og retsmødebegæringer.

Med lovforslagets § 2, nr. 1, lægges der op til, at denne eksklusive adgang til aktindsigt for redaktører og redaktionelle medarbejdere ikke desto mindre kan afslås, ”medmindre anmodningen er rimeligt begrundet, herunder når der søges aktindsigt til brug for videnskabelig forskning eller af redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et massemedium til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde”, jf. § 41 e, stk. 1, 2. pkt.

Efter en naturlig sproglig forståelse af den citerede lovtekst vil mediernes anmodning om aktindsigt altid være ”rimeligt begrundet”. Det fremgår da også af bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 1, at ændringen af retsplejelovens § 41 f er tiltænkt et meget begrænset anvendelsesområde, nemlig de helt ekstraordinære tilfælde, hvor en ansøger fx anmoder om aktindsigt på ugentlig basis og til flere politikredse samtidig i et større antal anklageskrifter eller retsmødebegæringer, uden at der er indikationer på, at ansøgningerne reelt er til journalistisk eller redaktionelt arbejde.

Danske Medier anerkender med en vis tøven formålet med den foreslåede ændring af § 41 f. Foreningen finder imidlertid, at formålet med fordel kan gøres endnu tydeligere i bemærkningerne til lovforslaget, fx således at det anføres, at anklagemyndigheden forudsættes at udvise betydelig tilbageholdenhed med at afvise anmodninger om aktindsigt fra redaktionelle medier.

Blokering af hjemmesider

Lovforslagets § 2, nr. 7, vedrører ændring af retsplejelovens § 791 d, stk. 1, som indeholder hjemmel til at blokere en hjemmeside, "hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås" visse overtrædelser af straffelovens bestemmelser. Konkret foreslås § 791 d, stk. 1, udvidet til at omfatte overtrædelser af straffelovens § 264 d, stk. 2 (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold under særligt skærpende omstændigheder).

Sandsynligheden for, at § 791 d vil finde anvendelse i forhold til redaktionelle medier, der er omfattet af medieansvarslovens § 1, nr. 3, er formentlig meget lille. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der kan opstå situationer, hvor medierne *berettiget* videregiver sådanne meddelelser eller billeder, fx som led i deres retsreportage.

Det vil efter Danske Mediers vurdering være disproportionalt og efter alt at dømmes i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 og EU's charter om grundlæggende rettigheder artikel 11, såfremt den generelle adgang til en redaktionel mediehjemmeside blokeres som følge af muligt ulovligt indhold i en konkret artikel på hjemmesiden. I sådanne tilfælde må domstolene da også forventes at afvise blokering med henvisning til § 791 d, stk. 3, idet "indgrebet står i misforhold til sagens betydning og den ulempe, som indgrebet må antages at medføre".

Bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 7, støtter efter Danske Mediers vurdering dette synspunkt. Foreningen vil imidlertid opfordre til, at bemærkningerne specifikt nævner *redaktionelle* medier som eksempler på hjemmesider, hvor det vil være disproportionalt at foretage blokering.

Danske Medier står naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til undertegnede på email hrd@danskemedier.dk eller telefon 3397 4000.

Med venlig hilsen

Danske Medier

Holger Rosendal

Chefjurist

31. marts 2022

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

VEDR Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning)

Justitsministeriet har anmodet FADD om et hørings svar til ovenstående udkast. Vores kommentarer angår alene forhold knyttet til afsnittet om UKN fra s. 77 til 115.

Hørings svaret er sendt til strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

-

SPROGLIG ÆNDRING

Af forslaget fremgår det at man ønsker at lave en sproglig ændring fra "personfarlig kriminalitet" til "overtrædelse af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 og 26 og nogle konkret nævnte paragraffer.

Det giver god mening, at personfarlig kriminalitet bliver defineret konkret efter de nævnte §§. Siden Loven om Ungdomskriminalitet blev til, er der kommet en udvidelse i straffeloven med §119 b, hvor der står, at den, der med genstande, angriber en person i offentlig tjeneste kan straffes med bøde eller fængsel. Det vil blive en udvidelse af begrebet personfarlig kriminalitet.

NEDSAT FUNKTIONSEVNE

Der foreslås, at børn og unge, der pga. nedsat funktionsevne ikke vil kunne forstå, hvad der sker i sagsprocessen i nævnet og som vil kunne få positiv effekt af den indsats nævnet peger på, vil kunne blive undtaget fra fremmøde i UKN. Nævnsformanden eller næstformanden kan træffe afgørelse om at der ikke skal iværksættes foranstaltninger efter Ungdomskriminalitetsloven, såfremt kommunen har indstillet til dette. Det betyder at børn/unge, som har nedsat funktionsevne kan undtages for loven.

Det er fornuftigt. Derudover: Hvis børn/unge med nedsat funktionsevne vurderes til at skulle nævnsbehandles, så kan man gøre det på anden vis end ved fysisk fremmøde, ex. videolink.

BØRNESAGKYNDIG FOR DE 15-17ÅRIGE

Det foreslås, at der udvides med mulighed for deltagelse af børnesagkyndig for aldersgruppen 15-17 år. Det ser vi i FADD ligeledes som en forbedring af lovgivningen og påpeger i den sammenhæng vigtigheden af, at der altid skal være en børnesagkyndig som fast medlem af UKN.

FLERE STRAKSREAKTIONER

Denne reaktionstype skal øges, da man mener, at det virker på børn og unge, der laver kriminalitet. Det vil man bl.a. gøre ved at ophæve §12, stk.2, hvor der står at barnet skal have adfærdsproblemer og dets udvikling skal være i fare.

Som udgangspunkt bør børn og unges adfærdsproblemer håndteres i socialpædagogiske indsatser, hvor et helhedssyn på barnet, dets ressourcer, familie m.m. definerer karakteren af den nødvendige indsats.

En straksreaktion skal alene kunne gives, hvis to forhold tilsiger det:

Hvis barnet er i stand til at konsekvensberegne (for at kunne lære)

Hvis straksreaktionen umiddelbart kan knyttes til den handling, der har udløst den. Ex hvis en ung har lavet ulovlig graffiti, så giver det mening, at den unge selv skal fjerne det.

Dette kræver meget kort sagsbehandlingstid fordi læringspotentialet falder jo længere tid der går fra handling til effektivering.

I den forbindelse skal man være opmærksom på, at den unge skal forsikres i tilfælde af ulykke mens straksreaktionen foregår.

Der foreslås generelt, at fristerne for indstilling til nævnet bliver overholdt, så sagsbehandlingstiden forkortes.

Et af grebene kunne være, at nævnet kan afgøre sagen skriftligt, herunder ophør, ændring eller genbehandling af sager.

NY ORGANISERING

Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariats ønskes flyttet fra rigspolitiet til domstolsstyrelsen.

For os er det vigtigt, at visitation til og forankring af nævnene skal ligge i det sociale system, hvor fagekspertisen findes. Derfor er det ærgerligt at nævnet nu bliver fra den 1. januar 2023 vil blive overført fra politiet til Domstolsstyrelsen.

FOR NETOP FYLDTE 18 ÅR

Der foreslås at unge, der står lige for at fylde 18 år, ikke skal indbringes for nævnet.

Det giver god mening, da foranstaltningerne ikke vil kunne nå at give effekt, hvis de ophører lige efter de er sat i gang.

MANGEL PÅ OPLYSNINGER

Det foreslås, at formanden eller næstformanden, kan udsætte en sag, hvis den ikke er tilstrækkeligt oplyst. Det forekommer klogt ikke at samle mennesker, når man på forhånd ved at man ikke kan træffe beslutning

Men vi kan samtidig blive bekymrede for, om den unge så skal vente for lang tid inden sagen kommer for. Det er ikke hensigtsmæssigt for nogen og noget, at unge skal gå i uvished, hvis ex kommunen ikke kan overholde fristerne.

KLARERE KOMPETENCEFORDELING

Der foreslås en klarere kompetencefordeling mellem de involverede myndigheder i overgangen fra UKN-lovgivningen til den sociale lovgivning således, at unge ikke oplever et slip eller unødigt forsinkelse i foranstaltningerne, fordi myndighederne ikke ved, hvem der gør hvad. Det lyder meget fornuftigt. Der er eksempler på, at der er tvivl om, hvem der træffer beslutning om hjemgivelse af en ung.

Men det er vanskeligt at gennemskue, om det stillede forslag vil komme problemet i møde.

FLERE FORÆLDREKOMPETENCEUNDERSØGELSER (FKU)

Justitsministeriet mener, at det vil være hensigtsmæssigt, at kommunen får mulighed for at iværksætte, at forældre kan blive psykologisk undersøgt i forbindelse med udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse, og - såfremt der peges på anbringelse - også en belysning af forældremyndighedens kompetencer. Dette kan give mening.

Men vi bliver lidt bekymrede ved tanken om flere FKU'er.

De tager lang tid at lave; de er et øjebliksbillede; det er unge menneskers forældre- ikke små børns; de er dyre.

Vi er i tvivl om det meningsfulde i at etablere et sådant parallelt juridisk grundlag til SEL

Bekymringen består i om den unge (igen) skal gå i for lang tid i uvished fra de bliver indkaldt til møde i UKN til det egentlige fremmøde.

Med venlig hilsen

Henrik Kastrup

20852560

info@fadd.dk

Til Justitsministeriet
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup, Danmark
Tlf.: +45 3675 1777
dh@handicap.dk
www.handicap.dk

29. marts 2022 / mmh_dh
Sag 3-2022-00236
Dok. 573955

Danske Handicaporganisationers (DH) hørings svar til forslag til ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Ungdomskriminalitetsnævnet)

DH er blevet opmærksomme på, at ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.) er i høring.

DH har alene bemærkninger til den del af høringen, der omhandler ungdomskriminalitetsloven, herunder Ungdomskriminalitetsnævnet.

Generelle bemærkninger

DH vil indledningsvist understrege, at DH ikke ser Ungdomskriminalitetsnævnet som den rette forebyggende foranstaltning for at få børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne ud af en kriminel løbebane.

Hvis vi vil nedbringe antallet af ungdomskriminelle, er der brug for noget andet. Der er brug for forebyggelse i familierne og på tidlig opsporing. På at udbrede viden om diagnoser og de rette redskaber på seminarierne og i skolerne. Og vi skal satse mere på psykosociale indsatser rundt om børnene og deres familier – fx i form af forældre-træningsindsatser.

Undersøgelser fra Sverige og andre lande har vist, at 30-50 procent af de indsatte i fængslerne opfylder diagnosekriterierne for ADHD. Mennesker med ADHD har en nedsat mængde og virkning af nogle af signalstofferne i hjernen, som gør, at de er mere uopmærksomme, mere hyperaktive og mere impulsstyrede end andre mennesker. De har problemer med at overskue sammenhængen mellem årsag og virkning. De er ofte rastløse, stressbelastede og har svært ved at holde fokus. 85 % af børn med ADHD har mindst én ekstra diagnose, mens ca. 65 % har mindst to. Det er primært adfærdsforstyrrelser, indlæringsvanskeligheder, søvnforstyrrelser og angst.

En undersøgelse fra Norge viser, at 40-70 procent blandt de indsatte i fængslerne har dysleksi (ordblindhed), sammenlignet med 6-10 procent i befolkningen som helhed.¹ Mange ordblinde falder ud af skolesystemet alene i kraft af deres ordblindhed, som ofte ikke er blevet opdaget. Især unge med en anden etnisk baggrund, får tit ikke stillet diagnosen ordblindhed, som følge af skolens manglende viden om, hvordan man tester tosprogede børn for ordblindhed. Og mange ordblinde bliver aldrig testet for ordblindhed, fordi skolen vurderer, at det er deres adfærd, som er problemet. En adfærd, som er et biprodukt af deres handi-

¹ <https://videnskab.dk/kultur-samfund/ordblindhed-koblet-til-impulsivitet-hos-kriminelle>

cap; ordblindhed. Adfærden kommer ofte til udtryk ved en manglende tro på sig selv og egne evner, angst, skam, et lavt selvværd og i vise tilfælde en udadregerende adfærd.²

Børn og unge har brug for at være en del af et fællesskab og når førskolens og skolens fællesskab svigter, søger de fællesskaber andre steder, herunder i marginaliserede grupper der ikke nødvendigvis følger lovens bogstav.

Ovennævnte statistik er kedelig og der er i høj grad behov for at vende udviklingen. Det kræver en kvalificeret, tidlig social indsats, hvor børn og unge med handicap i langt højere grad end det sker i dag får den nødvendige hjælp og støtte.

Specifikke bemærkninger til lovforslaget

Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling

Det foreslås med lovændringen, at der i ungdomskriminalitetsloven indsættes en ny bestemmelse som § 36 a, stk. 1, 1. pkt., hvorefter kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksettes foranstaltninger efter lovens §§ 12-14 (straksreaktion, forbedringsforløb eller tvangsmæssig anbringelse) af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos et barn eller en ung.

Ved 'svært nedsat psykisk funktionsevne' forstås jf. bemærkningerne s. 82:

"særligt børn eller unge, hvis psykiske udviklingsniveau er langt fra aldersmæssigt svarende, således at barnets eller den unges udvikling, herunder særligt den pågældendes modenhed (dvs. evnen til at handle klogt, ansvarsbevidst og selvstændigt) og evne til at forstå konsekvensen af ens handlinger er betydeligt hæmmet. Målgruppen vil således bl.a. kunne omfatte børn og unge, der er diagnosticeret med infantil autisme, mental retardering, udviklingshæmning og lignende. Endvidere vil målgruppen kunne omfatte børn og unge, der er diagnosticeret med en opmærksomhedsforstyrrelse, eksempelvis ADHD eller autismspektrumforstyrrelse, men vil også kunne omfatte børn og unge, som har betydelige psykiske udfordringer uden at der foreligger en psykiatrisk diagnose."

DH mener, at det er meget positivt at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne kan undtages fra nævnsbehandling.

DH er dog bekymrede for, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne efter en konkret vurdering, alligevel ikke undtages fra nævnsbehandling jf. bemærkningerne s. 82 f. DH har svært ved at forestille sig en sag, hvor barnets/den unge med svært nedsat psykisk funktionsevne kan forstå sagsprocessen, uanset hvordan deltagelsen i nævnsmødet tilrettelægges.

DH anbefaler, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne kan undtages fra nævnsbehandling altid undtages fra nævnsbehandling.

Det fremgår af lovforslaget, at undtagelsen vurderes på baggrund af en indstilling fra kommunen. Dette indebærer, at kommunen afdækker den unges særlige udfordringer, herunder omfanget af en psykisk funktionsnedsættelse.

² Social og emotionelle konsekvenser af læsevanskeligheder, Cand. psych. Laila Boye med henvisning til Fatum & Hvid.

DH er bekymrede for, om alle børn der bør undtages kommer til at blive det i praksis. DH oplever desværre mange udfordringer med kommunernes udredning af børn med handicap. Dels er der udfordringer med at blive henvist til de rette specialister og dels går der i nogle kommuner meget lang tid, før der iværksættes en udredning. For nogle børn med et fysisk handicap, laves der ikke en neurologisk udredning før voksenalderen, selvom det viser sig at den nu voksne har et kognitivt handicap. I vinterferien har der været forskellige artikler på DR om hvordan forældre til børn med psykisk handicap, selv må betale for at få deres barn udredt. En undersøgelse fra Forskningsenheden for Børne- og Ungdomspsykiatri i Region Nordjylland (2021) viser, at over halvdelen af børn og unge, der henvises til børne- og ungdomspsykiatrien i Danmark, har vist tegn på psykiske vanskeligheder i over 5 år. Der vil derfor altid være en del børn og unge der har problemer med politi, skole, forældre, misbrug etc. som vil være udiagnosticerede, selvom de potentielt har en psykisk funktionsnedsættelse.

DH mener, at det derfor altid bør overvejes, om barnet/den unges adfærd og trivsel giver anledning til overvejelser omkring en evt. udredning.

Det fremgår af lovens bemærkninger s. 80, at baggrunden for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne, er at de *"ikke vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen, og at deltagelsen i nævnsrådet kan være en belastning for det pågældende barns eller den unges mentale helbred."*

DH mener, at dette gælder for langt flere børn og unge, end alene børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne. Det vil også gælde for en række børn og unge med moderat nedsat psykisk eller kognitiv funktionsevne.

Et eksempel fra en oplevelse en ung med udviklingshandicap har haft i nævnet er:

Mødet opleves som stort med 5 mand, der siger mange ord, taler i munden på hinanden og stiller mange spørgsmål, som er formulerede på en måde, som den unge ikke forstår. Der stilles bl.a. følgende spørgsmål: "Hvad vil du med din fremtid?". Den unge der ikke forstår det implicite i spørgsmålet svarer: "Jeg skal have frokost". Det opfattes af nævnet som frækhed/flabethed, fordi nævnet ikke har forståelse for den unges forståelsesramme/måde at opfatte på.

DH anbefaler, at målgruppen for undtagelse udvides til at omhandle alle børn og unge med nedsat psykisk og kognitiv funktionsnedsættelse, da begrundelserne for undtagelse er gældende for hele målgruppen.

DH har derudover en bemærkning til sprogbrugen i lovforslagets bemærkninger omkring undtagelse.

DH anbefaler, at betegnelsen 'mental retardering' slettes fra bemærkningerne s. 82. Denne betegnelse bruges ikke længere og opfattes af målgruppen som en nedsættende beskrivelse. I stedet bruges betegnelsen mennesker med udviklingshandicap.

Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

Det foreslås at indføre et nyt stk. 3 i ungdomskriminalitetslovens § 6, hvorefter formanden kan træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år ud over de tilfælde hvor det i dag allerede er muligt, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge. Det fremgår af bemærkningerne s. 84, at der navnlig vil skulle ligges vægt på om bar-

net/den unge har nedsat psykisk funktionsevne – uden at funktionsnedsættelsen har en sværhedsgrad, der gør at den unge bør undtages.

DH mener helt generelt, som oven for nævnt, at en større andel børn med psykisk funktionsnedsættelse bør undtages. Det in mente, er **DH positive** over for forslaget om, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan bistås af en børnesagkyndig i sager der vedrører de 15-17 årige.

DH mener, at det er vigtigt at den pågældende børnesagkyndige, har indgående viden om den unges nedsatte psykiske funktionsnedsættelse. Hvis det fx drejer sig om et barn med ADHD er det vigtigt at vide noget om, hvordan hjernen fungerer når barnet/den unge har en ADHD diagnose jf. DH's generelle bemærkninger ovenfor. Det er fx vigtigt at uopmærksomhed eller hyperaktivitet ikke misfortolkes, som at den unge ikke tager sagen alvorligt. Ligesom det kræver viden om den enkelte type funktionsnedsættelse, for at kunne vurdere om den unge kan profitere af en given indsats.

DH anbefaler, at det fremgår af lovens bemærkninger, at det er vigtigt at den børnesagkyndige har viden om den type af funktionsnedsættelse som det pågældende barn eller unge har.

DH forstår ikke helt argumentet i bemærkningerne s. 84 om, at: *'... en børnesagkyndig vil derimod som udgangspunkt ikke være særdeles påkrævet af hensyn til den unge, hvis den pågældende alene vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge.'*

DH mener, at det altid vil være en fordel at sikre den bedst mulige dialog med barnet/den unge, for at forebygge at den barnet/den unge havner i en kriminel løbebane.

Øget brug af straksreaktioner

Med lovforslaget ønskes det at det skal være nemmere at iværksætte en straksreaktion. Det fremgår at Justitsministeriets overvejelser er, at straksreaktioner et vigtigt forebyggende redskab, der er egnet til at få børn og unge til at forstå, at kriminelle handlinger har konsekvenser. Betingelserne om adfærdsproblemer såsom kriminalitet af et vidst omfang, ulovligt skolefravær eller anden forsømmelse af skolepligten mv. foreslås ophævet. Det foreslås jf. bemærkningerne s. 89, at en straksreaktion fremadrettet vil kunne iværksættes, hvis: *"hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor."*

DH stiller generelt spørgsmålstejn ved effekten af straksreaktioner over for børn og unge med psykisk funktionsnedsættelse. Som nævnt under de generelle bemærkninger har børn og unge med ADHD problemer med at overskue sammenhængen mellem årsag og virkning.

DH mener, at det med ophævelsen af betingelsen for straksreaktioner, bliver uklart hvornår en straksreaktion iværksættes. DH kan frygte at det vil blive uens implementeret, når kommunerne skal indstille til en straksreaktion, med et så bredt anvendelsesområde og uklar betingelse.

DH vil gøre opmærksom på, at der desværre er en del børn med psykisk funktionsnedsættelse, som har ulovligt og højt skolefravær, fordi de ikke får det rette skoletilbud. Børne- og Undervisningsministeriet har netop i forbindelse med deres evaluering af inklusion i grundskolen, gennemført en række undersøgelser. Fra Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand: Støtte, støttebehov og elevresultater (VIVE, 2022)³, fremgår at:

³ [Støtte, støttebehov og elevresultater – Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand \(vive.dk\)](#)

"Elever med et uindfriet støttebehov kan opleve, at undervisningen eller skolegangen generelt set er udfordrende, hvilket kan påvirke deres fravær og trivsel. Resultaterne viser da også, at elever med uindfriet støttebehov har større fravær og oplever dårligere trivsel end elever uden støttebehov. (...) elever med uindfriet støttebehov og elever med støtte begge oplever højere fravær end elever uden støttebehov. 12 pct. af elever med uindfriet støttebehov har kronisk fravær i 2021, dvs. et fravær på mindst 15 procent af skoleåret. Det er en andel, som er 3 gange så stor som elever uden støttebehov, hvor 4 pct. har kronisk fravær. (s. 63f)

Det er væsentligt at få undersøgt om hvorvidt ulovligt og højt skolefravær skyldes at barnet/den unge har fået et forkert skoletilbud, der så føre til store udfordringer for barnet/den unge og familien. Sådanne sager ser vi desværre en del af i handicaporganisationerne, hvor et forkert skoletilbud ender med at blive en tung social sag.

Øget mulighed for at formand/næstformand kan træffe afgørelser på skriftligt grundlag

Det foreslås med lovforslaget, at sager om anmodninger om ophør eller ændring af en foranstaltning fastsat efter ungdomskriminalitetslovens §§ 12-14 (straksreaktioner, forbedringsforløb og anbringelse uden for hjemmet) skal kunne afgøres skriftligt af formanden eller en næstformand, såfremt der er enighed mellem parterne herom. Parterne er jf. bemærkningerne s. 97: Ungekriminalforsorgen, den ansvarlige kommune, den unge, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedsindehaverne.

DH kan være i tvivl om hvorvidt unge fra 12 år, der har en sag i Ungdomskriminalitetsnævnet, samt forældremyndighedsindehaverne kan vurdere en sådan beslutning og hvilke retssikkerhedsmæssige forskelle der er ved en skriftlig afgørelse ved formand/næstformand og et nævnsmøde.

DH anbefaler, at kommunen eller nævnet forpligtes til at forklare hvad en skriftlig afgørelse indebære på en for den unge og forældrene forståelig måde, således at den unge og forældrene samtykker på et oplyst grundlag.

Mulighed for udsættelse af en sag inden nævnsmøde

Det foreslås, at Ungdomskriminalitetsnævnets formand eller en næstformand forud for et nævnsmøde kan beslutte at udsætte en sag for at indhente yderligere oplysninger, der er nødvendige for at kunne træffe en afgørelse. Dette for at barnet/den unge og forældre i skal igennem flere nævnsmøder end højst nødvendigt.

DH er enige i denne ændring. Fra DH's dialog med Ankestyrelsen ved vi, at en af hovedårsagerne til at sager hjemvises til fornyet behandling i kommunerne er, at de ikke er ordenligt oplyst. Ligesom ventetider på udredning i børnepsykiatrien, kan betyde at et barn ikke er udredt for eventuel psykisk funktionsnedsættelse. Det er vigtigt at en sag er ordenligt oplyst, for at kunne træffe den rigtige afgørelse.

Smidigere overgang til den sociale indsats

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at der i praksis ses at være et u hensigtsmæssigt overlap mellem Ungdomskriminalitetsnævnets og Ankestyrelsens kompetence efter henholdsvis ungdomskriminalitetsloven og serviceloven. Med lovforslaget sker præciseringer, med det formål at der ikke fremadrettet sker u hensigtsmæssige overlap mellem de to myndigheder.

DH er enige i, at der ikke bør være overlap mellem myndighedsansvar, da det giver en usikker retstilstand for barnet/den unge og forældrene, hvis den ene myndighed omgør en afgørelse fra den anden myndighed.

DH er opmærksomme på, at der for tiden arbejdes på en ny barnets lov, der skal erstatte servicelovens børnebestemmelser. DH har svært ved at gennemskue hvilken betydning en ny barnets lov har for de foreslåede ændringer og hvorvidt det også fremadrettet vil give en klar opgavefordeling mellem Ungdomskriminalitetsnævnet og Ankestyrelsen.

Forældremyndighedsindehaverens kompetencer

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4, indsættes et 3. pkt., hvorefter kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Undersøgelsen skal foretages af en autoriseret psykolog. Forslaget indebærer, at kommunen som led i den ungefaglige undersøgelse vil kunne iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren på lige fod med mulighederne i serviceloven. Derudover foreslås det, at det i ungdomskriminalitetslovens § 34, stk. 2, fastsættes, at kommunalbestyrelsens indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet om anbringelse uden for hjemmet endvidere skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov.

DH er positive over for muligheden for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældrene. Dette kan afdække en eventuel udiagnosticeret usynlig funktionsnedsættelse som fx ADHD eller autisme hos en forælder. Det er endvidere positivt at der foreligger en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet i sager om anbringelse. I den forbindelse er det vigtigt også at få kortlagt, om forældrene får den nødvendige støtte til at varetage forælderrollen som fx socialpædagogisk støtte jf. servicelovens voksenbestemmelser muligheder herfor.

DH anbefaler, at der sammen med en psykologisk vurdering af forældremyndighedsindehaveren også fremgår hvilken støtte kommunen vil iværksætte for at styrke forælderen i forælderrollen, hvor dette er relevant.

For uddybning af ovenstående kontakt venligst chefkonsulent Maria Holsaae på e-mail: mmh@handicap.dk

Med venlig hilsen

Thorkild Olesen
formand

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk.

Høring om forslag om effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen mv. i Ungdomskriminalitetsnævnet

KL har modtaget udkast til lovforslag om effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen mv. i Ungdomskriminalitetsnævnet i høring.

KL tager forbehold for de økonomiske konsekvenser af lovforslaget og en efterfølgende politisk behandling af høringen.

KL har en række kommentarer til ændring af lov om socialtilsynet, som er beskrevet nedenfor.

Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling

Det foreslås, at kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at sagen ikke skal behandles i nævnet af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge. Ungdomskriminalitetsnævnet træffer på baggrund af kommunens indstilling afgørelse herom.

KL finder det meget positivt, at der fremsættes forslag om en bestemmelse, som gør det muligt at undtage børn og unge med en svært nedsat psykisk funktionsevne fra behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet. KL finder det endvidere positivt, at der ved vurderingen af barnets/den unges nedsatte funktionsevne tages udgangspunkt i faktisk nedsatte funktionsevne og ikke udelukkende i psykiatriske diagnoser.

KL finder det imidlertid unødvendigt ressourcekrævende, at dette skal ske ved afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet, efter indstilling fra kommunen. KL anbefaler i stedet, at der etableres en løsning, hvor Politiet allerede ved screeningen af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet gives mulighed for at sortere denne type af sager fra – gerne i samarbejde med kommunen. En sådan løsning vil være mere smidig både for sagens parter (herunder særligt barnet/den unge) og for de involverede myndigheder.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der ved vurderingen af, om sagen skal behandles i Ungdomskriminalitetsnævnet blandt andet kan lægges vægt på, om deltagelsen i nævnsmødet vurderes at være en belastning for barnets eller den unges mentale helbred – herunder i lyset af allerede igangsatte indsatser efter serviceloven.

Dato: 29. marts 2022

Sags ID: SAG-2022-01436
Dok. ID: 3199788

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 5

KL skal hertil bemærke, at det ville være ønskeligt også at indføre en mulighed for undtagelse af andre sagstyper fra behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet

Dato: 29. marts 2022

Sags ID: SAG-2022-01436
Dok. ID: 3199788

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 5

KL kan i den sammenhæng fx pege på sager, hvor der efter serviceloven allerede er igangsat massive indsatser – fx i form af anbringelse uden for hjemmet uden samtykke og i tillæg hertil evt. anbringelse på en form for sikret institution. Sager af denne type har allerede været igennem en intensiv behandling i kommunens børn og ungeudvalg, ligesom sagerne ofte er blevet behandlet af både Ankestyrelsen og byretten. I sådanne sager er der ikke umiddelbart yderligere værktøjer i lov om Bekæmpelse af Ungdomskriminalitet, som gør det nødvendigt at underkaste sagen en ekstra behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet. Tværtimod kan det medføre, at genbehandlingsfristen for anbringelsen bliver væsentligt nedsat, idet forbedringsforløbene efter Lov om Ungdomskriminalitet ikke har mulighed for at have samme længde som anbringelser efter reglerne i serviceloven.

Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

Det foreslås, at formanden kan træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

KL finder det positivt, at der indføres mulighed for, at der ved behandlingen af alle sager for de 15-17-årige kan medvirke en børnesagkyndig. KL finder således generelt, at de børnesagkyndiges medvirken ved sagerne højner kvaliteten af mødeafviklingen i Ungdomskriminalitetsnævnet – herunder særligt i forhold til samtalen med de involverede børn og unge. KL finder endvidere, at de børnesagkyndige bibringer Ungdomskriminalitetsnævnet en faglighed, som i mange tilfælde er en nødvendig forudsætning for at kunne træffe relevante afgørelser i sagerne.

KL vil gerne anbefale, at regler ændres således, at der medvirker børnesagkyndige ved behandlingen af alle sager i Ungdomskriminalitetsnævnet. De børnesagkyndige er således barnets/den unges garant for, at der også er børnefaglighed til stede ved behandlingen af sagen i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Øget brug af straksreaktioner

Det foreslås at det ikke længere er en betingelse for at pålægge en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare.

KL skal med udgangspunkt i erfaringer fra kommunerne bemærke, at det er meget vanskeligt at indstille til relevante straksreaktioner i sagerne. Dette hænger særligt sammen med, at der ofte går lang tid fra barnet/den unge har begået kriminaliteten, til sagen bliver behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Der er kommuner, der oplever, at der for de 15-17-årige, hvor sagen først skal behandles i byretten, kan gå mere end et år fra kriminaliteten er begået, til sagen har været behandlet i retten.

KL ser således frem til udarbejdelse af et inspirationskatalog med nye bud på mulige straksreaktioner, men finder det ikke nødvendigt at ændre på anvendelsesområdet for bestemmelsen.

Øget mulighed for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag

Det foreslås, at der efter anmodninger om ophør eller ændring af en foranstaltning (straksreaktion, forbedringsforløb og anbringelse) kan afgøres skriftligt af formanden eller en næstformand, hvis alle parter er enige heri. Med alle parter forstås Ungekriminalforsorgen, den ansvarlige kommune, den unge, der er fyldt 12 år og forældremyndighedsindehaveren.

Det foreslås endvidere, at anmodninger om fornyet behandling om anbringelse, tilbageholdelse under en anbringelse, samvær og kontakt, hjemgivelse af et barn eller en ung, opretholdelse af en anbringelse, ændring af anbringelsessted uden samtykke, kan afgøres skriftligt af formanden eller en næstformand, hvis alle parter er enige heri, og hvis betingelserne for ophør eller ændring af foranstaltningen åbenbart må anses for opfyldt.

KL finder det helt afgørende, at både barnet eller den unge og forældremyndigheden og den ansvarlige kommune, mundtligt eller skriftligt *skal* bekræfte deres tilsagn til en skriftlig behandling af sagen, forud for formandens eller en næstformands beslutning herom.

KL finder det derfor positivt, at der indføres mulighed for, at formanden/næstformanden for Ungdomskriminalitetsnævnet kan træffe afgørelser på skriftligt grundlag. Det er håbet, at det vil være med til at smidiggøre håndteringen af forbedringsforløbene og nedbringe antallet af møder i Ungdomskriminalitetsnævnet for det enkelte barn.

I forlængelse heraf, har KL et ønske om, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat tildeles større kompetence i forhold til en løbende prioritering af sagerne. I dag behandles alle sager i udgangspunktet i den indkomne rækkefølge, og det kan derfor være nødvendigt for kommunen at træffe afgørelse om bevilling af foranstaltninger inden mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet (med samtykke). Det medfører en risiko for, at Ungdomskriminalitetsnævnet træffer afgørelse om andre foranstaltninger og derved at barnet og familien oplever afbrudte forløb.

Det kan også betyde, at det er nødvendigt for kommunen at indstille til en foreløbig afgørelse fra formanden for børn og unge-udvalget (fx ændring af anbringelsessted eller anbringelse uden for hjemmet), hvilket medfører, at sagen skal behandles i både Børn og unge-udvalget og Ungdomskriminalitetsnævnet. I sager, hvor det er nødvendigt at få berømmelse med kort frist, er der tale om børn, unge og familier med et uopsætteligt behov for hjælp.

KL vurderer ikke, at det er i børnene og de unges interesser, at deres sager forsinkes.

Smidigere overgang til den sociale indsats

KL finder det positivt, at ansvarsfordelingen mellem Ungdomskriminalitetsnævnet og børn og unge-udvalget tydeliggøres. KL skal imidlertid samtidig

Dato: 29. marts 2022

Sags ID: SAG-2022-01436
Dok. ID: 3199788

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 5

gøre opmærksom på, at det i det daglige fortsat er meget svært for de involverede parter at finde ud af, hvornår henholdsvis Ungdomskriminalitetsnævnet og børn og unge-udvalget er kompetent til at behandle sagerne.

Det bidrager i den sammenhæng særligt til forvirringen, at visse afgørelser fastholdes i børn og unge-udvalget, selvom den unge har et forbedringsforløb i Ungdomskriminalitetsnævnet. I den sammenhæng kan fx peges på, at det er børn og unge-udvalget, der skal træffe afgørelse om samvær i sager, hvor det er Ungdomskriminalitetsnævnet, der har truffet afgørelse om anbringelsen af barnet uden for hjemmet.

Det er vanskeligt for de involverede familier at forstå denne ansvarsdeling, ligesom medlemmerne af det kommunale børn og unge-udvalg har vanskeligt ved at forstå, hvorfor de skal træffe afgørelse om samvær i sager, hvor de ikke har behandlet selve anbringelsessagen. Set ud fra både en ressource-betragtning og en GDPR betragtning kan det også være vanskeligt at forstå, hvorfor man har valgt en model, hvor både Ungdomskriminalitetsnævnet og børn og unge-udvalget skal beskæftige sig med den samme sag.

Øvrige bemærkninger – indholdselementer som KL gerne havde set indarbejdet i det fremsendte høringsmateriale

Klagemulighed

KL vil foreslå, at man i lovforslaget gør op med den manglende klagemulighed for sagens parter.

Der bør indføres en klageadgang til Ankestyrelsen på samtlige afgørelser efter Lov om Ungdomskriminalitet, således at området sidestilles med muligheden for at klage over tilsvarende afgørelser efter serviceloven. Dette både for at tilgodese parternes retssikkerhed og for at give Ankestyrelsen mulighed for at samordne praksis på begge områder.

Udarbejdelsen af den ungefaglige undersøgelse

KL vil foreslå, at man i udkast til lovforslaget giver adgang til at indhente oplysninger uden samtykke til den ungefaglige undersøgelse.

Der er med den nuværende udformning af reglerne ikke mulighed for at indhente oplysninger til sagen uden samtykke fra andre end Politiet, anklagemyndigheden, kriminalforsorgen og kommunale myndigheder – det er altså fx ikke muligt at indhente sundhedsfaglige oplysninger fra Regionen, egen læge m.v., hvis der ikke foreligger samtykke hertil (i modsætning til børnefaglige undersøgelser, hvor oplysningerne kan indhentes både med og uden samtykke).

Hertil kommer en opmærksomhed på, at somatikken, psykiatrien og skoleområdet ikke er pålagt samme tidsfrister for udarbejdelse af udtalelser og fremsendelse af relevant materiale. Særligt i de tungere sager med anbringelse uden for hjemmet og de tilhørende bestemmelser (fx samvær), har Ankestyrelsen meldt tydeligt ud, at kravet til oplysningsgrundlaget for sager behandlet efter Lov om Bekæmpelse af Ungdomskriminalitet, er det samme som for sager behandlet efter serviceloven. Der bør

Dato: 29. marts 2022

Sags ID: SAG-2022-01436
Dok. ID: 3199788

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 5

således også her være opmærksomhed på, at en ikke tilstrækkelig oplysning af sagen medfører en risiko for, at der ikke bliver truffet afgørelse om rette hjælp til barnet/den unge.

Slutteligt skal KL bemærke, at det er af stor betydning at der sikres sammenhæng mellem Lov om Bekæmpelse af Ungdomskriminalitet og den kommende Barnets Lov, hvorfor der allerede for nuværende er et ønske om at der vil ske konsekvensrettelser i forhold hertil.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads 'Janet M. Samuel'.

Janet Samuel

Dato: 29. marts 2022

Sags ID: SAG-2022-01436
Dok. ID: 3199788

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 5

Anne Sofie Brix

Fra: Børnesagens Fællesråd <bf@boernesagen.dk>
Sendt: 31. marts 2022 16:24
Til: £Strafferetskontoret (951s18); Anne Sofie Brix
Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdelsesloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet [...]. Sagsnr. 2021-0090-3592

Sag: 2021-0090-3592
Sagsdokument: 2389947

Børnesagens Fællesråd takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. ovennævnte.

Grundet den korte svarfrist har det ikke været muligt at udarbejde et selvstændigt høringssvar fra Børnesagens Fællesråd. Vi henviser derfor til Børnerådets høringssvar, som vi har gennemgået og til fulde kan tilslutte os.

Bedste hilsner

Esben de Place
Sekretariatsleder
Børnesagens Fællesråd
Dir: +45 24 62 62 42
Mail: edp@boernesagen.dk
www.boernesagen.dk

**Børnesagens
Fællesråd**

Børnesagens Fællesråd
Bygmestervej 10, 3. sal
2400 København NV

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt per email til **strafferetskontoret@jm.dk**
og **anbr@jm.dk**

IT-Politisk Forening
c/o Jesper Lund
Carl Bernhards Vej 15, 2.tv
1817 Frederiksberg C

E-mail : bestyrelsen@itpol.dk
Web : <https://www.itpol.dk>

Dato : 31. marts 2022

Hørings svar vedr. forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsnr. 2021-0090-3592)

IT-Politisk Forening har alene bemærkninger til de foreslåede ændringer af **retsplejelovens § 791 d** (udvidede muligheder for at blokere hjemmesider og blokering af hjemmesider uden forudgående retskendelse).

Med enkelte ændringer af de straffelovsovertrædelser, der kan begrunde en blokering (i § 791 d, stk. 1), er der tale om, at den midlertidigt udvidede mulighed for at blokere hjemmesider under covid-19 epidemien, som udløb med solnedgangsklausulen den 1. januar 2022, nu gøres permanent. Det sker uden en reel evaluering af erfaringerne fra denne periode med de udvidede muligheder for at blokere hjemmesider med bl.a. forsøg på phishing.

Efter IT-Politisk Forenings opfattelse udgør den betydelige udvidelse af anvendelsesområdet for § 791 d, stk. 1 et indgreb i den grundlæggende ret til ytringsfrihed og informationsfrihed som næppe er proportionalt.

Derudover er det særligt problematisk, at den foreslåede § 791 d, stk. 6 giver mulighed for blokering af hjemmesider uden forudgående retskendelse. Efter retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) kan blokering af hjemmesider uden forudgående retskendelse kun ske under exceptionelle omstændigheder.

Disse synspunkter uddybes nedenfor i høringssvaret.

Udvidelse af anvendelsesområdet for § 791 d

For nærværende kan muligheden for at blokere hjemmesider i retsplejelovens § 791 d, stk. 1 alene anvendes i forhold til overtrædelser af straffelovens terrorparagraffer (§§ 114 - 114 i) og straffelovens regler om trusler mod samt chikane og måludpegning af offentligt ansatte (§ 119 og § 119 a).

I høringsudkastet (udsendt 12. januar 2017) til § 791 d kunne alle straffelovens bestemmelser danne grundlag for blokering af hjemmesider. På baggrund af en række kritiske hørings svar om blandt andet proportionaliteten af det vidtgående indgreb i ytringsfriheden, som blokering af en hjemmeside kan udgøre, valgte Justitsministeriet ved fremsættelse af lovforslaget i Folketinget at begrænse anvendelsen af blokeringsbestemmelsen til ovennævnte paragraffer i straffeloven.

I lovforslaget er § 791 d, stk. 1 udvidet med en række bestemmelser fra straffeloven, som primært, men ikke udelukkende, er formueforbrydelser, hvor grovheden af lovovertrædelser ligger meget langt fra terrorisme eller trusler mod offentligt ansatte.

Blokering af en hjemmeside omfatter alt nuværende og fremtidigt indhold på hjemmesidens internetdomæne. Selv om blokeringen sker på baggrund af en konkret ulovlig handling begået via hjemmesiden, kan der på hjemmesiden være øvrigt indhold som ikke er ulovligt, jf. bemærkningerne nedenfor om proportionalitet.

Blokering af en hel hjemmeside forhindrer også adgangen til det fremtidige indhold på hjemmesiden, selv om dette indhold i sagens natur ikke kan vurderes på tidspunktet for blokeringen. En permanent blokering af en hel hjemmeside med dynamisk indhold med rette kan sammenlignes med forhåndscensur af det fremtidige indhold.

På grund af den overhængende risiko for blokering af lovligt indhold, herunder fremtidigt indhold, kan blokering af en hel hjemmeside efter IT-Politisk Forenings opfattelse kun udgøre et proportionalt indgreb, hvis blokeringen sker

for at beskytte mennesker mod meget alvorlige lovovertrædelser, og hvis der ikke er nogen mulighed for at få det konkrete ulovlige indhold fjernet fra hjemmesiden, eventuelt med retlig bistand fra myndighederne i det land hvor hjemmesiden hostes.

En gennemgang af domme fra EMD, herunder en række nyere domme mod Rusland der ikke er omtalt i de almindelige bemærkninger pkt. 8.1.1 (om forholdet til EMRK artikel 10), viser en meget restriktiv retspraksis i forhold til blokering af hele hjemmesider.

Mindre alvorlige formueforbrydelser, herunder forsøg på "phishing" rettet mod tilfældige privatpersoner på internettet, kan ikke med rimelighed opfylde kravene om proportionalitet.

Effektivitet af blokering af hjemmesider i forhold til phishing og lignende online kriminalitet

Det anføres i de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.2, at foranstaltninger i den midlertidige lov under covid-19 epidemien har været et effektivt redskab for politiet i bekæmpelse af covid-19-relateret kriminalitet begået via internettet.

Lovforslaget fremlægger ingen dokumentation for denne påstand. At der er blokeret 64 domæner frem til juli 2021, som omtalt nedenfor, fortæller i sig selv intet om effektiviteten af dette redskab. Samtidig "aflyser" Justitsministeriet den evaluering af § 791 d, som Folketinget blev stillet i udsigt ved vedtagelsen af L 192 i folketingsåret 2016-17.

Det er meget uheldigt, at så vidtgående indgreb som blokering af borgernes adgang til information på internettet ikke sker på grundlag af en evidensbaseret politik.

Fokus for lovforslaget er især de såkaldte phishing-sider, hvor personer modtager et link via email, sms, sociale medier eller andre kommunikationskanaler, og hvor hjemmesiden via klassisk "social engineering" forsøger at lokke personen til at udlevere passwords, kreditkortnumre, OTP-koder til NemID nøglekort eller lignende oplysninger.

Den typiske phishing-side har en kort levetid, som ofte skal måles i timer, snarere end dage. På det tidspunkt hvor politiet efter anmeldelser eller egne indhentninger af efterretninger kan reagere og træffe en formel afgørelse om blokering (selv uden krav om forudgående retskendelse), vil en stor del af phishing-kampagnen fra den specifikke hjemmeside allerede have fundet sted. Udover perioden med myndighedsbehandling under iagttagelse af forvaltningsloven m.v. tager det også tid for internetudbydere at implementere DNS-blokeringen i deres systemer, og tidligere DNS-svar kan allerede ligge i DNS-cache hos brugerne (computere og routere).

På den baggrund vil IT-Politisk Forening vurdere, at DNS-blokering efter myndighedsafgørelser **ikke** vil være et særligt effektivt redskab mod phishing-kampagner. Der er behov for helt andre metoder til bekæmpelse af den hastigt voksende økonomiske kriminalitet online, herunder ikke mindst en mere resistent IT-infrastruktur i samfundet med "security by design" for at forebygge disse problemer.

Det er i øvrigt IT-Politisk Forenings opfattelse, at Center for Cybersikkerhed (CFCS) ligeledes vurderer, at en proces med myndighedsbehandling og DNS-blokering er for langsom til at stoppe phishing-kampagner. På et møde i Netneutralitetsforum under Teleindustrien den 27. september 2021 opfordrede CFCS internetudbydere til at implementere en frivillig ordning med DNS-blokering af hjemmesider med phishing, malware, etc. (sådanne ordninger rejser dog andre principielle problemstillinger, som ligger uden for rammerne af dette høringssvar). Tidsfaktoren i forhold til myndighedsafgørelser, og de formelle krav hertil, blev også fremhævet af CFCS på et webinar om DNS-filtrering afholdt af Cybersikkerhedsrådet den 11. juni 2020.

Proportionalitetsvurdering ved blokering af hjemmesider

Ifølge retsplejelovens § 791 d, stk. 3 må blokering ikke foretages, såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og den ulempe, som indgrebet må antages at medføre.

Det er ikke teknisk muligt at blokere en del af en hjemmeside (det ulovlige indhold). Det gælder både for DNS-blokering, som § 791 d forudsætter, men også for mere indgribende metoder (som ikke skal omtales her) på grund af end-to-end kryptering (HTTPS) mellem brugerens webbrowser og den server, som hoster hjemmesiden. Internetudbyderen har ingen mulighed for at inspicere, og eventuelt selektivt blokere, det indhold som transmitteres fra hjemmesiden. Den fremtidige teknologiske udvikling vil ikke ændre på dette, først og fremmest på grund af end-to-end kryptering (HTTPS), som er en væsentlig sikkerhedsforanstaltning bl.a. over for cyberkriminalitet.

Proportionalitetsvurderinger må derfor tage udgangspunkt i den teknisk begrundede præmis, at blokering vil omfatte alt nuværende og fremtidigt indhold på hjemmesiden.

I de specielle bemærkninger til § 791 d, stk. 3 anføres det konkret, at blokering af sociale medier med et stort antal brugere vil være uproportionalt, uanset at der er tale om en grov lovovertrædelse fra en enkelt brugers profil.

Et proportionalt indgreb i denne situation vil være at få fjernet det konkrete ulovlige indhold, eksempelvis med gensidig retlig bistand fra myndighederne i det land, hvor onlinetjenesten (hjemmesiden) er etableret.

Selv om § 791 d, stk. 3 ikke direkte foreslås ændret med nærværende lovforslag, indeholder lovforslaget nogle bemærkninger vedr. det udvidende anvendelsesområde for § 791 d, stk. 1, som kan have denne effekt.

Det anføres i bemærkningerne til det udvidede anvendelsesområde for § 791 d, stk. 1 (lovforslagets § 2, nr. 7 og 8), at det skal indgå i proportionalitetsvurderingen, om der er tale om en hjemmeside oprettet med det formål at begå en af de omfattede straffelovsovertrædelser, eller om der er tale om en legitim hjemmeside, som af tredjemand (en bruger af onlinetjenesten) forsøges anvendt til at begå en af de omfattede straffelovsovertrædelser.

På internettet er der mange forskellige hjemmesider og onlinetjenester, og det kan ofte være ganske svært at vurdere hvad "formålet" med hjemmesiden er. Hvis vurderingen af "formålet" baseres på en samlet analyse af

indholdet på hjemmesiden (om det er lovligt eller ulovligt), vil det være konsistent med almindelige principper for, om blokering af en hjemmeside er proportionalt, jf. retspraksis fra EMD.

Den anføres imidlertid videre i de specielle bemærkninger til § 2, nr. 7 og 8, at det kan indgå i vurderingen om "ejerens af hjemmesiden trods henvendelse fra politiet ikke fjerner indhold på undersider eller i kommentarspor eller lignende, hvor der f.eks. er linket til en hjemmeside, hvorpå der findes indhold, som udgør en overtrædelse af straffeloven."

IT-Politisk Forening vil anbefale at denne passus slettes fra bemærkningerne. En hjemmeside eller onlinetjeneste bliver ikke mindre "legitim", fordi ejeren af tjenesten insisterer på, at påbud om at fjerne indhold sker i overensstemmelse med den retlige proces, som er gældende i tjenestens hjemland, og derfor afviser at nedtage indhold alene på grundlag af en henvendelse fra myndigheder i andre stater.

Der kan være mange gode grunde til en sådan politik, herunder problemet med at verificere om henvendelsen om at fjerne indhold er ægte eller forfalsket (phishing, hvor kriminelle udgiver sig for at være myndigheder, er ret udbredt).

I denne situation må myndigheder i andre stater, herunder dansk politi, gøre brug af internationale aftaler om gensidig retlig bistand. Disse aftaler har typisk særlige bestemmelser for hastetilfælde.

IT-Politisk Forening bemærker i øvrigt, at orientering af ejeren af en udenlandsk hjemmeside efter en dansk kendelse om blokering ifølge de specielle bemærkninger til § 791 d, stk. 2 skal ske efter de almindelige retshjælpsregler om underretning til personer i andre lande, altså via de lokale myndigheder.

Blokering uden forudgående retskendelse

Den forudgående domstolskontrol er vigtig for at beskytte borgerne mod risikoen for overdreven eller arbitrær anvendelse af beføjelsen til at blokere hjemmesider. I den

kommenterede høringsoversigt for L 192, folketingsåret 2016-17 fremhæver Justitsministeriet netop kravet om forudgående retskendelse for at sikre, at indgrebet med blokering af hjemmesider er proportionalt.

Risiko for overdreven eller arbitrær anvendelse blev aktualiseret ultimo maj 2021, hvor politiet blokerede den i visse kredse meget populære videodelingstjeneste BitChute uden forudgående retskendelse. Angiveligt skete blokeringen på grund af en enkelt video med ulovligt indhold (mulighed for at udskrive et falsk dokument, jf. straffelovens § 171) på trods af, at det fremgår eksplicit af bemærkningerne til § 791 d, stk. 3, at blokering af en hel hjemmeside for et socialt medie ikke vil være proportional, selv hvis der fra en enkelt brugers profil foretages en grov straffelovsovertrædelse. Det samme må gøre sig gældende for en videodelingstjeneste som YouTube eller BitChute.

I forbindelse med den udvidende blokeringsmulighed under covid-19 epidemien blev der i perioden 2. april 2020 til den 13. juli 2021 iværksat blokering af 64 domæner, hvoraf 50 var uden forudgående retskendelse, jf. justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 1270 (Alm. del) i Retsudvalget 2020-21.

Blokering efter politiets administrative beslutning var således blevet hovedreglen, ikke undtagelsen, i denne periode. Det er i sig selv særdeles betænkeligt. Det fremgår ikke af svaret hvor lang tid der er gået inden der forelå retskendelser i de 50 tilfælde. Den efterfølgende domstolskontrol kan blive omsonst, hvis der går for lang tid inden retten har mulighed for at omgøre blokeringen.

Den efterfølgende domstolskontrol giver under alle omstændigheder en mindre effektiv beskyttelse af borgernes grundlæggende rettigheder end den forudgående domstolskontrol. Rettens uafhængige vurdering af om blokeringen var proportional på blokeringstidspunktet kan i mange tilfælde være afhængig af den dokumentation for hjemmesidens samlede indhold som politiet fremlægger. Hvis dette materiale er utilstrækkeligt eller på anden måde mangelfuldt, kan en reel uafhængig vurdering af hjemmesidens indhold på blokeringstidspunktet være umulig i praksis. Ved en forudgående domstolskontrol har retten langt bedre

muligheder for at foretage de relevante vurderinger af hjemmesidens samlede indhold.

Det er IT-Politisk Forenings opfattelse, at retspraksis fra EMD kun tillader blokering af indhold på hjemmesider uden forudgående domstolskontrol (som § 791 d, stk. 6) under exceptionelle omstændigheder, jf. eksempelvis præmis 39 i *OOO Flavus and Others v. Russia*, sag 12468/15 ("The dangers inherent in prior restraints are such that they call for the most careful scrutiny on the part of the Court and are justified only in exceptional circumstances.").

FORSETE

Rets- og kriminalpolitisk tænketank

Torsdag den 31. marts 2022

Justitsministeriet

Strafferetskontoret@jm.dk

Ambr@jm.dk

Sagsnr. 2021-0090-3592

Udtalelse fra Den Rets- og Kriminalpolitiske Tænketank Forsete

om

Ændringer, der vedrører ungdomskriminalitetsloven og nævnsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet,

i udkast af 3. marts 2022 til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)

1. Ændring af Ungdomskriminalitetslovens § 2

Der foreslås ændring af ungdomskriminalitetslovens § 2, således at anvendelsesområdet udvides til også at omfatte overtrædelser af straffelovens § 119b.

Forsete kan ikke anbefale ændringen.

Ved den foreslåede ændring vil mistanke om eller overtrædelse af straffelovens § 119b skulle forelægges Ungdomskriminalitetsloven, uden foretagelse af en risikovurdering for fremtidig kriminalitet.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget om straffelovens § 119b, at bestemmelsen ikke indebærer en nykriminalisering i forhold til det, der allerede er strafbart efter straffelovens § 119, men med forslaget forudsættes det, at straffen efter bestemmelsen kan forhøjes med omkring en trediedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser af § 119.

Hovedårsagen til indførelse af § 119b synes at være en række angreb på politi, brandvæsen m.v. nytårssaften eller ved andre uroligheder. Bestemmelsen skal vise samfundets afstandtagen til den type utryghedsskabende uroligheder.

Samtidig indeholder bemærkningerne til § 119b afsnit, hvoraf det fremgår, at problemet ikke løses med strafskærpelser alene. Der skal fortsat være fokus på politiets forebyggende, beredskabsmæssige og efterforskningsmæssige indsats. Politiets forebyggende arbejde består bl.a. i lokalpolitiets arbejde i eksempelvis udsatte boligområder, der giver politiet et indgående kendskab til og relation til områdets børn og unge, hvilket kan have en konfliktnedtrappende effekt i de situationer, hvor der opstår uroligheder. Der

indgår også samarbejde med gadeplansmedarbejdere, klubber og boligsociale medarbejdere. Dette arbejde vil især blive intensiveret i perioden op til og lige efter nytår.

Det antages, at overtrædelser af straffelovens § 119b allerede i dag er omfattet af ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr.2 og stk. 2, nr.2, såfremt betingelsen om, at barnet eller den unge vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet, også er opfyldt.

Forsete finder, at det navnlig for så vidt angår de 10-14 årige vil være mest hensigtsmæssigt – for at holde disse børn uden for kriminalitet – at der forud for, at en evt sag indbringes for Ungdomskriminalitetsnævnet, tillige skal foretages en risikovurdering for fremtidig kriminalitet, således som det sker nu, ligesom

Forsete finder, at det vil være mest hensigtsmæssigt fortsat at satse stærkt på det forebyggende arbejde, som nævnt i bemærkningerne til lovforslaget om § 119b for at hindre denne form for kriminalitet.

Der foreslås tillige ændring af ordlyden af ungdomskriminalitetslovens § 2, således at udtrykket “personfarlig kriminalitet” erstattes med opremsning af de omfattede §§.

Forsete har ingen bemærkninger hertil.

2. Indsættelse af ny bestemmelse § 36a i ungdomskriminalitetsloven

Efter udkastets § 36a, stk. 1, 1.pkt. kan kommunen indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger, jf. lovens §§ 12-14, af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge.

Efter udkastets stk. 2 kan Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse træffes af formanden eller næstformanden på skriftligt grundlag.

Forsete kan anbefale ændringerne

Loven giver ikke i dag mulighed for efter et konkret skøn at undtage børn og unge, der formelt er omfattet af målgruppen for Ungdomskriminalitetsnævnet, selvom de lider af en svært nedsat psykisk funktionsevne, der bevirker, at det ikke er formålstjenligt at behandle sagen i nævnet.

I Justitsministeriets devaluering “Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet” peges der i den forbindelse på, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne ikke vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen, og at deltagelsen i nævnsmødet kan være en belastning for det pågældende barns og den unges mentale helbred. Videre peges der på, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne i vidt omfang i forvejen modtager omfattende social støtte efter serviceloven, hvorfor et af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsat forbedringsforløb med dertil hørende tilsyn af Ungekriminalforsorgen ikke vurderes at kunne forbedre den kriminalpræventive indsats.

Forsete er helt enig i disse betragtninger.

3. Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 6

Efter udkastet til lovforslaget er indsat en bestemmelse i § 6, stk. 3, hvorefter formanden kan beslutte, at nævnet skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15-17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

Forsete kan anbefale ændringen

Forsete skal dog anbefale, at muligheden udvides til også at omfatte de tilfælde, hvor den børnesagkyndige alene vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge. Formålet med nævnsprocessen er at bringe den unge ud af sin kriminelle løbebane. Dette forudsætter en god dialog med den unge.

Forsete skal videre gøre opmærksom på, at det efter ordlyden kun er formanden, der kan træffe denne afgørelse, og ikke næstformanden, hvilket forekommer upraktisk.

Børnesagkyndige skal som udgangspunkt deltage i nævnsmøder, der vedrører børn og unge i alderen 10-14 år, mens dette alene gælder i særlige tilfælde, når det vedrører unge i alderen 15-17 år.

Ved vurderingen af, om deltagelse af en børnesagkyndig i nævnsmødet skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge, skal der navnlig lægges vægt på, om den unge har nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, uden at den pågældende skal undtages fra nævnsmøde efter den foreslåede bestemmelse § 36a. Det kan eksempelvis være sager, hvor det konkret vurderes, at nævnsbehandling har en positiv effekt for den unges fremadrettede udvikling trods den unges psykiske udfordringer, eller til en faglig vurdering af en ungefaglig undersøgelse.

En børnesagkyndig vil derimod som udgangspunkt ikke være særdeles påkrævet af hensyn til den unge, hvis den børnesagkyndige alene vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge.

I Justitsministeriets devaluering "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet" tilkendegiver de fleste nævnsmedlemmer, at afgrænsningen er velfungerende, mens få giver udtryk for et ønske om børnesagkyndig deltagelse i flere nævnsmøder.

Størstedelen af dommerne (71%) finder samtidig, at de børnesagkyndiges deltagelse styrker dialogen ved mere end 90% af nævnsmøderne.

Forsete finder på denne baggrund, og når henses til formålet med nævnsmødet, at muligheden for deltagelse af en børnesagkyndig bør udvides til også at omfatte de tilfælde, hvor dialogen med den unge kan styrkes.

4. Ophævelse af ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2

Ændringen vil medføre, at det ikke fremover vil være en betingelse for at pålægge en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare.

Ifølge bemærkningerne vil en straksreaktion herefter skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor.

Formålet med ændringen er en øget brug af straksreaktioner.

Forsete skal i denne forbindelse henlede opmærksomheden på de oprindelige forarbejder til ungdomskriminalitetsloven, hvoraf fremgik, at straksreaktioner som udgangspunkt skal fastsættes ud fra principperne om "restorative justice" (genoprettende ret). Formålet med en straksreaktion skal være, at barnet eller den unge skal gøre den skete skade god igen. Løsrives straksreaktionen fra handlingen, bliver det en ren straf, og dermed mistes formålet med loven om at støtte den unge til en kriminalitetsfri tilværelse fremover.

Affattelse af et nyt stk. 2 i ungdomskriminalitetslovens § 12

Efter det nye stk.2 , bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler for erstatning og godtgørelse til børn og unge for følger af ulykkestilfælde m.v., der pådrages ved udførelse af en straksreaktion.

Forsete kan anbefale denne ændring.

Det fremgår af Justitsministeriets devaluering "Nævnsrådet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", at straksreaktioner i dag bliver benyttet i få sager i praksis. Som årsag hertil er der bl.a. peget på den nuværende formulering i § 12, stk.2, som af nogle nævnsmedlemmer opfattes som et snævert anvendelsesområde. Der peges endvidere på, at kommunerne sjældent indstiller til straksreaktioner, og på, at der i praksis ofte ikke vil blive tale om en hurtig reaktion på grund af sagsbehandlingstiderne.

Det fremgår af Justitsministeriets devaluering "Ungefaglig undersøgelse og indstillinger. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", at der blandt fagpersoner er et manglende kendskab til, hvad straksreaktioner er, hvad det vil sige at indstille til en straksreaktion, og at der er tvivl om rammer og retningslinjer for straksreaktioner, herunder sammenhængen med arbejdsmiljølovgivningen og forsikringsmæssige forhold.

Ungdomskriminalitetsnævnet skal efter udkastet til forslaget fremover alene lægge vægt på de grundlæggende hensyn for at pålægge en straksreaktion, herunder navnlig at reaktionen har en opdragende karakter over for barnet eller den unge, og at reaktionerne har et udviklingsmæssigt sigte, således at barnet eller den unge bidrager til et trygt og ordentligt samfund.

Men Ungdomskriminalitetsnævnet vil fortsat kunne lægge vægt på oplysninger om kriminalitetens omfang eller grovhed, ulovligt skolefravær eller anden forsømmelse af undervisningspligten, adfærds- og tilpasnings problemer, eller at barnet eller den unge forud for sagens behandling har nægtet eller undladt at samarbejde med de relevante myndigheder om løsning af sine problemer.

Regeringen vil som en del af udspillet "Et tryggere Danmark" af 14. november 2021 udarbejde et idekatalog med en række nye bud på mulige Straksreaktioner.

Det er på denne baggrund vigtigt for Forsete at henlede opmærksomheden på de oprindelige forarbejder, hvoraf fremgik, at straksreaktioner som udgangspunkt skal fastsættes ud fra principperne om "restorative justice", (Genoprettende ret). Formålet med en straksreaktion skal være, at barnet eller den unge skal gøre skaden god igen. Løsrives straksreaktionen fra handlingen bliver det en ren straf, og dermed mistes formålet med loven om at støtte barnet eller den unge til en kriminalitetsfri tilværelse fremover.

For så vidt angår ændringsforslaget, der giver justitsministeriet bemyndigelse til at fastsætte regler om erstatning og godtgørelse til et barn eller en ung for følger af et ulykkestilfælde m.v., der pådrages ved udførelsen af en straksreaktion, vil det medføre, at barnet eller den unge klart vil være omfattet af reglerne i arbejdsskade-forsikringsloven, uanset straksreaktionen ikke kan antages at have værdi for "arbejdsgiveren".

Det er en god og nødvendig ændring.

Det andet problem, om arbejdsmiljølovgivningen er opfyldt i forbindelse med en straksreaktion (f.eks. i forhold til alderskriterium og arbejdstid), som har vist sig at være et praktisk problem, ses der ikke at være anvist løsninger på.

5. Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 9.

I udkastet til lovforslaget nyaffattes § 9, således at justitsministeren kan fastsætte regler om, hvilken myndighed Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat skal høre under. Det forventes, at sekretariatsbetjeningen flyttes fra politiet fra den 1. januar 2023 til Danmarks Domstole.

Forsete kan anbefale, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat placeres under Danmarks domstole, men finder, at placeringen bør være lovbestemt på linje med en række andre nævn, herunder Procesbevillingsnævnet, som henhører under Danmarks Domstole.

Sekretariatets hovedopgave er at yde kvalificeret juridisk og praktisk servicering af nævnets formandskab, koordinationsudvalget og nævnets øvrige medlemmer. Sekretariatet forbereder sagerne til brug for nævnets behandling, herunder fremsendelse af sagen til nævnet, indhentning af udtalelse fra den ansvarlige kommune, fremsendelse af akter til og indkaldelse af de relevante personer. Da nævnets formandskab er dommere, og da nævnsmøderne ledes af en dommer, findes det naturligt, at sekretariatet placeres under Danmarks Domstole.

Forsete forudsætter, at ændringer – således som det sker i dag – efter etableringen af sekretariatet vedrørende sekretariatsbetjeningen af nævnet, drøftes med nævnets formand. Det gælder både myndighedsplacering, fysisk og geografisk placering samt organisering.

6. Ændring af ungdomskriminalitetslovens § 31, stk.4,

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4, indsættes et stk. 3, hvorefter kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverne.

Forsete kan anbefale denne ændring.

Det foreslås endvidere, at der indsættes et nyt nr. 4 i ungdomskriminalitetslovens § 34, stk. 2, hvorefter en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnets og den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning, skal indgå i en indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter lovens § 14 eller § 14, jf. § 15-17.

Forsete kan anbefale denne ændring.

Ungdomskriminalitetslovens § 31 indeholder nærmere regler for den ungefaglige undersøgelse. Bestemmelsen skulle i det væsentlige svare til en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Servicelovens § 50 giver i modsætning til ungdomskriminalitetslovens § 31 mulighed for, at kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Undersøgelsen skal foretages af en autoriseret psykolog.

Forsete finder det velbegrundet, at der er samme muligheder for at foretage en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren i begge undersøgelser. Undersøgelsen forudsætter samtykke fra forældremyndighedsindehaveren.

Forsete finder det endvidere velbegrundet, at det af indstillingen om anbringelse efter ungdomskriminalitetslovens § 14 og § 14, jf. §§ 15-17 skal fremgå en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnets og den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning.

Det vil sikre forældremyndighedsindehaverens retssikkerhed og grundlaget for afgørelsen styrkes.

Forsete finder ikke anledning til at udtale sig om ændringsforslagene til ungdomskriminalitetslovens § 21, § 22 og § 23 med henblik på at smidiggøre og effektivisere nævnsprocessen.

Forsete skal dog henlede opmærksomheden på Børnekonventionens artikel 12, idet det ikke ses beskrevet, hvordan man sikrer de 10-11 åriges mening i de sager, der behandles i en skriftlig proces og hvor disse børn ikke har partsstatus.

Med venlig hilsen
Birgitte Holmberg Pedersen
Bestyrelsesmedlem Forsete. Tidligere byretspræsident

SOS Racisme
Nørre Allé 7
2200 København N.
sos@sosracisme.dk
www.sosracisme.dk

Til Justitsministeriet
att. strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

31. marts 2022

Høringssvar fra SOS Racisme på:

Udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.), Sagsnummer 2021-0090-3592

SOS Racisme takker for at have fået sendt forslaget til høring!

Vi har kun bemærkninger til § 4 i lovforslaget, som er omtalt under pkt. 2.2.

Vi synes i forvejen at det er urimeligt, at der i Danmark gennemføres retssager, hvor en udlænding sidder frihedsberøvet i Ellebæk og skal forsøge at følge med i en sag i Retten i Hillerød. I og med at Ellebæk er et detentionscenter for udlændinge, må der som oftest være sprogproblemer, og der kan muligvis også være støj; desuden har personen størst chance for at få taletid og kunne kommunikere med dommeren og forstå indholdet i retssagen, hvis han er til stede i retten.

Hvis, som anført i det nye lovforslag, hans forsvarsadvokat ikke behøver at fremmøde i fængslet eller detentionscentret, men bare kan være med på telekommunikation hjemmefra, har han måske desuden slet ikke haft mulighed for at tale med forsvareren om sagen før retssagen finder sted på skærmen. Og det har i øvrigt allerede været tilfældet i nogle sager fra Ellebæk, hvor en frihedsberøvet reelt ikke har talt med en forsvarer før en elektronisk kommunikeret retssag. Det nedsætter denne persons retssikkerhed, som i forvejen er ringe, hvis han/hun har udenlandsk statsborgerskab.

Som det er antydnet i lovforslaget gennemføres sager om fristforlængelser som nævnt tit som rene rutinesager med regelmæssige fristforlængelser, indtil der er gået en vis tid, man glemmer helt at udlændingen også har menneskerettigheder og ret til at leve. I lovforslaget står, at der i de nævnte tilfælde overhovedet ikke er nogen maksimal længde for indespærringen: hvis der ikke er nogen reel mening med den andet end at man skal opfylde nogle fængselsceller i Kosovo på ubestemt tid, er der jo ingen grund eller hjemmel til at chikanere udlændinge med denne ekstrastraf. Varetægtsfængslingen kan nemt blive helt uproportional og værre og længere end den sag, vedkommende eventuelt kan have været straffet for, eller som har givet anledning til udvisningen, og der er jo en risiko for at folk bliver psykisk syge af behandlingen i Ellebæk og i udrejsecentre. Hvis der er tale om en frihedsberøvet asylansøger, har der aldrig været nogen

reel grund til at frihedsberøve vedkommende, andet end at udøve en stram anti-immigrationspolitik og afskrække andre fra at komme til Danmark. Og denne symbolpolitik har regeringen og Folketinget jo netop ophævet over for personer med ukrainsk statsborgerskab, som lige nu bliver taget pænt imod i Danmark og får at vide, at Danmark har brug for dem og vil hjælpe og støtte dem de næste to -tre år, og måske længere endnu.

SOS Racisme kan ikke se noget formål med de nugældende lange straffe for brud af indrejseforbud, hvis man ellers ikke er kommet for at begå reel kriminalitet. Og vi kan ikke se nogen grund til at udlændingens retssikkerhed skal svækkes ved at undgå at han/hun møder i retten. Det kan være bekvemt for retten; men det kan skade udlændingen retsligt og menneskeligt, og kan måske endda være med til at opretholde en unødvendig og nedbrydende lang fængselsperiode - og måske endda på et usagligt grundlag.

Det er helt urimeligt, at en asylansøger skal varetægtsfængsles, så snart han/hun har fået afslag på asyl af udlændingemyndighederne eller har fået en dom og udstået den og står til udvisning. Det skader ham/hende og er spild af skatteborgernes penge.

Venlig hilsen,

for SOS Racisme, Danmark
Anne Nielsen,

Justitsministeriet

Sendt til strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk.

Dato: 1. april 2022

Sag: FO-22/02294-2

Sagsbehandler: /THT

Direkte tlf.: +45 41 71 53 03

Forbrugerombudsmandens høringsvar til Justitsministeriets udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning)

Justitsministeriet har den 3. marts 2022 sendt udkast til ovennævnte lovforslag i høring.

Forbrugerombudsmanden har følgende bemærkninger hertil:

Lovforslagets § 2, nr. 8

Med den foreslåede § 2, nr. 8, udvides retsplejelovens § 791 d, stk. 1, så blokering af en hjemmeside kan ske, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af § 263, stk. 1, (uberettiget adgang til et datasystem), §§ 263 a (udbredelse af adgang til et datasystem) eller 264 d, stk. 2 (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold under særligt skærpende omstændigheder), §§ 279, 300 a (hhv. forsætlig og groft uagtsomt bedrageri), 279 a (datadrageri), 281 (afpresning), 290 (hæleri), 290 a (hvidvask) eller 301 (uberettiget anvendelse af betalingsoplysninger).

Bedrageri i form af falske webbutikker, som trækker pengene fra kundernes kreditkort uden at sende de bestilte varer, er et voksende problem. Webbutikkerne benytter sig i stigende grad af falske cvr-numre, herunder andre virksomheders cvr-numre.

Af bemærkningerne fremgår, at der bl.a. skal lægges vægt på, om der alene er risiko for, at de pågældende bliver franarret et meget lille beløb. Efter Forbrugerombudsmandens vurdering bør dette kriterium *ikke* tillægges betydning, idet:

- 1) Kundernes kreditkortoplysninger kan misbruges og sælges videre, uanset at der i første omgang er tale om, at de pågældende alene bliver franarret et meget lille beløb.

FORBRUGEROMBUDSMANDEN

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 41 71 51 51

CVR-nr. 10 29 48 19

EAN-nr. 5798000018006

forbrugerombudsmanden@
forbrugerombudsmanden.dk

www.forbrugerombudsmanden.dk

ERHVERVSMINISTERIET

Medlem af International Consumer
Protection & Enforcement Network
(ICPEN)

www.icpen.org

- 2) Hertil kommer, at bagmændenes vinding kan være ganske betydelig, såfremt der blot er tilpas mange, som franarres et mindre beløb. At tillægge det enkelte offers tab betydning vil gøre det mere ressourcekrævende og vanskeligere at stoppe denne form for kriminalitet, hvis blot bagmændene begrænser størrelsen på det beløb, der franarres den enkelte forbruger.

Hvis det er tydeligt, at bagmændene har kriminelle hensigter, er det derfor Forbrugerombudsmandens vurdering, at beløbets størrelse ikke i sig selv bør være afgørende for, hvor ressourcekrævende det er for politi og domstole at lukke hjemmesiderne.

Med venlig hilsen
På Forbrugerombudsmandens vegne

Tanja Højrup
Specialkonsulent

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København

Sendt pr. mail til sendt til strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk.

Odense, den 01-04-2022
SAG-2022-20112

HØRINGSSVAR VEDRØRENDE LOV OM ÆNDRING AF STRAFFELOVEN, RETSPLEJELOVEN, FÆRDS- SELSLOVEN OG LOV OM BEKÆMPELSE AF UNGDOMSKRIMINALITET

Justitsministeriets Strafferetskontor har ved mail af 4. marts 2022 anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning)

TV 2 DANMARK A/S (herefter TV 2) har alene nogle få bemærkninger vedrørende de dele af forslaget, der omhandler ændringer i retsplejeloven.

Ad lovforslagets § 2, stk. 1 nr. 1

TV 2 har en forståelse for, at justitsministeriet ønsker at imødegå at de ressourcer, der skal bruges til behandling af straffesager, anvendes på - det som TV 2 må forstå som - chikanøse masseansøgninger.

Med lovændringen vil anklagemyndigheden kunne afslå anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæringer, ”medmindre anmodningen er rimeligt begrundet, herunder når der søges aktindsigt til brug for videnskabelig forskning eller af redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et massemedium til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde.”

Retsplejelovens § 41f, stk. 2 er imidlertid allerede begrænset både i relation til personkredsen og i relation til dokumenttypen.

Retsplejelovens § 41f, stk. 2 gælder kun for redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et massemedie omfattet af medieansvarsloven, herunder freelancere og produktionsselskabet, der arbejder for et sådant massemedie, og bestemmelsen omhandler alene det at få kopier af selve anklageskriftet eller retsmødebegæringen og ikke sagerne som sådan.

Kerneområdet for § 42f, stk. 1 og 2 er straffesager, der endnu ikke er afsluttet og hvor adgangen til dokumenter er nødvendig for at vurdere, om en konkret sag kan have offentlighedens interesse, og for i givet fald at omtale sagen forud for hovedforhandling og dom.

TV 2 bemærker, at det forsat bær være formodningen, at en anmodning fra en journalist sker *til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde*, og at det kun er i helt særlige tilfælde, hvor

TV 2 DANMARK A/S

Rugaardsvej 25
5100 Odense
+45 65 91 91 91

Tegholm Allé 16
2450 København SV
+45 39 75 75 75

www.tv2.dk

anklagemyndigheden har en formodning om, at anmodningen ikke er til et journalistisk eller redaktionelt arbejde, at de kan afvise en masseanmodningen.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'P. Stærke'.

Pernille Stærke
Advokat

Justitsministeriet

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
adm.kbh@domstol.dk
J.nr. 22/05134

Den 4. april 2022

Ved en mail af 3. marts 2022 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændringen af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning).

Jeg skal i den anledning henvise til UKN's, dommerforeningens og landsretternes svar på høringen.

Jeg kan endvidere oplyse, at Byretterne må fraråde, at der uden retskendelse åbnes op for, at politiet kan placere gps-sporing i biler eller på personer. Det vil være forbundet med betydelige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder at gennemføre denne kompetenceændring. Efterforskningsindgrebet indebærer mulighed for en teknisk baseret sporing af ikke blot en mistænkt – men også en ikke-mistænkt - færden. Den kontrol, vurdering og proportionalitetsafvejning, der skal foretages, bør fortsat foretages af retten. Det er ikke vanskeligt for politiet at få de fornødne tilladelser, hvis betingelserne er oplyst. Københavns Byret behandler anmodninger om efterforskningsindgreb samme dag, som de modtages, og der er endvidere mulighed for at iværksætte hastende indgreb på øjemed, som efterfølgende inden for 24 timer skal forelægges retten. Der synes derfor ikke at foreligge nogen reel begrundelse for den foreslåede kompetenceomlægning.

Endelig fremstår den foreslåede lovgivning på grund af henvisninger og undtagelser urimelig kompliceret.

Der henvises til j.nr. 2021-0090-3592.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Søren Axelsen', is written over the printed name. The signature is fluid and cursive, with a large initial 'S'.

SSP-Samrådets hørings svar om:

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning)

SSP-Samrådet takker for muligheden for at kommentere og afgive hørings svar på ovennævnte forslag til lovændringer. SSP-Samrådets bestyrelse har drøftet udkastet og har følgende kommentarer:

2.9. Udvidelse af anvendelsesområdet for ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, om personfarlig kriminalitet

SSP-Samrådet har ikke kommentarer til den sproglige rettelse omkring tilføjelse af § 119b i lovforslaget. SSP-Samrådet vil dog påpege, at der generelt i en konflikt mellem et barn/unge og en person i offentlig tjeneste, kan være en forhøjet risiko for afmagtsreaktioner fra barnet/den unges side. Derfor anbefaler SSP-Samrådet, at der altid vurderes, om der er en risiko for recidiv, og at såfremt der vurderes at være tale om en affekthandling, undlades en proces i UKN. Sager i relation til §119 sikres bedst løst ved en genoprettende håndtering med inddragelse af begge parter perspektiv fremfor et UKN-forløb.

2.10. Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling

SSP-Samrådet er positivt indstillede overfor eksemplificeringen af, hvilke diagnoser, der indgår i betegnelsen angående 'nedsat psykisk funktionsevne'. Nogen børn havner netop i Ungdomskriminalitetsnævnet pga. deres psykiske tilstand men er allerede understøttet af Serviceloven, som justitsministeriet selv bemærker.

Det skal bemærkes, at ordningen er tilegnet kriminalitetstruede børn/unge og ikke børn/unge, hvis handlinger ikke giver anledning til mistanke om yderligere potentiel kriminel adfærd. SSP-Samrådet vil anbefale, at der altid foretages en vurdering af risikoen for, at unge igen vil lave kriminalitet, baseret på risiko- og beskyttelsesfaktorer, samt baseret på viden om den konkrete handling, der har fundet sted. Såfremt den unge på denne baggrund vurderes ikke at have risiko for recidiv, bør den unge ikke komme i UKN.

SSP-Samrådet vil anbefale en minimumsgrænse på 12 år for nævnsbehandling da 10-11-årige er børn og ikke unge, hvorfor de typisk må forventes at have meget svært ved at forstå og profitere af UKN-forløbet, herunder selve nævnsmødet. Kriminalprævention for 10-11-årige bør fokusere på helhedsorienterede tilgange med indsatser i det nære sociale miljø i opbyggende fællesskaber som familie, skole og fritidsliv, og bør ikke udmøntes i en straffliggende ramme, som UKN er.

Unge med nedsat psykisk funktionsevne alderssvarende til børn på 10-11 år bør også undtages nævnsbehandling.

SSP-Samrådet

Benny Husted

Formand

Tlf.: 2325 8547

Benny.husted@skanderborg.dk

Pernille Ødegaard Skovsted

Næstformand

Tlf.: 4053 3006

pede@gentofte.dk

www.ssp-samraadet.dk

04/04 2022

2.11. Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

SSP-Samrådet bakker op om tilstedeværelsen af børnesagkyndige i sager i Ungdomskriminalitetsnævnet. En børnesagkyndig er mediator, faglig formidler og sikrer, at der er forståelse og fælles fodfæste mellem nævnsbehandlingen og den pågældende unge. SSP-samrådet anbefaler, at en børnesagkyndig bør tilknyttes sagsbehandlingen som standard – også for de 15-17-årige, hvorefter der kan anmodes om, ikke at have tilknyttet en børnesagkyndig på specifikke sager, såfremt det ikke vurderes formålstjenligt.

Det gælder også i aldersgruppen 15-17-årige med 'nedsat psykisk funktionsevne' da disse kan have behov for yderligere kommunikativ støtte og vejledning.

2.12. Øget brug af straksreaktioner mv.

SSP-Samrådet bakker op om bemærkninger angående arbejdsskadeforsikring og forhold under arbejdsskadeloven og har ikke øvrige kommentarer på denne del.

I relation til indholdet og anvendelsen af straksreaktioner har SSP-Samrådet en række betænkkeligheder. I det fremsendte dokument beskrives det i lighed med tidligere således, at "straksreaktionen som udgangspunkt skal fastsættes ud fra principperne om "restorative justice"". Efterfølgende nævnes fortsat eksempler som at vaske brandbiler eller rengøre parker. Med mindre, at denne type straksreaktion ligger i umiddelbar forlængelse af den begåede handling – fx hærværk mod brandbiler eller i en offentlig park – og følger efter en genoprettende proces, hvor sagens parter er blevet hørt, kan disse aktiviteter ikke betegnes som værende "ud fra principperne om "restorative justice"". De vil i givet fald mere have karakter af en form for mini-samfundstjeneste, og bør således – hvis man ønsker denne tilgang – beskrives som sådan, og ikke som restorative justice-relaterede tiltag.

Hvis man med de nævnte eksempler reelt ønsker at beskrive aktiviteter, som faktisk ligger i forlængelse af den begåede handling, så er der et misforhold mellem det, at man ønsker flere straksreaktioner, og specifikt nævner disse aktiviteter, og det at der i UKN er meget få sager, der vedrører hærværk. Langt de fleste sager vedrører personfarlige forhold, hvor de nævnte eksempler – brandbilsvask og parkoprydning – *ikke* giver nogen mening ud fra et restorative justice-perspektiv. Det gør derimod konfliktmægling, som også nævnes, og som reelt er det eneste af de nævnte eksempler på straksreaktioner, der i større målestok vil være relevant ud fra et restorative justice-perspektiv, når man tager UKN-sagernes art i betragtning.

Når det samtidig beskrives, at kommunerne skal hjælpes til at kunne indstille til flere straksreaktioner, ved at der fremstilles et idékatalog med mulige reaktioner, oplever vi, at det taler ind i, at denne type straksreaktioner *netop* skal forstås mere som en slags mini-samfundstjeneste end som en genopretning af en skade, der er sket i relation til den aktuelle handling, der har givet anledning til UKN-sagen.

Det bør ifølge SSP-Samrådet tages til efterretning, at samfundstjenstligt arbejde som udgangspunkt *ikke* følger principperne om genoprettende ret. Det bør derfor præciseres, hvad der menes med de forskellige typer af straksreaktioner, og i forlængelse heraf appellerer SSP-Samrådet til, at straksreaktionerne – i fald at man stadig ønsker at arbejde med samfundstjenestelignende straksreaktioner – fremover tydeligt opdeles i to spor:

- 1) Et spor med udgangspunkt i genoprettende ret med et øget fokus på helende initiativer som f.eks. møder med skadeslidte og barnet/den unge med konfliktmæglere, som tilbyder mulighed for mæglingsmøder eller andre helende processer, som giver mening indenfor genoprettende ret. Her vil Konfliktrådet være en aktør, der bør involveres for at sikre kvaliteten af mæglingsmøder mm. På sådan et møde kan

det også aftales, at der skal ske en form for genoprettende arbejde, hvis det giver mening for parterne set i forhold til sagen. I SSP-samrådets optik giver det god mening, at fjerne vurderingen i §12 stk. 12 i relation til dette spor.

- 2) Et spor, der omfatter de samfundstjenstlige funktioner som en anden del af straksreaktionerne med tydeliggørelse af, at disse ikke hører til principper om genoprettende ret. I dette spor bør vurderingerne i §12 stk. 12 bevares, så relevansen af den samfundstjenestelignende opgave sikres. I den forbindelse bør det vurderes, om den valgte reaktion giver barnet/den unge muligheden for læring og udvikling, og om den kan risikere at virke kontraproduktivt.

Derudover mener SSP-Samrådet grundlæggende at en genoprettende proces bør iværksættes snarest muligt efter den lovbrudende handling har fundet sted. Det er derfor en udfordring, med tidsperspektivet for en straksreaktion, som det ser ud i dag, hvor nævnsmøderne ofte afholdes flere måneder efter handlingen. Hvis man ønsker en øget brug af genoprettende straksreaktioner, ville det være ønskeligt, hvis kommunerne kunne iværksætte konfliktmæglende/genoprettende initiativer inden et eventuelt nævnsmøde finder sted, og at disse så i forbindelse med et nævnsmøde kunne betragtes som en allerede afholdt straksreaktion.

I relation til genoprettende ret vil SSP-Samrådet overordnet set fortsat anbefale at justitsministeriet lader sig langt tydeligere inspirere af de norske genoprettende sanktioner Ungdomsstraff og Ungdomsopfølgning, både hvad angår nævnsmødernes forløb, og de beslutninger, der træffes vedrørende straksreaktioner.

SSP-Samrådet har ikke øvrige bemærkninger om lovforslaget og kan med ovenstående bemærkninger tilslutte sig lovforslaget.

SSP-Samrådet stiller sig naturligvis til rådighed ved spørgsmål mv. og ser frem til det videre arbejde med lovforslaget. Såfremt I måtte have spørgsmål, er I velkomne til at kontakte SSP-Samrådet på sekretariat@ssp-samraadet.dk.

På vegne af SSP-Samrådet

Benny Husted
Formand

Pernille Ødegaard Skovsted
Næstformand

Justitsministeriet har ved brev af 3. marts 2022 (sagsnr. 2021-0090-3592) anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning).

Med lovudkastet lægges bl.a. op til, at politiet skal kunne foretage teleobservation ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat uden retskendelse (lovudkastets § 2, nr. 5 og 6). Forslaget ses båret af et ønske om at spare ressourcer for både politiet, anklagemyndigheden og domstolene.

Landsretten finder indledningsvis anledning til mere generelt at bemærke, at domstolskontrol i form af krav om retskendelse, hvis politiet ønsker at foretage strafprocessuelle tvangsindgreb over for borgerne, i sagens natur er forbundet med et ressourceforbrug. Det giver i den forbindelse anledning til betænkeligheder, når den retssikkerhed for borgerne, der er forbundet med domstolskontrollen, indskrænkes ud fra et snævert ønske om at opnå en besparelse for bl.a. politiet.

For så vidt angår det konkrete forslag bemærkes, at det gældende krav om retskendelse efter retsplejelovens § 791 a, stk. 8, jf. § 783, er med til at skærpe politiets opmærksomhed på, om indikations- og kriminalitetskravet er opfyldt i hvert enkelt tilfælde, hvor politiet ønsker at foretage teleobservation ved hjælp af gps m.v. Der savnes i den forbindelse en beskrivelse i lovbemærkningerne af, hvordan der sikres samme grad af retssikkerhed for borgerne, når domstolskontrollen afskaffes. Det bør i tilknytning hertil som minimum overvejes at udforme ordningen sådan, at kompetencen til at træffe beslutning om at undlade eller udsætte underretning af de personer, som indgrebet rettes imod, tilkommer retten.

Hvis kravet om retskendelse afskaffes i forhold til teleobservation ved hjælp af gps m.v., bør der i øvrigt i lovforslaget udtrykkeligt tages stilling til, om politiet herefter også – og i givet fald uden retskendelse –

vil kunne foretage de foranstaltninger, der teknisk muliggør teleobservation, herunder f.eks. indtrængen på privat område. Opmærksomheden henledes i den forbindelse på grundlovens § 72. Det bemærkes, at det inden lovændringen i 2018 i retspraksis var antaget, at observation ved hjælp af gps alene kunne ske uden retskendelse i den situation, hvor politiet *ikke* skulle have adgang til privat område.

Lovudkastet indeholder endvidere forslag til en række ændringer af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder bl.a. med henblik på at skabe grundlag for at kunne overføre Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat fra Rigspolitiet til Domstolsstyrelsen (lovudkastets § 6, nr. 6).

Landsretten bemærker hertil, at justitsministeren efter § 8 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fastsætter Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden. Bestemmelsen foreslås ikke ændret. Der savnes i den forbindelse en tilkendegivelse i lovbemærkningerne om, at kompetencen til at fastsætte forretningsordenen vil blive udnyttet med fuld respekt af bestemmelsen i § 2, stk. 2, i lov om Domstolsstyrelsen, hvorefter justitsministeren ingen instruktionsbeføjelse har over for Domstolsstyrelsen.

Der skal i tilknytning hertil peges på, at Domstolsstyrelsens sekretariatsopgaver i forhold til Dommerudnævnelsesrådet er fastsat i selve loven (retsplejelovens § 43 d), ligesom det ved lov er overladt Dommerudnævnelsesrådet selv at fastsætte sin forretningsorden (retsplejelovens § 43 c). Tilsvarende er Domstolsstyrelsens sekretariatsopgave i forhold til Procesbevillingsnævnet og nævnets kompetence til selv at fastsætte sin forretningsorden forankret i selve loven (retsplejelovens §§ 25 og 26). Der kan tillige peges på den lovfæstede ordning vedrørende Bibeskæftigelsesnævnet (retsplejelovens § 47 f). Det kan i forlængelse heraf overvejes at udforme ordningen vedrørende sekretariatsbetjening af Ungdomskriminalitetsnævnet og fastsættelse af nævnets forretningsorden på samme vis.

Landsretten ønsker ikke herudover at udtale sig om lovudkastet.

Med venlig hilsen

Carsten Kristian Vollmer

Ellen Busck Porsbo

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Att: anbr@jm.dk;
strafferetskontoret@jm.dk

København, den 4. april 2022

Høring over forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v.)

Ved mail modtaget den 18. marts har Justitsministeriet fremsendt ovennævnte forslag til ændring af straffeloven m.fl. og anmodet om Red Barnets eventuelle bemærkninger. Red Barnet afgiver nedenfor udelukkende bemærkninger til de dele af forslaget, som vedrører ændringer i forhold til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Indledningsvist finder Red Barnet det positivt, at Regeringen tager skridt mod at ændre lovgivningen som følge af Justitsministeriets evalueringer. Vi finder det dog beklageligt, at regeringen ikke tager langt flere skridt for at sikre børn og unges retssikkerhed i forbindelse med de ændringer, indførslen af ungdomskriminalitetsnævnet mv. medførte, jf. Red Barnets tidligere fremsendte høringssvar fra 28. september 2018. Her fremgår det bl.a., at Red Barnet finder det dybt betænkeligt rent retssikkerhedsmæssigt, at Ungdomskriminalitetsnævnet i en proces, der minder om en strafferetlig proces, kan pålægge børn under den kriminelle lavalder (10-14 år) og børn og unge mellem 15 og 17 år sanktionslignende foranstaltninger, uden at grundlæggende retsgarantier er på plads (jf. EMRK artikel 6 og CRC/C/GC/24).

Red Barnet har desuden følgende konkrete kommentarer til lovforslagets enkelte dele:

Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra at få deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet (Forslag til ny § 36 a)

Efter gældende ret kan børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne ikke efter et konkret skøn blive undtaget fra, at der iværksættes foranstaltninger efter ungdomskriminalitetslovens § 12-14.

Det foreslås nu, at man skal kunne undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne. Efter den foreslåede ordning skal det være op til kommunen at indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger efter ungdomskriminalitetslovens § 12-14. Nævnet træffer derefter en afgørelse herom. Forslaget betyder, at kommunen vil skulle afdække barnets eller den unges særlige udfordringer for at afklare, om der er grundlag for, at Ungdomskriminalitetsnævnet undtager barnet/den unge, selv om § 2 i ungdomskriminalitetsloven er opfyldt.

Efter Red Barnets opfattelse, er det et positivt skridt, at det gøres muligt at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra foranstaltninger under ungdomskriminalitetsnævnet, da en nævnsbehandling er en alt for stor belastning for barnet eller den unge og ikke vil styrke eller hjælpe barnet eller den unge.

Nævnsbehandlingen er kompleks med mange deltagere, og det kan være svært for børn og unge at forstå, hvad der foregår på nævns møder og afgørelserne. Red Barnet finder det derfor meget beklageligt, at forslaget om undtagelse kun omfatter børn med svært nedsat psykisk funktionsevne. Vi finder derimod, at forslaget bør omfatte alle børn og unge børn med kognitiv eller psykisk nedsat funktionsevne, samt børn der af modenhedsmæssige årsager bliver stærkt belastede af møder i Ungdomskriminalitetsnævnet og foranstaltninger, der kan være meget indgribende i børns rettigheder (jf. Børnekonventionens art. 3 og 12, samt barnets ret til beskyttelse og omsorg).

Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager, der vedrører unge i alderen 15 til 17 år

I sager vedrørende 10-14-årige bistås nævnet som udgangspunkt af en børnesagkyndig. I sager vedrørende 15-17-årige deltager en børnesagkyndig, når der skal træffes afgørelse om

- 1) gennemførelse af en ungefaglig undersøgelse under ophold på institution, indlæggelse på sygehus eller benyttelse af et børnehus,
- 2) anbringelse uden for hjemmet uden samtykke,
- 3) anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner eller afdelinger,
- 4) anbringelse på sikrede døgninstitutioner eller afdelinger,
- 5) anbringelse på særligt sikrede afdelinger,
- 6) tilbageholdelse i forbindelse med anbringelse,
- 7) samvær og kontakt,
- 8) opretholdelse af anbringelse uden samtykke, og
- 9) ændring af anbringelsessted.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør der gives yderligere mulighed for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 og 17, hvor det skønnes "særdeles påkrævet" af hensyn til den unge.

Red Barnets finder, at en børnesagkyndig altid skal anvendes, hvis det kan forbedre inddragelsen af børn og unge. Børn har ret til at blive hørt og inddraget i deres egen sag, og den rettighed skal systemet garantere dem jf. art. 12 i Børnekonventionen. Red Barnet finder dermed udlægningen i bemærkningerne, hvor det på side 84 tydeliggøres, at "En børnesagkyndig vil derimod som udgangspunkt ikke være særdeles påkrævet af hensyn til den unge, hvis den pågældende alene vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge" yderst beklagelig.

Forslag om øget brug af straks-reaktioner

Det fremgår af bemærkningerne, at der ud af mere end 1.000 sager kun er truffet afgørelse om straks-reaktioner i 21 sager.

Efter ministeriets opfattelse er straks-reaktioner et vigtigt forebyggende redskab, som er egnet til at få børn og unge til at forstå, at kriminelle handlinger har konsekvenser, og herved hjælpe dem ud af en kriminel løbebane. Det fremgår, at ministeriet finder den lave frekvens utilfredsstillende, og at anvendelsesområdet for straks-reaktioner derfor bør udvides for at sikre, at kommunerne i langt højere grad indstiller til brug af straks-reaktioner i de sager, som henvises til nævnet, og at nævnet på sin side langt hyppigere træffer afgørelse om straks-reaktioner.

For at opnå en sådan praksisændring skal det derfor ikke længere være en betingelse for at pålægge en straks-reaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare (ophæve ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2). I stedet vil en straks-reaktion skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor.

Bemærkningerne er ikke meget præcise i deres beskrivelser af, hvornår der er indtrådt en situation, som gør det relevant og formålstjenligt at pålægge et barn eller en ung straks-reaktioner. Bemærkningerne nævner derimod, at nævnet alene vil skulle lægge vægt på "de grundlæggende hensyn", der ligger til grund for reglerne om straks-reaktioner, herunder navnlig, at reaktionen skal have "en opdragende karakter" og et "udviklingsmæssigt sigte."

Red Barnet er bekymret for regeringens ønske om øget brug af straks-reaktioner. Vi ønsker for det første at pege på, at eventuelle straks-reaktioner altid skal overholde den omfattende arbejdsskadeforsikringslovgivning og arbejdsmiljølovgivning, der er af betydning for børns arbejde.

For det andet ønsker Red Barnet at understrege, at enhver beslutning vedrørende et barn skal sikre, at hensynet til barnets tarv kommer i første række (Børnekonventionens art. 3). Det forudsætter en konkret og individuel vurdering. De summariske beskrivelser af de hensyn, som måtte ligge bag lovforslaget, giver anledning til bekymring og tvivl om børn og unge får en konkret og individuel behandling. Ud fra beskrivelsen i bemærkningerne er Red Barnet bekymret for, at der efter forslaget vil blive truffet afgørelser om straks-reaktioner uden en nærmere, individuel, konkret vurdering af det enkelte barns bedste og uden tilstrækkelig inddragelse af den enkelte unges synspunkter eller muligheder.

For det tredje anbefaler Red Barnet, at en børnesagkyndig altid medvirker i spørgsmål om straks-reaktioner, så dennes sagkundskab kan medvirke til at evt. straks-reaktioner har et udviklingsmæssigt sigte.

Sekretariatsbistand til Ungdomskriminalitetsnævnet

Overførslen fra Rigspolitiet til Domstolsstyrelsen giver anledning til bekymring i Red Barnet af flere årsager: For det første kan den styrke opfattelsen af, at der er tale om en strafferetsligende proces (uden grundlæggende retsgarantier, som nævnt tidligere), når et barn eller en ung kommer i Ungdomskriminalitetsnævnet.

For det andet fremgår det ikke klart, om der fortsat vil være mulighed for at klage over afgørelser i Ungdomskriminalitetsnævnet til Folketingets Ombudsmand.

For det tredje kan vi være bekymrede for, om overførslen betyder, at ministerens mulighed for at føre tilsyn og kontrol med Ungdomskriminalitetsnævnet forsvinder.

Red Barnet mener derfor, at ministeriet bør forholde sig til disse uklarheder i forslaget.

Forslag om øget mulighed for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag

For at smidiggøre og effektivisere nævnsprocessen foreslår Justitsministeriet blandt andet at indføre mulighed for at træffe afgørelser på et skriftligt fremfor et mundtligt grundlag i en række begrundede situationer.

Red Barnet er enig i, at processen kan smidiggøres og mener, at det korrekt anvendt vil kunne bidrage til at børn og unge belastes i mindre grad. Da nævnsprocessen i forvejen er svær at forstå for børn og unge skal det dog sikres, at det aldrig sker på bekostning af retssikkerheden. Samtidigt er det afgørende, at barnet og den unge oplyses om og forstår, hvad en afgørelse på et skriftligt grundlag indebærer forud for evt. samtykke.

Formandskompetence – forslag om formandens mulighed for at udsætte sager

Det foreslås, at formanden for nævnet skal kunne beslutte at udsætte en sag forud for et nævnsmøde med henblik på at indhente yderligere oplysninger.

Da det er helt afgørende, at enhver sag er ordentligt oplyst, kan det efter Red Barnets opfattelse være velbegrunderet at give formanden denne kompetence – frem for at skulle beramme sagen, indkalde både den unge, advokaten, nævnet etc., selv om det fremstår relativt klart, at sagen vil blive udskudt, fordi der mangler oplysninger af betydning for sagen. Et møde ville i det tilfælde blot belaste barnet/den unge yderligere.

Forslag der smidiggør og effektiviserer over gangen mellem afgørelser efter ungdomskriminalitetsloven og serviceloven

- **Om forbedret koordination mellem Ungdomskriminalitetsnævnets og Ankestyrelsens kompetence efter henholdsvis ungdomskriminalitetsloven og lov om social service (Serviceloven).**

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget ses der i praksis at være et uhensigtsmæssigt overlap mellem nævnets og Ankestyrelsens kompetence efter henholdsvis ungdomskriminalitetsloven og serviceloven.

Efter det oplyste har Ankestyrelsen i flere sager om anbringelse uden samtykke ændret en afgørelse truffet af Ungdomskriminalitetsnævnet, således at der efter ungdomskriminalitetslovens § 23 er blevet fastsat en genbehandlingsfrist, der ligger samtidig med eller efter det tidspunkt, hvor forbedringsforløbet efter Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse udløber. Ungdomskriminalitetsnævnet har endvidere

oplyst, at Ankestyrelsen i flere sager har truffet afgørelser om, at en anbringelse skal vare ud over den periode, hvori det af nævnet fastsatte forbedringsforløb løber.

Det konkluderes derfor, at der er behov for en klarere kompetencefordeling og en tydeligere overgang fra kriminalitetsforebyggende indsatser iværksat efter ungdomskriminalitetsloven til sociale indsatser efter serviceloven.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at det bør fremgå direkte af ungdomskriminalitetslovens § 23 – og ikke alene af håndbogen – at en anbringelse efter § 14, stk. 2-4, der af Ungdomskriminalitetsnævnet er fastsat som led i et forbedringsforløb, alene vil kunne opretholdes efter forbedringsforløbets udløb, hvis kommunens børn- og unge-udvalg træffer fornyet afgørelse herom efter reglerne i servicelovens § 622.

Efter Red Barnets opfattelse bidrager forslaget til at sikre uhensigtsmæssige overlap mellem Ungdomskriminalitetsnævnets og ankestyrelsens kompetencer. Det er vigtigt, at børn og unge, som er omfattet af et forbedringsforløb el.lign. og har en dato, hvor ordningen slutter, ikke uden nærmere forklaring erfarer, at forløbet tilsyneladende fortsætter i strid med de foreliggende afgørelser.

- **Forslag om ny § 22, stk. 7, i ungdomskriminalitetsloven, om kompetence til beslutning om hjemgivelse.**

Herudover har Ungdomskriminalitetsnævnet ifølge Justitsministeriet oplyst, at der i praksis er tvivl om, hvem der træffer afgørelse om hjemgivelse af et anbragt barn eller ung i en situation, hvor hjemgivesprocessen ønskes igangsat i forbindelse med, at et forbedringsforløb fastsat af Ungdomskriminalitetsnævnet efter ungdomskriminalitetslovens § 13 ophører. Det fremgår af bemærkningerne, at det er Justitsministeriets opfattelse, at denne uklarhed hænger sammen med, at ungdomskriminalitetsloven i dag ikke i et tilstrækkeligt omfang regulerer overgangen fra et forbedringsforløb, som er fastsat i loven, til det sociale system.

Justitsministeriet finder derfor, at der bør indsættes et nyt stk. 7 i ungdomskriminalitetslovens § 22, der fastsætter, at kommunalbestyrelsen – forud for et forbedringsforløbs ophør – har kompetence til at træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 1-4. Herved sikres det, at barnet eller den unge ikke oplever unødige brud i indsatsen. Hensigten med den foreslåede ændring er således at give kommunalbestyrelsen mulighed for at tilrettelægge et velovervejet hjemgivesforløb for barnet eller den unge, således at en hjemgivelse efter et forbedringsforløbs ophør ikke sker pludseligt og uden forberedelse til skade for barnets eller den unges trivsel og udvikling.

Red Barnet støtter forslaget, som vil medvirke til større tryghed og forudsigelighed for barnet eller den unge.

- **Børne- og Ungeudvalgets forlængelse af nævnets afgørelse**

Endeligt foreslås at indsætte et nyt stk. 5 i ungdomskriminalitetslovens § 23, hvorefter fornyet afgørelse, jf. stk. 1 eller 2, træffes af kommunens børne- og ungeudvalg efter reglerne i servicelovens § 62.

Forslaget i § 23, stk. 5, indebærer, at anbringelse efter lovens § 14, stk. 2-4, der af Ungdomskriminalitetsnævnet er fastsat som led i et forbedringsforløb, alene vil kunne opretholdes efter forbedringsforløbets udløb, hvis kommunens børne- og ungeudvalg træffer afgørelse herom efter servicelovens § 62. Børne- og ungeudvalgets fornyede afgørelse skal foreligge inden udløbet af det af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsatte forbedringsforløb.

Efter forbedringsforløbets ophør, § 22, stk. 7, har kommunalbestyrelsen kompetence til at træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 14. Det har til formål at sikre en ordentlig og glidende overgang.

Red Barnet støtter forslaget, som vil medvirke til større tryghed og forudsigelighed for barnet eller den unge og til bedre overgange.

Forældremyndighedsindehaverens kompetencer

Ungdomskriminalitetsloven giver ikke mulighed for, at der i forbindelse med en ungefaglig undersøgelse af et barn eller en ung efter ungdomskriminalitetslovens § 31 kan foretages en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren til barnet/den unge.

Det fremgår af bemærkningerne, at Justitsministeriet finder, at det i visse tilfælde kan være hensigtsmæssigt, at der foretages en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. En psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren vil endvidere efter Justitsministeriets opfattelse kunne bidrage positivt til at få belyst barnets eller den unges familieforhold, ligesom en hensigtsmæssigt tilrettelagt inddragelse af forældremyndighedsindehaveren vil kunne styrke den ungefaglige undersøgelses kvalitet.

Justitsministeriet finder samtidig, at det i ungdomskriminalitetslovens § 34, stk. 2, bør fastsætte, at kommunalbestyrelsens indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet om anbringelse uden for hjemmet endvidere skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov. Det sikrer dokumentation for, hvad kommunen har lagt vægt på i forbindelse med spørgsmålet om anbringelse uden samtykke.

Red Barnet bifalder, at det sikres, at retstilstanden efter ungdomskriminalitetsloven svarer til serviceloven, så der kan foretages en psykologisk test af forældremyndighedsindehaverens egnethed som omsorgsperson efter samme retningslinjer som § 50-undersøgelsen efter serviceloven. Red Barnet anbefaler desuden, at det skal fremgå, hvilken støtte, kommunen evt. iværksætter for at understøtte forældrene i forælderrollen.

Spørgsmål til ovenstående kan stiles til børnerettighedsjurist Claus Juul: ckj@redbarnet.dk eller til politisk chefkonsulent, Inger Neufeld: in@redbarnet.dk

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Janne Tynell'. The signature is fluid and cursive, with a large initial 'J' and a distinct 'Tynell'.

Janne Tynell, stedfortrædende generalsekretær i Red Barnet

Vestre Landsret Præsidenten

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

5. april 2022

Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk og anbr@jm.dk

J.nr.: 22/05527-2

Sagsbehandler: Lars B Olesen

Justitsministeriet har ved brev af 3. marts 2022 (sagsnr. 2021-0090-3592) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning).

Med lovudkastet lægges bl.a. op til, at politiet skal kunne foretage teleobservation ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat uden retskendelse (lovudkastets § 2, nr. 5 og 6). Forslaget ses båret af et ønske om at spare ressourcer for både politiet, anklagemyndigheden og domstolene.

Landsretten finder indledningsvis anledning til mere generelt at bemærke, at domstolskontrol i form af krav om retskendelse, hvis politiet ønsker at foretage strafprocessuelle tvangsindgreb over for borgerne, i sagens natur er forbundet med et ressourceforbrug. Det giver i den forbindelse anledning til betænkeligheder, når den retssikkerhed for borgerne, der er forbundet med domstolskontrollen, indskrænkes ud fra et snævert ønske om at opnå en besparelse for bl.a. politiet.

For så vidt angår det konkrete forslag bemærkes, at det gældende krav om retskendelse efter retsplejelovens § 791 a, stk. 8, jf. § 783, er med til at skærpe politiets opmærksomhed på, om indikations- og kriminalitetskravet er opfyldt i hvert enkelt tilfælde, hvor politiet ønsker at foretage teleobservation ved hjælp af gps m.v. Der savnes i den forbindelse en beskrivelse i lovbemærkningerne af, hvordan der sikres samme grad af retssikkerhed for borgerne, når domstolskontrollen afskaffes. Det bør i tilknytning hertil som minimum overvejes at udforme ordningen sådan, at kompetencen til at træffe beslutning om at undlade eller udsætte underretning af de personer, som indgrebet rettes imod, tilkommer retten.

Hvis kravet om retskendelse afskaffes i forhold til teleobservation ved hjælp af gps m.v., bør der i øvrigt i lovforslaget udtrykkeligt tages stilling til, om politiet herefter også – og i givet fald uden retskendelse – vil kunne foretage de foranstaltninger, der teknisk muliggør teleobservation, herunder f.eks. indtrængen på privat område. Opmærksomheden henledes i den forbindelse på grundlovens § 72. Det bemærkes,

at det inden lovændringen i 2018 i retspraksis var antaget, at observation ved hjælp af gps alene kunne ske uden retskendelse i den situation, hvor politiet *ikke* skulle have adgang til privat område.

Lovudkastet indeholder endvidere forslag til en række ændringer af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder bl.a. med henblik på at skabe grundlag for at kunne overføre Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat fra Rigspolitiet til Domstolsstyrelsen (lovudkastets § 6, nr. 6).

Landsretten bemærker hertil, at justitsministeren efter § 8 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fastsætter Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden. Bestemmelsen foreslås ikke ændret. Der savnes i den forbindelse en tilkendegivelse i lovbemærkningerne om, at kompetencen til at fastsætte forretningsordenen vil blive udnyttet med fuld respekt af bestemmelsen i § 2, stk. 2, i lov om Domstolsstyrelsen, hvorefter justitsministeren ingen instruktionsbeføjelse har over for Domstolsstyrelsen.

Der skal i tilknytning hertil peges på, at Domstolsstyrelsens sekretariatsopgaver i forhold til Dommerudnævnelsesrådet er fastsat i selve loven (retsplejelovens § 43 d), ligesom det ved lov er overladt Dommerudnævnelsesrådet selv at fastsætte sin forretningsorden (retsplejelovens § 43 c). Tilsvarende er Domstolsstyrelsens sekretariatsopgave i forhold til Procesbevillingsnævnet og nævnets kompetence til selv at fastsætte sin forretningsorden forankret i selve loven (retsplejelovens §§ 25 og 26). Der kan tillige peges på den lovfæstede ordning vedrørende Bibeskæftigelsesnævnet (retsplejelovens § 47 f). Det kan i forlængelse heraf overvejes at udforme ordningen vedrørende sekretariatsbetjening af Ungdomskriminalitetsnævnet og fastsættelse af nævnets forretningsorden på samme vis.

Landsretten ønsker ikke herudover at udtale sig om lovudkastet.

Med venlig hilsen

Jens Røn

**DEN DANSKE
DOMMERFORENING**

Justitsministeriet,

Strafferetskontoret

Ved mail af 3. marts 2022 har Justitsministeriet anmodet Dommerforeningen om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)

Det meget omfattende lovudkast har været drøftet på et bestyrelsesmøde i Dommerforeningen.

Om forslagets § 2, nr. 7-10, om ændring af reglerne om blokering af hjemmesider, skal Dommerforeningen opfordre til, at man i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 791d, stk.4, hvorefter politiet skal have adgang til blokering af hjemmesider på øjemedet med *efterfølgende* domstolsskontrol, forholder sig til censurforbuddet i grundlovens § 77.

Om forslagets § 4 om nye bestemmelser i Hjemrejselovens § 14 bemærkes, at det fremgår af bemærkningerne, at retsmødet alene kan gennemføres ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Dommerforeningen er bekendt med Københavns Byrets svar, herunder at en gennemførelse af forslaget vil medføre et yderligere træk på byrettens ressourcer.

Om forslagets punkt 9, ændring nævnsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet skal Dommerforeningen henvise til Ungdomskriminalitetsnævnets svar.

Dommerforeningen finder i den forbindelse særlig anledning til at fremhæve, at placeringen af Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat, som foreslås henlagt under Domstolsstyrelsen, bør være bestemt ved lov. Domstolsstyrelsen er en af ministeren uafhængig myndighed, hvorimod Ungdomskriminalitetsnævnet i et vist omfang er underlagt ministeriet. Dommerforeningen finder det rigtigst, at den kompetencefordeling, som der er lagt op til med lovudkastet, afklares i lov og forarbejder.

Dommerforeningens væsentligste bemærkninger knytter sig imidlertid til forslagets § 2, nr. 2-6, om ændring af retsplejelovens § 791 a, hvorefter der fremover ikke længere kræves retskendelse, for at politiet i medfør af § 791 a, stk. 5, nr. 2, kan registrere en mistænkt eller anden persons færden ved hjælp af gps eller et lignende apparat (teleobservation).

Det er i bemærkningerne til lovudkastet anført, at sådan teleobservation uden retskendelse også omfatter *"overvågning ved pejling af radiosignaler, der udsendes af genstande mv., som personen har med sig (herunder en mobiltelefon, tablet mv.), eller ved hjælp af et videokamera, der viser personens færden"*. Ligeledes er det anført, at bestemmelsen giver politiet hjemmel til at *"foretage de foranstaltninger, der teknisk muliggør den pågældende teleobservation"*, hvilket f.eks. kan *"indbefatte indtrængen på privat område, placering af udstyr og indgreb i udstyr, som den mistænkte anvender"*.

Som et nyt nr. 4 foreslås der i retsplejelovens § 788, stk. 2, indsat en pligt til ved afslutningen af en registrering af en eller flere personers færden ved hjælp af gps at underrette de berørte om indgrebet. Denne regel erstatter den nuværende henvisning til § 788 i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, med den væsentlige forskel, at det nu er politiet (og ikke retten), som foretager underretningen, og som vurderer, om underretning skal undlades eller udsættes. Som det også er tilfældet nu, kan undladelse og udsættelse af underretning bl.a. begrundes i hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder.

Om baggrunden for forslaget fremgår, at politiets adgang til på øjemedet at træffe beslutning om at iværksætte gps-overvågning er *"ressourcetung for politiet, idet politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse skal forelægge sagen for retten, som afgør, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum"*. Den foreslåede ændring vil derfor *"kunne bidrage til ressourcebesparelser for både politiet, anklagemyndigheden og domstolene"*. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke vil være *"væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med den foreslåede ordning"*, idet kravene til indgrebet, herunder proportionalitetskravet, fortsat vil gælde. Justitsministeriet finder dog, *"at de personer, som indgrebet rettes imod, bør sikres kendskab til, at der har været iværksat et indgreb"*, idet *"retsplejelovens § 746 om adgangen til at få prøvet lovligheden af politiets efterforskningskridt ikke kan udgøre et effektivt retsmiddel, hvis de pågældende ikke bliver bekendt med, at der har været iværksat et indgreb"*. Af denne grund foreslås den omtalte bestemmelse om underretning indsat i § 788, stk. 2, nr. 4.

Forslaget rejser efter Dommerforeningens opfattelse væsentlige retssikkerhedsmæssige problemer. Et efterforskningsindgreb af den omhandlede karakter kræver i dag retskendelse. Kravet om kendelse indebærer blandt andet, at afgørelsen skal være begrundet, jf. retsplejelovens § 218, stk. 1, 1. pkt.

Retsplejelovens § 791 a, stk. 5, nr. 2, giver politiet ganske vidtgående beføjelser i forbindelse med overvågning af mistænkte og andre ved hjælp af gps eller lignende, herunder også hjemmel til indtrængen på privat område og i private genstande. Under den nugældende retstilstand er gps-overvågning således i vidt omfang sidestillet med de former for overvågning, der er omfattet af retsplejelovens § 791 a, stk. 2 og 3 (overvågning af ikke frit tilgængelige steder, herunder husrum, ved anvendelse af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera), og af stk. 5, nr. 1 (løbende indhentning af lokaliseringsdata fra mobiltelefon). Det er alle indgreb som forudsætter domstolskontrol i form af en retskendelse.

Med forslaget ønskes gps-overvågning i stedet sidestillet med den type overvågning, som politiet kan foretage uden retskendelse efter § 791 a, stk. 1 (fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert af personer på ikke frit tilgængeligt sted).

Det anføres til støtte for forslaget alene, at kravet om retskendelse er ressourcetungt, men det omtales ikke nærmere, om eller hvordan de omhandlede indgreb i den forbindelse adskiller sig fra andre sammenlignelige indgreb, hvor der fortsat er krav om retskendelse, og hvor uberettigede indgreb

iværksat på øjemedet skal indberettes af retten til Rigsadvokaten eller Justitsministeriet. Den særlige processuelle retsgaranti, der ligger i, at indgrebet skal forelægges retten, berøres således alene i forbindelse med bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse om efterfølgende underretning.

Dommerforeningen er ikke enig med Justitsministeriet i, at forslaget ikke er forbundet med væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, fordi indikations-, kriminalitets- og proportionalitetskravene fortsat vil være gældende.

Retten medvirken indebærer således, at betingelserne for indgrebet prøves af en uafhængig instans, herunder bl.a. om indgrebet står i misforhold til sagens betydning. Forelæggelse for retten medfører i sig selv en kvalitetssikring af den enkelte sags særlige omstændigheder, idet man må forvente, at der kun sker forelæggelse af begæringer, som forventes at blive imødekommet. Ligeledes fremstår den foreslåede retssikkerhedsgaranti i form af efterfølgende underretning af den overvågede person for ganske utilstrækkelig, når det i den forbindelse overlades til politiet selv at vurdere, om sådan underretning overhovedet skal ske – ikke mindst i lyset af, at der er tale om overvågning under anvendelse af tekniske midler og løsninger, hvis nærmere form og karakter politiet i vidt omfang må formodes at ville holde fortrolig. Det kan derfor – og med god grund - frygtes, at den judicielle kontrol med disse ganske intensive indgreb reelt vil være meget begrænset.

Det er Dommerforeningens klare opfattelse – blandt andet baseret på oplysninger fra Københavns byret – at sager om tvangsindgreb fra retternes side behandles på en sådan måde, at det ikke er rimeligt at anse domstolskontrollen for et væsentligt forsinkende eller i øvrigt ressourcekrævende element. Efter de gældende regler kan politiet i øvrigt i hastende tilfælde træffe beslutningen på øjemedet. Det er derfor Dommerforeningens opfattelse, at den relativt begrænsede mulige besparelse ikke står mål med den svækkelse af retssikkerheden, som en gennemførelse af forslaget vil indebære.

Det bemærkes endvidere, at med den foreslåede ophævelse af kravet om retskendelse vil der heller ikke være krav om retskendelse til de foranstaltninger, som teknisk muliggør observationen, og som efter bemærkningernes afsnit 2.3.1.1. kan omfatte ransagningslignende indgreb. Dommerforeningen skal i den forbindelse opfordre til, at man i bemærkningerne forholder sig grundlovens § 72.

Lovudkastet giver i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening

Direkte: + 45 99 68 65 01/ + 45 21 66 18 49

**DEN DANSKE
DOMMERFORENING**

Høringssvar over lovudkast om effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning

Resumé:

Dansk Socialrådgiverforenings høringssvar vil koncentrere sig om de dele af lovforslaget, der vedrører justeringer af Ungdomskriminalitetsnævnet. Lovforslaget ligger op til justeringer af Ungdomskriminalitetsnævnet, som i en række tilfælde kunne være mere vidtgående. Det gælder særligt i forhold til at undtage alle børn og unge med nedsat funktionsevne fra at få deres sag behandlet ved Ungdomskriminalitetsnævnet og at der ligeledes bør indføres mulighed for at børn i alderen 10-14 år kan blive undtaget fra at få behandlet deres sag ved nævnet ud fra en konkret og individuel vurdering. Nævnets virke bør således i højere grad være funderet i viden om, hvad der virker, og det gælder særligt i forhold til den foreslåede udvidelse af straksreaktioner. For alvorlige handlinger hos børn er tegn på alvorlige problemer, der ikke forsvinder ved at sætte barnet til at vaske en brandbil. Bortset fra det bakker Dansk Socialrådgiverforening op om de foreslåede justeringer.

Mulighed for undtagelse af børn og unge med svært nedsat funktionsevne fra at få behandlet sag ved Ungdomskriminalitetsnævnet

Lovforslaget åbner op for at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne kan blive undtaget fra at få behandlet deres sag i Ungdomskriminalitetsnævnet, hvilket Dansk Socialrådgiverforening mener er både tiltrængt og positivt. I dag kommer en række børn for nævnet, uden at forstå, hvad nævnsbehandlingen handler om, og hvor de ikke er i risiko for en kriminel løbebane, men alene har en funktionsnedsættelse, der betyder, at de fx er udadreagerende. Det vil være bedst at udvide muligheden til at gælde *alle* børn og unge med kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser, ud fra de samme hensyn som gælder for børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne.

Ud fra et børnefagligt perspektiv er det desuden indlysende, at børn i alderen 10-14 år som udgangspunkt vil have vanskeligt ved at forstå konsekvensen af deres handlinger ved at få en sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet – det gælder særligt de yngste børn i aldersgruppen. Børn i alderen 10-14 år vil derimod have gavn af en helhedsorienteret social indsats. Derfor bør den konkrete og individuelle vurdering af om barnet skal have sin sag behandlet ved Ungdomskriminalitetsnævnet omfatte alle børn og unge i alderen 10-14 år, og da mange af børnene allerede modtager støtte efter Serviceloven (eller om lidt Barnets Lov) vil det styrke kontinuiteten og helheden i indsatsen.

Biståelse af børnesagkyndig ved nævnsmøder

Lovforslaget indebærer, at formanden kan træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge. I dag er det kun i helt særlige tilfælde at den børnesagkyndige deltager for de 15-17-årige. Dansk Socialrådgiverforening bakker op om forslaget. Lovforslaget lægger op

til, at "en børnesagkyndig vil derimod som udgangspunkt ikke være særdeles påkrævet af hensyn til den unge, hvis den pågældende alene vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge." Denne indskrænkning forekommer besynderlig, da en dialog netop må være målet. Det foreslås derfor, at sætningen udgår fra lovforslagets bemærkninger, således at en forbedret dialog vil være tilstrækkelig begrundelse for at den børnesagkyndige bistår nævnet.

Øget brug af straksreaktioner

Lovforslaget lægger op til, at det ikke længere skal være en betingelse for at pålægge en straksreaktion, at der er oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare. I stedet er det barnets adfærd, der skal ligges til grund og at straksreaktionen.

Dansk Socialrådgiverforening er kritisk over for forslaget af flere grunde. Børn bør for det første ikke sættes til at arbejde, som ikke er tilladt for børn at udføre og/eller som kan være farligt for dem. Samtidig bør straksreaktionen altid have karakter af genoprettende ret (med en klar sammenhæng mellem reaktionen og den begåede kriminalitet) og ske under hensyn til barnets alder og modenhed. Vi bør bygge på viden om, hvad der virker – også når det gælder forebyggelse af og bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Justitsministeriet bør i højere grad kunne argumentere for, hvorledes det at vaske en brandbil vil have den ønskede pædagogiske effekt på et barn, der er mistænkt for at have udført personfarlig eller alvorlig kriminalitet. Set ud fra et og ud fra et børnefagligt perspektiv vil børn, der udfører så alvorlige handlinger, have tilsvarende alvorlige problemer, der ikke forsvinder ved at vaske en brandbil eller renholde parker.

Dansk Socialrådgiverforening mener dog med fordel at konfliktmægling i højere grad kan anvendes som straksreaktion.

Mulighed for at udsætte sag inden nævnsmødet

At oplyse en sag er fundamentalt for retssikkerheden og Dansk Socialrådgiverforening bakker derfor op om muligheden for at udsætte en sag med henblik på at oplyse den nærmere.

Smidigere overgang til social indsats

Dansk Socialrådgiverforening bakker op om forslaget.

Mulighed for at Ungdomskriminalitetsnævnet kan iværksætte psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens kompetencer

Dansk Socialrådgiverforening mener, at forslaget på den ene side kan styrke grundlaget i sager behandlet ved Ungdomskriminalitetsnævnet, men på den anden side risikerer forslaget at skabe et yderligere overlap til kommunens sagsbehandling.

Mvh
Mads Bilstrup
Formand
Dansk Socialrådgiverforening

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

11. april 2022

Sendt pr. mail strafferetskontoret@jm.dk og tero@jm.dk

Dok.nr.: 22/06289-18

Sagsbehandler: Sidsel L. Kier

Mail: SILK@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsens hørings svar

Justitsministeriet har ved mail af 3. marts 2022 anmodet Domstolsstyrelsen om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v.

Justitsministeriet har ved mail af 7. april 2022 fremsendt et nyt udkast til forslag til lov om ændring af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, hvor der foreslås en ændring til § 8 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Justitsministeriet har den 8. april 2022 mundtligt oplyst, at sekretariatsbistanden til nævnet vil blive fastsat ved lov og ikke ved bekendtgørelse, som oprindeligt foreslået.

Domstolsstyrelsen har i den anledning følgende bemærkninger:

Domstolsstyrelsen er bekendt med hørings svarene fra Ungdomskriminalitetsnævnet, Københavns Byret, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Domstolsstyrelsen skal foreslå, at § 9 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet formuleres således:

"§ 9. Til Ungdomskriminalitetsnævnet tilknyttes et sekretariat.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen varetager Ungdomskriminalitetsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold."

Der bør af bemærkningerne fremgå, at sekretariatsbistanden skal varetages af Domstolsstyrelsen og ikke af "Danmarks Domstole".

Domstolsstyrelsen foreslår herudover, at § 8 ændres til følgende:

"§ 8. Ungdomskriminalitetsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden."

Domstolsstyrelsen kan henvise til, at sekretariatsopgaver i forhold til Dommerudnævnelsesrådet er fastsat i selve loven (retsplejelovens § 43 d), ligesom det ved lov er overladt Dommerudnævnelsesrådet selv at fastsætte sin forretningsorden (retsplejelovens § 43 c). Tilsvarende er Domstolsstyrelsens sekretariatsopgave i forhold til Procesbevillingsnævnet og nævnets kompetence

til selv at fastsætte sin forretningsorden forankret i selve loven (retsplejelovens §§ 25 og 26). Der kan tillige peges på den lovfæstede ordning vedrørende Bibeskæftigelsesnævnet (retsplejelovens § 47 f).

Domstolsstyrelsen foreslår, at det på samme måde som i dag fremgår af bemærkningerne til § 9, at ændringer vedrørende sekretariatsbetjeningen af Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder myndighedsplacering, fysisk og geografisk placering samt organisering drøftes med Ungdomskriminalitetsnævnets formand.

Domstolsstyrelsen har ikke bemærkninger til de øvrige lovændringer i udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, færdselsloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet m.v.

Med venlig hilsen

Laila Lindemark

Justitsministeriet
EU-retskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

22. april 2022

Sendt pr. mail til asj@jm.dk og mir@jm.dk

Dok.nr.: 22/08517-2
Sagsbehandler:
Asbjørn Hæstrup Hansen
Mail:ASHA@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsens hørings svar

Justitsministeriet har ved mail af den 8. april 2022 anmodet Domstolsstyrelsen om eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af retsplejeloven vedrørende anmodninger om retshjælp til og fra Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO).

Domstolsstyrelsen har indhentet og modtaget bidrag fra landsretterne og byretterne og har i den anledning følgende bemærkninger:

Det kan med fordel eksemplificeres i lovbemærkningerne, hvad det i praksis indebærer, at Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) skal anses for en "kompetent myndighed".

Da der indføres en ny bestemmelse om Den Europæiske Anklagemyndighed i retsplejelovens kapitel 10 om anklagemyndigheden, bør det endvidere tydeliggøres, at anklagere fra Den Europæiske Anklagemyndighed ikke vil få adgang til at optræde ved de danske domstole på egen hånd.

Med venlig hilsen

Laila Lindemark